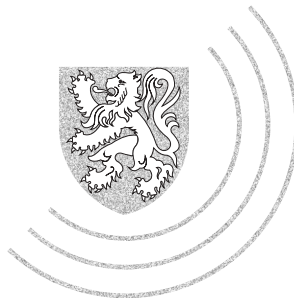

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

5 december 2002

ONTWERP VAN DECREET

**houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2003**

BELEIDSBRIEF

**Landbouw
Beleidsprioriteiten 2002-2003**

BELEIDSBRIEF

**Visserij
Beleidsprioriteiten 2002-2003**

BELEIDSBRIEF

**Economie
Beleidsprioriteiten 2002-2003**

BELEIDSBRIEF

**Werkgelegenheid
Beleidsprioriteiten 2002-2003**

BELEIDSBRIEF

**Toerisme
Beleidsprioriteiten 2002-2003**

BELEIDSBRIEF

**Het economisch overheidsinstrumentarium
Beleidsprioriteiten 2002-2003**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme
uitgebracht door de heren Frans De Cock , Eddy Schuermans en Jef Van Looy,
en mevrouw Veerle Declercq
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer André-Emiel Bogaert.

Vaste leden :

Mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heren Jan Laurys, Eddy Schuermans, Paul Van Malderen ;

De heren Didier Ramoudt, Frans De Cock, Guy Sols, Marc van den Abeelen ;

De heren Mathieu Boutsen, Roland Van Goethem, Jan Penris ;

De heren Jacky Maes, Robert Voorhamme ;

Mevrouw Veerle Declercq ;

De heer André-Emiel Bogaert.

Plaatsvervangers :

De heer Jos De Meyer, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, de heer Jef Van Looy ;

De heren Jul Van Aperen, Peter Gysbrechts, Koen Helsen, André Moreau ;

De heren Jean Geraerts, Frans Wymeersch, Miel Verrijken ;

Mevrouw Anne-Marie Baeke, de heer Leo Peeters ;

De heer Jos Stassen ;

De heer Jan Loones.

*Zie :***14** (2002-2003)

- Nr. 1 : Ontwerp van decreet
- Nr. 2 : Amendementen

15 (2002-2003)

- Nr. 1 : Ontwerp van decreet + Bijlagen
- Nrs. 2 tot 7 : Amendementen
- Nr. 8-A : Verslag namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Stedelijk Beleid
- Nr. 8-B : Verslag namens de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
- Nr. 8-C : Verslag namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
- Nr. 8-D : Verslag namens de Commissie voor Cultuur, Media en Sport

*Zie ook :***12-A** (2001-2002)

- Nr. 1 : Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

13 (2002-2003)

- Nr. 1-A : Algemene toelichting
- Nr. 1-B : Toelichting per programma

16 (2002-2003)

- Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

1403 (2002-2003)

- Nr. 1 : Beleidsbrief

1405 (2002-2003)

- Nr. 1 : Beleidsbrief

1410 (2002-2003)

- Nr. 1 : Beleidsbrief

1419 (2002-2003)

- Nr. 1 : Beleidsbrief

1421 (2002-2003)

- Nr. 1 : Beleidsbrief

1423 (2002-2003)

- Nr. 1 : Beleidsbrief

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme heeft op 12, 14, 19, 21 en 28 november 2002 het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2003 besproken.

Conform het Reglement werden in samenhang met dit ontwerp van decreet eveneens de beleidsbrieven besproken.

Voor de behandeling in de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme werden de aan de commissie toegewezen bepalingen uit de algemene uitgavenbegroting verdeeld volgens de bevoegdheden van de verschillende ministers. Dit wordt weerspiegeld in de structuur van het verslag :

Deel I : bevoegdheden van de heer Jaak Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Buitenlandse Handel en Huisvesting ;

Deel II : bevoegdheden van de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening ;

Deel III : bevoegdheden van mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw ;

Deel IV : bevoegdheden van de heer Renaat Landuyt, Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme.

De verslaggeving werd door de commissie aan de volgende verslaggevers toegewezen :

de heer Frans De Cock : deel I en deel II ;

de heren Frans De Cock en Jef Van Looy : deel III ;

de heer Eddy Schuermans en mevrouw Veerle Declercq : deel IV.

INHOUD

	Blz.
DEEL I : Bevoegdheden van de heer Jaak Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Buitenlandse Handel en Huisvesting	5
I. Toelichting door de heer Jaak Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Buitenlandse Handel en Huisvesting	5
II. Algemene bespreking	9
III. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen	20
DEEL II : Bevoegdheden van de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams Minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening	20
I. Toelichting door de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening	20
II. Algemene bespreking	35
III. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen	38
DEEL III : Bevoegdheden van mevrouw Vera Dua, Vlaams Minister van Leefmilieu en Landbouw	38
A. Landbouw	
I. Toelichting door mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw .	39
II. Algemene bespreking	45
B. Visserij	
I. Toelichting door mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw .	52
II. Algemene bespreking	54
III. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen	56
DEEL IV : Bevoegdheden van de heer Renaat Landuyt, Vlaams Minister van Werkgelegenheid en Toerisme	57
A. Toerisme	
I. Toelichting door de heer Renaat Landuyt, Vlaams minister van Toerisme en Werkgelegenheid	57
II. Algemene bespreking	58
B. Werkgelegenheid	
I. Toelichting door de heer Renaat Landuyt, Vlaams minister van Toerisme en Werkgelegenheid	67
II. Algemene bespreking	68
III. Artikelsgewijze bespreking en idicatieve stemmingen	78
DEEL V : Indicatieve stemming over het geheel	78
BIJLAGEN	
Bijlage 1 : Begroting van het Vlaams Promotiecentrum voor Agro- en Visserijmarketing VZW (VLAM)	81
Bijlage 2 : Kaderbeslissing van de Vlaamse regering over de aanwending van de LRM-middelen en over de financiering van de niet-rendementsgebonden opdrachten van LRM	89
Bijlage 3 : Financieel kader voor de uitbreiding (beslissing Berlijn)	103
Bijlage 4 : "Bedrijfsvriendelijke gemeente"	107

DEEL I : BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER JAAK GABRIELS, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, BUITENLANDS BELEID, BUITENLANDSE HANDEL EN HUISVESTING

De bevoegdheden van de heer Jaak Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Buitenlandse Handel en Huisvesting hebben, voor wat de behandeling in de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme betreft, betrekking op de volgende begrotingsbepalingen :

Decreetsbepalingen : artikels 14 (programma's 51.1, 51.5 (ba. 44.01), 52.2), 108 (samen met de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden), 128 en 130

Begrotingstabel – afdeling I : programma's 51.1, 51.2, 51.5 (met code J als ordonnateur), 51.9 (samen met de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden), 52.2 en 54.1 (ba. 33.02)

Begrotingstabel – afdeling III : DAB Investeren in Vlaanderen (samen met de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden)

Begrotingstabel – afdeling V : ION van categorie A : Grindfonds, Fonds Flankerend Economisch Beleid

Begrotingstabel – bijlage : ION sui generis : Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO)

In samenhang hiermee werd ook de beleidsbrief Economie, ingediend door de heer Jaak Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid en Buitenlandse Handel en Huisvesting (*Parl. St.*, VI. Parl. 2002-2003, nr. 1410/1), in de commissie besproken. De besprekingen vonden plaats op 14, 21 en 29 november.

I. Toelichting door de heer Jaak Gabriels, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Buitenlandse Handel en Huisvesting

De minister opent zijn toelichting met de vaststelling dat het niet goed gaat met onze economie, al zijn er voorzichtige tekenen van beterschap. De jobaanbiedingen via uitzendkantoren, steeds een goede barometer voor de fysieke conditie van de Vlaamse economie, zitten sedert kort opnieuw in

de lift, zo meldde De Standaard¹. De Financieel Economische Tijd poneerde dan weer via twee professoren van de Vrije Universiteit Brussel (VUB) dat de economische vooruitzichten te optimistisch waren geformuleerd².

Voorzichtigheidshalve zou men kunnen stellen dat de prognoses onzeker zijn. Ook al kan Vlaanderen weinig kan doen tegen dergelijke door internationale evoluties getekende groeivertragingen of – versnellingen, dit betekent niet dat de overheid bij de pakken zouden moeten blijven zitten.

Juist nu heeft ook de Vlaamse overheid haar rol te spelen en dit door middel van een uitgekiend flankerend beleid. Een goed flankerend beleid kan namelijk wel in bepaalde gevallen het verschil maken en vormt de basis voor toekomstige duurzame groei. De minister verwijst hierbij naar een concreet voorbeeld : Opel Antwerpen. Twee zomers geleden zag de situatie er allesbehalve rooskleurig uit, maar mede dankzij een gepast overheidsoptreden kon de bedrijvigheid in de Antwerpse automobielsector opnieuw veilig gesteld worden. Getuige daarvan het imposante investeringsprogramma dat werd opgestart, aldus de minister.

Flankerend beleid impliceert ook een luisterend oor : wat zijn de noden van onze industriëlen. Om hier een beter zicht op te krijgen, werden een aantal ronde tafels georganiseerd : met de automobielsector, de banken en risicokapitaalfondsen, de chemiesector en recentelijk nog met de materialencluster. Telkenmale gaven deze ronde tafels waardevolle informatie die kon worden gebruikt bij het beleid.

Op basis van de ronde tafel met de automobielsector kon het belang van deze sector voor onze economie veel beter worden ingeschat alsook de hefboomfunctie van deze sector voor de rest van Vlaanderen. Een aangepast programma opleidingssteun voor de automobielsectorconstructeurs Ford, Opel en Volvo was een concreet resultaat van deze ronde tafel, alsook een engagement van de Vlaamse regering om in de toekomst van Ford Genk mee te blijven investeren. Het spreekt voor zich dat succes in deze slechts kan worden gegarandeerd indien alle betrokken partijen mee aan de kar trekken (onderneming, werknemers en de overheid).

1 "Arbeidsmarkt op de goede weg", De Standaard, 12 november 2002.

2 "Voorspellingen overschatten economische groei", Financieel-Economische Tijd, 13 november 2002.

Om deze zware projecten ook te kunnen honoreren, werd de begroting Economie voor 2002 bijgestuurd. Op basis van de huidige evolutie bleek het budget voor opleidingscheques te hoog ingeschat. Gelet op het feit dat een groot deel van de investeringen in de automotive-sector een opleidingskarakter hebben, blijven de middelen eigenlijk bestemd waarvoor ze bestemd waren.

De ronde tafel met de banken en de risicokapitaalfondsen gaf volgens de minister duidelijk aan dat een overheidsinitiatief op het vlak van het verspreken van risico-kapitaal aan kleine en middelgrote ondernemingen (KMO's) meer dan gewenst was om een antwoord te kunnen bieden aan het fenomeen van kredietschaarste. Met de vernieuwde waarborgregeling en het uitwerken van een nieuw systeem van risicokapitaalverschaffing (werknaam ARKimedes-regeling waarbij ARK staat voor Activering van Risicokapitaal voor KMO's) zal volgend jaar aan deze vraag worden voldaan.

Tot slot bleek uit de ronde tafel met de chemiesector dat de toekomstige ontwikkeling van deze cluster enkel mogelijk is indien ondernemingen voldoende garantie kunnen krijgen dat de toekomstige omgevingsparameters niet te sterk gaan afwijken van de huidige. Ook hier werd met de introductie van benchmarkconvenanten in het Vlaams Klimaatplan aan de belangrijkste verzuchtingen tegemoetgekomen. Deze convenanten laten de bedrijven immers toe om verder te groeien met dien verstande dat ze op het vlak van eco-efficiëntie tot de wereldtop moeten blijven behoren.

Gelet op het succes van het concept zullen ook in 2003 deze ronde tafels worden voortgezet.

Als Vlaanderen de impact van globalisering succesvol wil aanpakken, is het van fundamenteel belang dat we onze pluspunten nog meer ondersteunen en in de kijker plaatsen. Het is dan ook in deze filosofie dat er in 2003 vanuit economie aandacht zal worden besteed aan een aantal innovatieprojecten die het economisch weefsel ten goede komen.

In de eerste plaats zal het departement Economie dichter worden betrokken in de opvolging van Flanders Drive, een initiatief dat het netwerk van onze automotive-cluster verder wenst te versterken. Naast automotive heeft Vlaanderen ook heel wat expertise opgebouwd op het vlak van logistieke processen. Als wereldpoort tot het Europese hinterland is dit op zich niet verwonderlijk. Anderzijds kan de netwerkvorming in dit domein veel beter. Dit is meteen de reden voor de creatie van

een Vlaams Huis van de Logistiek. Doelstelling van dit initiatief is om de performantie en de competitiviteit van de bedrijven uit de Vlaamse logistieke sector blijvend te verbeteren, Vlaanderen beter op de kaart plaatsen op het vlak van logistieke processen en tot slot Vlaanderen positioneren als 'Gateway to Europe'.

Een derde initiatief is te relateren tot de mechatronica-cluster. In vergelijking met onze buurlanden blijkt de Vlaamse mechanica- en mechatronicasector een duidelijke achterstand te hebben. Nochtans gaat het om een sector met heel wat potentiële hefboomeffecten (directe en indirecte werkgelegenheid hoge onderzoeksintensiteit, ...) die het Vlaamse concurrentievermogen gunstig kunnen beïnvloeden. Ook hier is het de bedoeling om door middel van VZW Flanders Mechatronics een technologiecenter te creëren dat beantwoordt aan de actuele noden van onze ondernemingen.

Tot slot is er nog het incubatiepunt Geo-informatie dat zich zal gaan toeleggen op de economische valorisatie van GIS-databanken. Niet alleen het Vlaamse bedrijfsleven is hier potentiële gebruiker, ook de Vlaamse overheid kan met behulp van deze nieuwe technologieën haar werking verder opwaarderen. Tot slot moet dit incubatiepunt ook worden beschouwd als een tussenpersoon tussen academisch onderzoek aan de universiteiten en het bedrijfsleven.

Wat betreft de verdere leidraad voor de beleidsbrief en begroting 2003, verwijst de minister naar het Actieplan Ondernemen, dat reeds eerder in de commissie werd besproken (VI. Parl., *Parl. St.*, 2001-2002, nr. 1146/1). Als concreet antwoord op de boodschap van minister-president Patrick Dewael in de Septemberverklaring 2001 van de Vlaamse Regering dat er op korte termijn een actieplan diende opgemaakt te worden om het ondernemerschap te stimuleren, werd – na overleg met heel wat actoren in het veld – in februari 2002 het 'Actieplan Ondernemen' gelanceerd. Dit actieplan bouwt ook verder op de ambitie van de Vlaamse regering om Vlaanderen tot de groep van meest performante economieën binnen de Europese Unie (EU) te laten behoren, zoals het in de Kleurennota en het Pact van Vilvoorde '21 doelstellingen voor de 21ste eeuw' verwoord is.

Dit actieplan bevat in de eerste plaats maatregelen die Vlaanderen zelf kan implementeren. Het Actieplan Ondernemen is bijgevolg geen plan voor de verre toekomst. Integendeel, voor elk van de maatregelen van dit plan is de implementatie aanzien voor 2002 – 2003. Deze aanpak biedt de beste ga-

rantie dat de ondernemingen op korte termijn de resultaten in de praktijk van dit plan kunnen ervaren. Het plan is opgebouwd rond vijf complementaire krachtlijnen :

- Bevorderen van het ondernemerschap
- Versterken van de financiële structuur van de ondernemingen
- Verminderen van de administratieve lastendruk voor de ondernemingen
- Meer ruimte om te ondernemen
- Internationaal ondernemen

De minister wenst ter aanvulling van deze vijf doelstellingen meer dan ooit het belang van innovatie naar voren schuiven om ons economisch weefsel ook in de 21ste eeuw weerbaar te houden. Met de creatie van de reeds geciteerde excellentiepolen waar in de begroting 2003 een enveloppe van 31,7 miljoen euro voor werd gereserveerd wordt hier een belangrijke stimulus gegeven.

Wat betreft de eerste krachtlijn – het bevorderen van het ondernemerschap – beschouwt de minister in 2003 de ondernemersplanwedstrijd als een belangrijk nieuw gegeven. In oktober gestart, moet dit initiatief uitmonden in de lente van volgend jaar uitmonden in de effectieve opstart van een aantal nieuwe ondernemingen met heel wat potentieel. Op basis van de eerste feedback en het aantal bezoekers van de website www.bizidee.be blijkt er heel wat interesse voor dit initiatief. Belangrijk is dat ook de privésector bij monde van een aantal bedrijven bereid werd gevonden om mee te stappen in deze formule.

Ondernemerschap stimuleren in het onderwijs is een belangrijke uitdaging. De minister merkt op dat zijn kabinet in de voorbije jaren te vaak werd geconfronteerd met allerlei ad hoc-vragen die met de bestaande begroting moeilijk konden worden ingevuld. Daarom wordt in 2003 een nieuw initiatief gelanceerd, namelijk een onderwijs-call voor een totaal bedrag van 2,5 miljoen euro waarop geïnteresseerden een project kunnen indienen dat het ondernemerschap in het onderwijs stimuleert.

Wat betreft de opleidingscheques, is er ook volgend jaar een aanzienlijk bedrag gereserveerd. Op basis van de resultaten voor 2002 lijkt een enveloppe van 35 miljoen euro voldoende om aan de talrijke vragen te beantwoorden. De opleidingscheques kennen een toenemend succes. Maandelijks wor-

den er nu 100.000 cheques besteld, wat erop wijst dat het systeem geleidelijk aan bekend wordt bij de KMO's. Ondertussen werd opnieuw gestart met een communicatiecampagne waarbij ditmaal wordt gefocust op specifieke doelgroepen. Aangezien in 2003 ook de deelnemers aan peterschapsprojecten gebruik zullen kunnen maken van de opleidingscheques om de deelname aan het project te betalen, verwacht de minister ook hier een bijkomende stimulus.

Ook in 2003 moeten normaliter de adviescheques geactiveerd kunnen worden. Aangenomen wordt dat het nieuwe systeem nog dit jaar zal worden goedgekeurd en dus volgend jaar in werking zal kunnen treden. Gelet op het belang van advies voor KMO's werden dan ook de nodige middelen in 2003 gereserveerd om aan deze vraag te voldoen (5 miljoen euro).

Inzake financiering van de bedrijven is er volgend jaar de lancering van de waarborgregeling nieuwe stijl. Na een positief advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en gesprekken met de Europese Commissie rest alleen nog het advies van de Raad van State. Het is dus realistisch om ervan de opstart begin volgend jaar te voorzien.

Wat betreft het stimuleren van het risicokapitaal, is de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) op dit ogenblik bezig met het finaliseren van haar eindrapport. Op basis van deze conclusies zal de Vlaamse regering nog dit jaar een beslissing nemen over de verdere voortgang van dit dossier. Qua kostprijs zal dit stelsel niet onmiddellijk een impact hebben op de begroting van economie voor het jaar 2003 aangezien reeds met de middelen van vorig jaar een reserve bij de PMV werd voorzien ter waarde van 12,5 miljoen euro.

Een laatste element inzake financiering betreft de Business angel-netwerken (BAN's). Voor 2003 beschikken deze netwerken nog over voldoende middelen. Gelet op hun belangrijke rol inzake het aantrekken van informeel kapitaal voor investeringen in startende ondernemingen is het de bedoeling om ook na 2003 deze BAN's te continueren. Alleen zal er nauw op toegezien worden dat het subsidiebesluit voldoende meetbare outputindicatoren bevat. De resultaten van het pilootproject van de Vlerick-Ban waar reeds in 2002 deze stap van input- naar outputfinanciering werd gemaakt, kunnen hierbij als leidraad dienen.

Naast het verstrekken van voldoende waarborgen en risicokapitaal is er in 2003 ook de lancering van

de expansiesteun nieuwe stijl. Zoals reeds werd toegelicht op de hoorzitting van 17 oktober in de commissie is het de bedoeling om met een call-systeem te werken (VI. Parl. *Parl. St.*, 2001-2002, nr. 1209/1). Noodzakelijke voorwaarde is evenwel dat het kaderdecreet zo snel mogelijk kan worden gestemd in het parlement. De minister hoopt dat alle parlementsleden er mee akkoord gaan dat het inderdaad noodzakelijk is dat dit decreet zo snel mogelijk geactiveerd kan worden. Zeker in deze periode van afkoelende conjunctuur is deze kapstok voor het flankerend beleid meer dan noodzakelijk.

Vier uitvoeringsbesluiten zullen feitelijk gestalte geven aan de expansiesteun nieuwe stijl : een voor de KMO's, een voor de regionale steun aan grote ondernemingen, een voor opleidingssteun, de facto de opleidingscheques, en een voor milieu. De besluiten zijn zo goed als klaar. Zo lang het nieuwe stelsel niet van kracht is, loopt de bestaande expansiesteun gewoon door. De minister wenst ten allen koste voorkomen dat de bedrijven in een soort van vacuum zouden terecht komen.

De inhaaloperatie voor de expansiesteun is afgerond. Zowel voor de kleine ondernemingen (KO) als de middelgrote en grote ondernemingen (MGO) is het aantal dossiers opnieuw teruggevalen tot aanvaardbare proporties. Met een totaal te behandelen KO-dossiers van ongeveer 1000 en minder dan 200 voor MGO's kan men stellen dat de inhaaloperatie voltooid is. Hiermee wordt een punt gezet achter de uitvoering van het politiek akkoord naar aanleiding van de begrotingscontrole 2000 waarbij gedurende de jaren 2000-2002 bijkomende middelen ter beschikking werden gesteld om de erfenis uit het verleden op te ruimen.

Op het vlak van administratieve lastenverlaging worden beleidsintenties uit het Actieplan Ondernemen voortgezet. Enerzijds door middel van het uitbouwen van een klantvriendelijke website en de expliciete keuze om alle nieuwe beleidsinstrumenten (zoals de adviescheques) zoveel mogelijk web-based te maken. Opdat ook KMO's optimaal gebruik zouden kunnen maken van de voordelen van het internet is het de bedoeling om nog dit jaar een actieplan voor de KMO-ICT op te starten.

Naast het e-gebeuren is er natuurlijk ook nog de implementatie van de Huizen van de Vlaamse economie, de rechtsoptvolger van de bedrijfsadviserende diensten van de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen (GOM's), bedrijfsadvies van het Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO), Export Vlaanderen en de regionale cellen voor het preventief bedrijfsbeleid. Het Huis van de

Vlaamse Economie wordt in 2003 hét laagdrempelig platform voor elke economische partij. Via eerstelijnsadvies en gepaste doorverwijzing zal de klant eindelijk door het bos de bomen kunnen aanschouwen. Aangezien het om een samenvoegen gaat van verschillende diensten gaat de minister ervan uit dat de bestaande middelen ook in de toekomst voldoende moeten zijn om deze oefening tot een goed einde te brengen.

De vierde pijler, het internationaal ondernemen, komt aan bod in de beleidsbrief Buitenlands Beleid (*Parl. St.* VI. Parl., 2002-2003, nr. 1408/1). Essentieel is dat de integratie van Export Vlaanderen en de Dienst Investeren in Vlaanderen (DIV) in Flanders Investment and Trade (FIT) toelaat de sterktes van beide instellingen te bundelen. Schaalvergroting zal resulteren in optimalisatie van de beschikbare middelen en de kennisdiffusie tussen import- en export –specialisten de positie van Vlaanderen op de internationale markten verstevigen. In dit verband is de integratie van een aantal innovatieprojecten die het economisch weefsel ten goede komen volgens de minister een zeer positieve zaak. Bundeling van expertises inzake automotieve in Flanders Drive, inzake logistiek in het Vlaams Huis van de Logistiek, inzake mechatronica in de Flanders Mechatronics, versterken de onderhandelingspositie van Vlaanderen op internationale markten bij het aantrekken van buitenlandse investeerders maar zijn tevens een ruggesteun voor Vlaamse bedrijven die voet aan wal op vreemde bodem willen krijgen.

Inzake de laatste beleidslijn van het Actieplan Ondernemen (ruimte om te ondernemen) verwijst de minister in 2003 in de eerste plaats naar het amortisatiefonds waarvoor in de begroting 2002 reeds 12,5 miljoen euro was uitgetrokken. Dit amortisatiefonds moet toelaten om via een aangepaste financieringsstructuur zogenaamde brownfields met economische nabestemming versneld in het economisch circuit te brengen.

Daarnaast moet in 2003 ook het nieuwe besluit op de industrieterreinen in werking kunnen treden. Actueel wordt tevens werk gemaakt van een nieuw decreet op het beheer van bedrijventerreinen dat moet toelaten een duurzaam gebruik van de schaarse ruimte te optimaliseren. Het incubatiepunt GEO-informatiepunt zal toelaten informatie uit GIS-databanken te valoriseren, ook ten behoeve van het bedrijfsleven. Kruisbestuiving met informatie gegenereerd in het kader van het oppervlaktedelfstoffenbeleid ligt voor de hand. Het ontwerp van decreet dat ook op goedkeuring van het Vlaams Parlement wacht, zal bij zijn uitvoering

met deze informatie beleidsmatig sterker kunnen worden ontwikkeld, aldus de minister.

De minister wenst voorts de economische dynamiek in de steden en gemeenten te ondersteunen. Daartoe zal nog met middelen van 2002 een tweede Mercuriusproject gelanceerd worden en zal het systeem van bedrijfsvriendelijke gemeente eveneens opgestart worden.

De minister stelt tot slot dat de begroting Economie kan worden beschouwd als een vertaling van het Actieplan Ondernemen en de beleidsbrief Economie 2003.

II. Algemene bespreking

1. Tussenkoms van de heer Frans De Cock

De heer Frans De Cock stelt dat het genoegzaam bekend is dat uit de GEM-studie is gebleken dat Vlaanderen behoort tot de groep landen met de laagste graad van ondernemerschap. Die trend wil men meer dan alleen maar omkeren : Vlaanderen moet, inzake de netto-aangroei van het aantal ondernemingen behoren bij de vijf beste Europese regio's. De VLD wil dat deze trendbreuk zo snel mogelijk gerealiseerd wordt. In feite is het dalend aantal nieuwe bedrijfsinitiatieven een oud zeer, ook tijdens de vorige legislatuur was dat een belangrijk probleem.

De heer De Cock zegt dat zijn fractie de in de beleidsbrief voorziene maatregelen ondersteunt. De beleidsbrief besteedt terecht veel aandacht aan onderwijs, het gebrek aan financiële middelen, de administratieve rompslomp en het gebrek aan ruimte om te ondernemen. Dit zijn vandaag inderdaad de knelpunten die door de ondernemers zelf steevast naar voor worden geschoven als rem op het ondernemersinitiatief.

Maar er is volgens de heer De Cock meer nodig.

Naast concrete sociaal-economische maatregelen en meer aandacht voor ondernemerschap in het onderwijs, pleit de VLD-fractie voor een maatschappelijk project. De huidige mentaliteit in Vlaanderen is niet van die aard om de ondernemingslust te bevorderen. Ook in de media heeft het ondernemerschap een ongunstig imago (het zogenaamde "Boma en Vorlatsyndroom"). Een versterking van het ondernemerschap hangt dan ook in ruime mate af van een gewijzigde ingesteldheid bij de publieke opinie.

De VLD kiest daarom voor een totaalproject, geïntegreerd met onderwijs, gericht op het geheel van de Vlaamse bevolking. Een ondernemingsvriendelijk klimaat wordt pas volledig realiteit indien zoveel mogelijk mensen hun lot in eigen handen willen en kunnen nemen.

De spreker stelt dat de algemeen wantrouwige houding tegenover het bedrijfsleven, ook in het onderwijs terug te vinden is. Het onderwijs moet de basishoudingen van ondernemerschap — creativiteit, innovatie, verantwoordelijkheid, initiatief, kritische ingesteldheid, risico's durven nemen — bijbrengen. Op alle onderwijsniveaus moet algemene kennis over de zakenwereld en het ondernemerschap worden overgedragen. Specifieke modules over het bedrijfsleven moeten een essentieel onderdeel worden van de leerplannen van het secundair onderwijs en van hogescholen en universiteiten.

De heer De Cock is van oordeel dat de inspanning van jongeren op weg naar het ondernemerschap moet worden aangemoedigd en bevorderd. Er moeten passende opleidingsprogramma's voor managers in kleine bedrijven worden opgesteld. In Vlaanderen kunnen we ons laten inspireren door de goede ervaringen uit het buitenland. In de VS bestaat er weliswaar geen nationaal systeem om ondernemerschap te onderwijzen. Wel zijn er legio privé-initiatieven, zoals de Ewing Marion Kauffman Foundation, die over tientallen miljoenen dollars beschikken om onderzoek te doen naar de band tussen onderwijs en ondernemen. De Foundation, die samen met de London Business School en het Babson College de GEM-onderzoeken opstartte, richtte het Kauffman Center for Entrepreneurial Leadership Clearinghouse on Entrepreneurial Education (Celcee) op. Het is een databank met meer dan 10.000 studies en publicaties over het onderwerp. De website – www.celcee.edu – krijgt meer dan een kwart miljoen bezoekers per maand.

De VLD-fractie verwacht in elk geval veel van de gemengde werkgroep economie-onderwijs die eind november samenkomt om een verdere kruisbestuiving tussen beide departementen mogelijk te maken.

In hetzelfde kader is de start van de ondernemingsplanwedstrijd vanaf het schooljaar 2002-2003 positief te noemen, aldus de heer De Cock.

De heer De Cock stelt ook dat men dringend duidelijke doelstellingen voorop moet stellen die kwantificeerbaar zijn (bv. verdubbeling aantal

starters). Indien die doelstellingen niet worden gehaald, moeten de maatregelen worden bijgesteld, of desgevallend nieuwe maatregelen worden genomen.

In tegenstelling tot vroegere maatregelen tot bevordering van vorming in ondernemingen (Vlami-vorm) bereikt de maatregel van de opleidingscheques wel zijn beoogde doelgroep, volgens de heer De Cock. Met name kleine bedrijven maken er gebruik van. Een bijkomend voordeel is dat het ook vooral jonge ondernemingen betreft. De opleidingscheques kunnen met andere woorden een belangrijk instrument vormen voor het bevorderen van het ondernemerschap.

De spreker is ook van mening dat ondanks de positieve bijdrage van de peterschapsprojecten tot tal van aspecten die te maken hebben met ondernemerschap, er nog ruimte is voor verbetering :

- meer mogelijkheden tot kwalitatieve verdieping ;
- meer ruimte voor nieuwe initiatieven ;
- een betere benutting van het peterschapsnetwerk ;
- meer flexibiliteit in de financieringsregels.

Het in kaart brengen van het (gebrek aan) ondernemerschap in Vlaanderen, gebaseerd op harde cijfers is, volgens de heer De Cock een taak voor het Steunpunt Ondernemerschap, Onderneming en Innovatie. Het Steunpunt moet tevens zorgen voor een goede onderbouwing van de beleidsmaatregelen, en voor relevante en actuele informatie zodat de beleidsmaatregelen kunnen worden geëvalueerd op efficiëntie (kosten-baten) en effectiviteit (bereiken van de doelstellingen).

Voor wat de werking van het VIZO betreft, stelt de heer De Cock vast dat de meer dan 22 Vlaamse centrumlocaties juridisch en organisatorisch zijn verenigd in vier nieuwe fusiecentra. Die schaalvergroting was broodnodig. Tevens is de financiering meer vraaggestuurd en outputgericht gemaakt. Dit leidt er ongetwijfeld toe dat de efficiënte werking van VIZO kan worden versterkt. Verder wordt er ook aandacht besteed aan de inhoud van het opleidingsaanbod. Die was inderdaad dringend aan modernisering toe.

Over de versterking van de financiële structuur van de ondernemingen merkt de heer De Cock op dat er aan de ene kant in Vlaanderen geen gebrek is

aan risicokapitaal (als percentage van het BBP scoort enkel de VS beter). Maar aan de andere kant scoren België en Vlaanderen niet goed als het gaat om het aantal personen dat bereid is te investeren in starters (leningen, risicokapitaal). Vandaar ook dat de maatregelen primair gericht moeten zijn om privé-personen — rechtstreeks of via participatiemaatschappijen — ertoe aan te zetten te investeren in beginnende ondernemingen.

Een performante waarborgregeling is een eerste vereiste maar die wordt helaas niet gehaald. Het marktaandeel van de waarborgregeling in de totale KMO-kredieten bedraagt slechts 0,5 procent in Vlaanderen tegenover 3 à 5 procent in Nederland. Het is bekend wat tekortschiet aan de huidige regeling (complexe wetgeving, dubbelwerk tussen bank en administratie, beperkt partnership tussen participerende banken en waarborgfonds). Het is volgens de spreker dan ook positief dat de Vlaamse regering nu daadwerkelijk stappen zet om deze knelpunten weg te werken.

De heer De Cock is ten tweede ook voorstander van een systeem analoog aan SBIC-systeem in de VS. De Vlaamse regering legt ter zake de laatste hand aan de Arkimedesregeling. Belangrijk is hoe dan ook dat aan deze regeling fiscale stimuli worden gekoppeld.

Ten slotte zijn er de businessangels. Business angels zijn individuen met een ervaring in de bedrijfswereld en die beschikken over kapitaal dat ze willen investeren in ondernemingen. Zij bedienen projecten die door de formele risicokapitaalmarkt over het hoofd worden gezien.

De overheid moet volgens de heer De Cock de business angels assisteren in het opzetten en het ontwikkelen van kwalitatieve netwerken, met als gevolg frequente en kwalitatief hoogstaande contacten tussen investeerders en ondernemers. Een element om dergelijke netwerken te bevorderen is een langere termijn van subsidiering (nu : drie jaar). De meeste netwerken hebben, zoals de beleidsbrief ook aanhaalt, na drie jaar immers nog geen break-evenpoint bereikt.

Het is volgens de heer De Cock hoe dan ook niet de taak van de overheid om te bepalen hoeveel BAN's er moeten zijn. Ze kan het hele proces wel sturen door de financiering ervan af te laten hangen van performantiemaatstaven.

De vraag die zich stelt is in welke mate er afstemming is met federale maatregelen. Het Participatiefonds, een federale kredietinstelling, brengt immers

in samenwerking met de Belgische vereniging van business angelsnetwerken (Beban) een nieuw kredietproduct voor startende ondernemers op de markt. Het gaat om de Business Angel Plus'-lening, een achtergestelde lening van ten hoogste 125.000 euro die wordt toegekend aan starters die geheel of gedeeltelijk gefinancierd worden door business angels.

De zeven BAN's in België hielpen vorig jaar 39 startende of doorgroeiende KMO's aan kapitaal voor een totaal bedrag van 4,7 miljoen euro. Dit aantal moet volgens de spreker fors kunnen stijgen. Wat zijn de doelstellingen van de regering ter zake ?

Het ontwerp van decreet inzake expansiesteun ligt ter bespreking voor in commissie. De heer De Cock beoordeelt het als positief dat de nieuwe expansiesteun in de startblokken staat.

De administratieve rompslomp wordt volgens de heer De Cock door bedrijven nog altijd als een belangrijke hinderpaal aangewezen. Door de invoering van het uniek nummer kan e-government een realiteit worden. Er moet wel de nodige afstemming zijn met het federale niveau waar vanaf 1 januari 2003 de Kruispuntbank actief moet zijn.

Belangrijk element in de administratieve vereenvoudiging is het Huis van de Vlaamse Economie. 2003 zou het jaar moeten worden van implementatie van dit initiatief.

De heer De Cock is van mening dat administratieve vereenvoudiging evenwel meer moet zijn dan e-government. De VLD-fractie pleit voor een project naar analogie met de MDW-actie in Nederland. MDW staat voor Marktwerving, Deregulering en Wetgevingskwaliteit :

- Marktwerving : in vele sectoren is er nog onvoldoende marktwerving. Hervorming van de regelgeving moet dus ook “liberaliserend” zijn. Sommige wetten en decreten verhinderen het ondernemerschap. Ook op milieuvlak gaat de wetgever voorbij aan de mogelijkheden die de markt te bieden heeft. Het halen van de Kyoto-doelstellingen bijvoorbeeld zou vergemakkelijkt kunnen worden door het invoeren van op marktwerving gebaseerde verhandelbare emissierechten.
- Deregulering : hervorming van de wetgeving heeft niet altijd tot minder regelgeving geleid. Bij de liberalisering van een aantal sectoren — zoals telecommunicatie — zien we dat het toela-

ten van concurrentie aanleiding heeft gegeven tot méér regels. Er was eerder sprake van “herregulering” in plaats van deregulering. In de telecomsector streeft men naar een vereenvoudigd algemeen kader dat de bestaande wirwar aan richtlijnen en wetten moet wegwerken. Dit verdient navolging. Het nieuwe decreet op de expansiesteun is een goed voorbeeld.

Deregulering betekent volgens de heer De Cock niet dat “alles kan en alles mag”. Deregulering betekent wél dat de overheid niet langer alles tot in detail regelt, maar dat men zich bezig houdt met de creatie van een algemeen kader waaraan de verschillende actoren zich dienen te houden maar waarbinnen ze zich wel vrij kunnen bewegen. Een voor de hand liggende maatregel van deregulering is het fors inperken van het aantal stappen die moeten worden doorlopen vooraleer men een onderneming kan oprichten.

- Wetgevingskwaliteit : niet alleen moet er gestreefd worden naar minder regels. De bestaande wetten en regels moeten ook up to date zijn en kwalitatief hoogstaand. Wetgeving moet niet om de haverklap worden gewijzigd. De overheid moet met andere woorden ook rechtszekerheid bieden, zo besluit de heer De Cock.

2. Tussenkoms van de heer Roland Van Goethem

De heer Roland Van Goethem stelt vast dat in de feiten de vennootschapsbelasting in Vlaanderen zal verhogen, door het niet langer aftrekbaar zijn van de milieubelasting. Dit gaat in tegen de bevindingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), die stelt dat om investeerders aan te trekken, de vennootschapsbelasting zal moeten verminderen. Over een lastenverlaging is volgens de spreker in de beleidsbrief ook niets terug te vinden.

De heer Van Goethem vraagt welke de gevolgen op de economie zullen zijn van het federaal besliste sluitingsscenario van de kerncentrales. Er zijn volgens hem geen alternatieven beschikbaar. De meeste alternatieven zullen zorgen voor een verhoging van de CO₂-uitstoot en maken ons nog meer afhankelijk van het buitenland. Vooral voor de sectoren die veel energie verbruiken, zoals de chemische industrie en de non-ferro sector zullen er problemen opduiken. De energiebesparende maatregelen in die sectoren zijn al zo ver gevorderd, dat er daar niet veel bijkomende energiebesparing meer mogelijk is. Ook voor de transportsector en

de sector van de energieproductie is het uitstappen uit kernenergie problematisch.

Is er in dit kader nog industriële expansie mogelijk, zo vraagt de heer Van Goethem zich af. En is er dan nog wel enig nut voor expansiesteun vanwege de overheid?

Over het Huis van de Vlaamse Economie zegt de heer Van Goethem dat hier nog niet veel van te merken is. Is dit initiatief al geïmplementeerd?

De heer Van Goethem stelt dat e-government niet noodzakelijk naar een administratieve vereenvoudiging zal leiden. Het aantal in te vullen formulieren zal volgens hem niet verminderen.

Op het vlak van ruimtelijke ordening en de beschikbaarheid van bedrijfsterreinen, stelt de heer Van Goethem dat van de aangekondigde weder-ingebruikname van de zogenaamde brownfields, na drie jaar beleid nog niets gerealiseerd is.

In verband met het aanmoedigen van startende ondernemingen beaamt de heer Van Goethem de vaststellingen. De negatieve beeldvorming is zeker een rem. Er is een industriefriendelijke mentaliteitswijziging nodig. Bovendien moet er op gewezen worden dat de sociale zekerheid van beginnende ondernemers niet goed uitgebouwd is. Bij mislukking is er geen sociaal opvangnet.

3. *Tussenkomen van de heer Eddy Schuermans*

De minister schets volgens de heer Schuermans een vrij pessimistisch beeld van het huidige economische klimaat. Dit staat volgens hem in scherp contrast met de triomfalistische toon van de federale en Vlaamse septemberverklaringen. In de praktijk stelt men inderdaad een stijging van het aantal faillissementen en een achteruitgang van de werkgelegenheid vast. De cijfers voor de maand oktober 2002 zijn niet erg gunstig. De conclusie hieruit moet duidelijk zijn dat de Vlaamse overheid de economie een steun in de rug moet geven en dat de overheid zelf ook initiatieven moet nemen om de gevolgen van deze conjunctuur om te buigen. Die steun is voor rekening van de begroting van de minister van economie. De heer Schuermans stelt evenwel vast dat de beleidskredieten voor economie tegenover het jaar 2000 gedaald zijn met 28,7 procent.

De heer Schuermans is van oordeel dat de in de beleidsbrief weergegeven resultaten van het beleid bijzonder mager uitvallen. Van de vooropgestelde doelstellingen werd er weinig gerealiseerd. Een be-

langrijk gedeelte van het instrumentarium is niet operationeel. De heer Schuermans zegt dat de kredieten voor expansiesteun sterk teruglopen.

De heer Schuermans vraagt naar de middelen die op de begroting economie worden uitgetrokken voor het verificatiebureau voor de opvolging van de benchmarkconvenanten in verband met energie-efficiëntie, dat op initiatief van minister Stevaert werd opgericht. De budgetten voor economie zijn al beperkt, en dan moeten ze nog voor een groot deel aan dit soort initiatieven worden besteed.

De heer Schuermans vraagt naar een stand van zaken van de heroriëntering van de Mercuriusprojecten naar een heropleving van de binnenstedelijke economie.

De heer Schuermans stelt dat de minister met het project 'de bedrijvriendelijke gemeente' de communicatieproblemen tussen de ondernemerswereld en de overheden wil detecteren en oplossen. Dit is een goede optie. De minister laat dit uitgebreid en diepgaand onderzoek echter niet uitvoeren door het Steunpunt Ondernemerschap, Ondernemingen en Innovatie. Dit steunpunt werd dit jaar opgericht en zit ingebed in het consortium KULeuven, Universiteit Gent en Vlerick Leuven Gent Management School. Het moet zorgen voor de wetenschappelijk onderbouwing van de beleidskeuzes inzake economische materies. Het onderzoek naar de relatie tussen de ondernemers en de overheden is zo een materie. De heer Schuermans vraagt aan de minister wat hem inspireert om een andere keuze te maken. Wie zal kunnen beschikken over de informatie die verzameld wordt?¹

Over het behalen van de Kyoto-norm stelt de heer Schuermans dat de verdeling van de inspanning tussen de gewesten moet gebeuren op basis van kostenefficiëntie. De Vlaamse ondernemingen moeten er goed van op de hoogte zijn welke inspanningen er van hen verwacht worden. In verband met de benchmarkconvenanten vraagt de heer Schuermans zich af of het behalen van de individuele doelstellingen per bedrijf voldoende zal zijn om de regionale normen te halen.

De heer Schuermans vraagt of het systeem van de opleidingscheques inderdaad een verbetering is.

Voor wat de versterking van de financieringsstructuur van de ondernemingen aangaat, stelt de heer Schuermans dat voor de waarborgregeling, niet uit-

¹Het antwoord van de minister op deze vraag wordt als bijlage bij dit verslag gevoegd.

sluitend naar het Nederlandse systeem moet worden verwezen. Er zijn wellicht nog ander pistes mogelijk. De heer Schuermans vraagt zich ook af of het ARKImedes-initiatief voor de verschaffing van risicokapitaal de nodige stimuli zal geven voor de KMO's.

Ook de heer Schuermans stelt vast dat de Huizen van de Economie nog altijd niet operationeel zijn. Op het terrein is er in elk geval nog niets van te merken.

Over de herstructurering van het VIZO zegt de heer Schuermans dat er bij de medewerkers van het VIZO op dit ogenblik grote onzekerheid heerst. De opsplitsing van de instelling laat hen in het ongewisse waar ze zullen terechtkomen.

Ook de heer Schuermans is van oordeel dat van de aangekondigde verlaging van de vennootschapsbelasting niet veel zal in huis komen. De kwestie van de aftrekbaarheid van de milieuheffingen zit federaal geblokkeerd. Hij vreest dat dit voor een zware factuur voor de Vlaamse bedrijven zal zorgen.

Over de uitgaven voor communicatie-initiatieven stelt de heer Schuermans een verschil in de cijfers vast, tussen wat er in de tabel staat en wat er in de toelichting wordt gezegd. In de tabel is er sprake van een bedrag van 487.000 euro, terwijl de toelichting 128.000 euro opgeeft. Welk is het juiste bedrag? In elk geval moeten er middelen voor communicatie-acties worden uitgetrokken. Er moet bijvoorbeeld promotie worden gemaakt voor de opleidingscheques en voor het Huis van de Vlaamse Economie.

De heer Schuermans vraagt naar het budget voor de opdrachtfuncties van de GOM's. Tegenover 2002 is er een vermindering van dat budget met 54 procent. Vanwaar dit grote verschil?

Tenslotte stelt de heer Schuermans ook een vermindering van de dotaties in het kader van het algemeen economisch ondersteuningsbeleid vast. De verdeling van het budget over de verschillende uitgavenposten is niet erg duidelijk.

4. *Tussenkoms van de heer André Moreau*

De heer André Moreau stelt dat Vlaanderen bij uitstek een KMO-land is. Bovendien behalen die KMO's degelijke bedrijfsresultaten. Dat zorgt er voor dat Vlaanderen een welvarende en rijke regio is. Daarom stelt de heer Moreau dat de pessimistische prognoses enigszins moeten worden gerelativeerd.

Volgens de heer Moreau zijn de taken van de overheid tegenover de KMO's: stimuleren, begeleiden en adviseren. Die taken moeten niet alleen in crisisperiodes worden ter harte genomen. Overheids-ondersteuning van de KMO's is nodig op het ogenblik dat ze die steun het meest nodig hebben, en dat is zeker het geval in een periode van heropleving.

De heer Moreau pleit daarbij voor minder regulering en meer doorzichtigheid in dit flankerend beleid. Nieuwe overheidsinitiatieven moeten vooral efficiënt zijn en hun doelstellingen behalen.

Duurzaam ondernemen is voor de heer Moreau onder andere:

- op een goede manier goede producten produceren;
- produceren op een ecologische en milieuvriendelijke manier;
- het sociale aspect niet verwaarlozen.

Duurzaam ondernemen is volgens de spreker belangrijk om de negatieve beeldvorming van het bedrijfsleven terug te draaien. De ondernemer moet meer maatschappelijk gewaardeerd worden.

Centraal in het beleid van de overheid moet volgens de heer Moreau tenslotte de vermindering van de fiscale en para-fiscale druk staan. Vandaar dat ook hij pleit voor het behoud van de aftrekbaarheid van de milieuheffingen.

5. *Tussenkoms van de heer Robert Voorhamme*

De heer Robert Voorhamme pleit voor het systeem van het rondetafeloverleg. De ronde tafel in de automobielsector was volgens iedereen een groot succes. Er moet volgens hem niet worden teruggekeerd tot het sectorieel overheidsbeleid van vroeger, maar toch moet er meer aandacht zijn voor de verschillende problematieken in de diverse sectoren. Zo hebben sommige sectoren een groter probleem met het behalen van milieunormen dan anderen. Een ander voorbeeld is de specifieke problematiek van de telecom- en communicatiesector, die traditioneel sterk verankerd is in Vlaanderen. De crisis in die sector noopt het beleid er toe ook voor die sector spoedig een ronde tafel te organiseren.

De heer Voorhamme heeft vragen bij het initiatief van het Vlaams huis van de Logistiek. Wat wordt in dit verband precies met de term "logistiek" be-

doeld ? De logistiek is een nieuw terrein. Er moeten keuzes worden gemaakt : wat hoort erbij en wat niet ?

Over het Incubatiepunt Geo-informatie vraagt de heer Voorhamme wat hiervan de relevantie voor de economie is. Heeft het echt een voldoende economische impact, om de besteding van middelen uit het economie-budget de verantwoorden ?

De heer Voorhamme gaat er mee akkoord dat het ondernemerschap meer moet worden gepromoot. Er is niet alleen een gebrek aan instroom, ook de kwaliteit moet omhoog. Hij vraagt zich evenwel af of het veel zin heeft al in het lager, het algemeen vormend of technisch secundair onderwijs het ondernemerschap in de eindtermen op te nemen. Volgens de heer Voorhamme is dit vooral een taak voor het hoger onderwijs.

Wat de opleidingen betreft, scoort Vlaanderen goed tegenover Wallonië. Kan dit echter volledig opgemaakt worden uit het gebruik van de opleidingscheques ? De heer Voorhamme betwist de relevantie van het gebruik van opleidingscheques door vrije beroepen. Het systeem is niet voor die categorie ontworpen.

De heer Voorhamme stelt vast dat er zo'n 850 opleidingsverstrekkers zijn erkend. Dat is een groot aantal en bovendien zijn ze van goede kwaliteit. De overheid volgt een vraaggestuurd beleid. Er is volgens de spreker echter een analyse nodig van de efficiëntie van het vraaggerichte beleid, dat gebaseerd is op de vraag van de ondernemers. Er moet volgens hem meer aandacht zijn voor de vraag naar opleiding door de werknemers zelf. De werknemers moeten worden gestimuleerd tot het volgen van opleiding. Het is duidelijk dat de behoefte aan opleiding van werkgevers en van werknemers niet noodzakelijk dezelfde is.

De heer Voorhamme vindt het uitstekend dat er een steunpunt Ondernemerschap, Ondernemingen en Innovatie wordt opgestart. Maar in verband hiermee stelt hij ook dat het beleid teveel vertrekt vanuit bepaalde meningen en opinies, die niet altijd met cijfermatige gegevens kunnen worden onderbouwd. Zulk een initiatief heeft enkel zin als het voldoende kan worden gestaafd met op wetenschappelijke wijze verzamelde gegevens, net zoals men voor het arbeidsmarktbeleid heeft gedaan.

In dit verband vraagt hij waarom het tweejaarlijks rapport over de competitiviteit van de Vlaamse regio niet jaarlijks kan zijn. Een termijn van twee jaar is volgens de heer Voorhamme te lang om be-

leidsmatig bruikbaar te zijn, omdat de economische conjunctuur zeer snel evolueert.

Tenslotte stelt de heer Voorhamme dat het steunpunt ondernemerschap ook moet dienen om het maatschappelijk verantwoord ondernemen meer te promoten. Het gaat hier om een cruciaal onderdeel van het regeerakkoord. De rol van de overheid tegenover de economie zal zich meer en meer op dit aspect moeten focussen. Volgens de heer Voorhamme is dit de enige manier om duurzame competitiviteit op te bouwen.

6. Tussenkoms van mevrouw Veerle Declercq

Mevrouw Veerle Declercq pleit ervoor dat men zou afstappen van het tegenover elkaar stellen van leefmilieudoelstellingen en tewerkstelling. Ook in een commissie Economie moeten aangelegenheden van duurzaamheid, milieuvriendelijkheid en welzijn worden afgewogen tegenover economische belangen.

7. Tussenkoms van de heer André-Emiel Bogaert

De heer André-Emiel Bogaert merkt eveneens op dat de omgevingsfactoren zowel mondiaal als regionaal, gevoelig zijn veranderd. Vandaar dat de beleidsbrief geen jubelende toon heeft. Vlaanderen moet volgens hem laveren tussen allerhande factoren zoals de mondiale conjunctuur en de Europese regelgeving, om een eigen economische politiek te kunnen voeren. Bovendien moet volgens de spreker de economie worden gelinkt aan andere beleidssectoren.

Ook de heer Bogaert stelt vast dat er op het vlak van de brownfields op drie jaar tijd nog geen resultaat is bereikt.

Over de Huizen van de Vlaamse Economie zegt de heer Bogaert dat er nog geen resultaten zichtbaar zijn, alhoewel er al lang over wordt gepraat. Gaan zij door een loketfunctie een rol spelen in de administratieve vereenvoudiging ? Kunnen de GOM's niet als huizen van de economie fungeren ? Spelen de gemeenten en de provincies er ook een rol in ?

Over de ronde tafels vraagt de heer Bogaert of de minister per ronde tafel concreet de beleidsconclusies kan trekken. Het feit dat de automobielsector een voortrekkersrol vervult, wordt vaak geponeerd. Er moet meer geïnvesteerd worden in Ford Genk luidt het. Hoe staat de minister ten opzichte van een sectorbeleid ?

De heer Bogaert vraagt naar duidelijkheid over de verschillende initiatieven zoals het Huis van de Logistiek, Flanders' Mechatronics en het Incubatiepunt Geo-informatie.

De heer Bogaert stelt dat het positief is dat de minister verwijst naar het Actieplan Ondernemen en daar zijn beleidsbrief aan ophangt. Op deze wijze wordt continuïteit gegarandeerd.

De heer Bogaert vraagt of er recente cijfers beschikbaar zijn over de evolutie van de jongste paar jaar op het vlak van de doelstellingen zoals verwoord in het Pact van Vilvoorde. Het Pact van Vilvoorde stipuleert onder meer dat we op het vlak van de netto-aangroei van ondernemingen bij de beste vijf Europese regio's moeten behoren in 2010. Wat is de stand van zaken vandaag ?

De kwantificering van de doelstellingen van het Pact van Vilvoorde is volgens de heer Bogaert de eerste prioriteit. Het heeft geen zin ambitieuze beleidsdoelstellingen te formuleren waarop het beleid dan wordt geënt indien de statistische onderbouw noodzakelijk om de evolutie van de verwezenlijking van de doelstellingen te meten, niet of onvolledig bestaat.

Ook in verband met de andere doelstellingen (bijvoorbeeld inzake permanent leren, waar 10 procent van de bevolking tussen 25 en 65 jaar jaarlijks permanente vorming zou moeten volgen) stelt zich het meetprobleem. Wat is permanente vorming, hoe wordt dit in de statistieken gedefinieerd ? Welke cursussen worden in rekening gebracht ? De heer Bogaert vraagt wie de strategische studie Lifelong Learning Model Entrepreneurship Education in Vlaanderen uitvoert, welke de kostprijs van die studie is en wanneer ze zal af zijn.

Hij vraagt ook naar het budget en de uitvoering van de onderzoeksopdrachten en communicatiecampagnes in 2002 en 2003.

De heer Bogaert vraagt op welke wijze ondernemers en risicokapitaalverschaffers worden aangemoedigd om zich ernstig te engageren in de ondernemingsplanwedstrijden. Enkel de laureaat krijgt een startkapitaal toegewezen om zijn doelstelling te realiseren. Wat gebeurt er met de waardevolle projecten die het net niet halen ?

De heer Bogaert stelt vast dat slechts 15,7 procent van het totaal aantal opleidingscheques (472.000 op 3 miljoen) eind september reeds zou uitgegeven

zijn. Hoe is dit verder geëvolueerd ? Welke ondernemingen maken gebruik van deze cheques ? Is de aangekondigde communicatiecampagne om het instrument beter te promoten reeds gestart ?

In verband met het opleidingsbeleid vraagt de heer Bogaert wie de kwaliteit van de aanbieders van opleidingen en advies beoordeelt.

De heer Bogaert stelt tenslotte dat het positief is dat de universiteiten worden aangespoord om hun maatschappelijke rol te spelen in het economisch ondersteuningsbeleid (steunpunt ondernemerschap). Hij stelt zich anderzijds de vraag waarom private aanbieders van kennis niet meer worden opgenomen. Indien zij aan de kwaliteitsvoorwaarden voldoen, moeten zij toch ook kennis kunnen aanbieden ? Zullen de rapporten van het steunpunt openbaar gemaakt worden ? Waarom komt er slechts op tweejaarlijkse en niet op jaarlijkse basis een rapport over de competitiviteit van de Vlaamse regio ?

8. *Tussenkomen van mevrouw Gisèle Gardeyn-De Bever*

Mevrouw Gisèle Gardeyn-De Bever vraagt enige uitleg bij het budget van het Vlaams Promotiecentrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM), en meer bepaald over de inbreng in dat budget van de economische actoren. Het gaat hier om een partnership tussen de overheid en de betrokken sectoren. De quasi verplichte inbreng van de sectoren wordt gecontesteerd als een vorm van belasting.

ANTWOORD VAN MINISTER GABRIELS

1. *Startende ondernemingen*

De resultaten van de laatste GEM-studie zullen weldra door het steunpunt worden medegedeeld. Die resultaten vertonen tegenover verleden jaar nog geen verbetering. Het steunpunt stelt echter dat uit vier jaar GEM studies blijkt dat er wereldwijd een positieve correlatie is tussen de graad van ondernemerschap en economische groei. Het blijkt dat de graad van ondernemerschap in een bepaald jaar slechts in beperkte mate wordt gestuurd door de graad van economische groei in de voorafgaande jaren. Het is wel een indicator van de toekomstige economische groei.

De economische groei wordt echter niet alleen door de graad van het ondernemerschap gestuurd.

Andere studies hebben aangetoond dat factoren zoals productiviteitsstijging, investering door buitenlandse ondernemingen en deelname aan de internationale handel, een niet te verwaarlozen positieve impact hebben op de economische groei. Dit betekent dat regio's via andere strategieën dan het bevorderen van het ondernemerschap toch economische groei kunnen realiseren. Het Steunpunt stelt zelf dat de GEM-studies slechts één aspect van de economische groei belichten. Bovendien wordt in die studies slechts één aspect van het ondernemerschap in de ruime zin belicht. Een aantal aspecten komen niet aan bod zoals de graad van innovativiteit, de groeierichtheid of de nieuwe dynamiek die kan ontstaan via de familiale opvolging binnen de bedrijven. Conclusie is dat de GEM studie geen volledig beeld pretendeert te geven van het ondernemerschap in een bepaalde regio. Men mag de GEM-studie dus niet als enig ijkpunt beschouwen om een evaluatie van de startende ondernemingen te maken.

Volgend jaar komt er een uitgebreidere studie met inbreng van andere ingrediënten om tot een effectief meetinstrument te komen. Hieraan wordt meegewerkt door de Leuvense professor De Backer. Die stelt dat er in de GEM studie niets wordt gezegd over de deelnemers aan de enquête (wie heeft deelgenomen aan de enquête, hoeveel respondenten waren er, hoe werd de steekproef geselecteerd en samengesteld, was er een non-respons). Volgens professor De Backer liggen de resultaten helemaal niet in de lijn van wat bijvoorbeeld *The Economist* schrijft over het ondernemerschap. Er worden vanuit academische hoek dus vragen gesteld over het meetinstrument, de respons en de interpretatie van de cijfers.

De conclusie van de minister is dus dat er een correct meetinstrument moet worden ontwikkeld. Dat is een van de belangrijke opdrachten voor het steunpunt volgend jaar.

De keuze voor ondernemerschap heeft volgens de minister voor een groot deel te maken met het sociaal statuut van de zelfstandige. De meeste mensen kiezen in de eerste plaats voor een goed werknemersstatuut en doen daarnaast dikwijls allerhande activiteiten als bijberoep, waardoor het schijnzelfstandigen worden. Het zelfstandigenstatuut is geleidelijk aan verbetering toe. De minister vernoemt een verbetering van het pensioensstelsel, de kinderbijslagen voor het eerste kind en de faillissementverzekering.

Over de ondernemingsplanwedstrijd, als aanmoedigingsinitiatief, zegt de minister dat er van de 1100

geïntereseerden, 210 inschrijvingen zijn voor de tweede fase waarbij een businessplan moet worden ingediend. Hieruit zullen heel wat goede initiatieven uiteindelijk worden gerealiseerd. Dit is niet alleen een goed resultaat qua deelnemers. Ook op het vlak van sponsoring door grote bedrijven is er grote respons. De overheid brengt zelf 1 miljoen euro in.

2. *De opleidingscheques*

Het systeem van de opleidingscheques is van start gegaan in februari 2002. Er moet een volledig werkingsjaar worden volgemaakt, vooraleer er tot een echte evaluatie kan worden overgegaan. Er zijn in de loop van het jaar al wel een aantal bijsturingen gedaan. In augustus werd het systeem uitgebreid naar de transportsector en de voedingssector. In oktober werd het peterschap er in opgenomen. Tenslotte zijn nu onderhandelingen over sectorconvenanten lopende. Bovendien zijn er promotiecampagnes geweest om het systeem bij de doelgroepen goed aan te prijzen.

Er zijn tot nu toe meer dan 650.000 aanvragen. Dit kan een groot succes worden genoemd. Er zijn 100.000 nieuwe aanvragen per maand. 22,5 procent van het uitgetrokken budget is inmiddels gebruikt. Dit cijfer is minder relevant omdat bij de aanvang niet geweten was hoeveel zou worden gebruik gemaakt van het systeem en er voor het aanvangsbudget dus een ruwe schatting moest worden gemaakt.

De minister vergelijkt het systeem van de opleidingscheques met dat van het hefboomkrediet dat wordt beheerd door minister Landuyt. Daar gaat het slechts over honderd projecten, die allemaal te situeren zijn in grote ondernemingen. Bij het systeem van de opleidingscheques mag men slechts 200 cheques per klant verwerven. Een korte berekening leert dat er voor de opleidingscheques 8.000 klanten zijn, waarvan 85 procent in de KMO's. Dit is een zeer goed resultaat omdat het gebrek aan opleiding zich precies in de KMO's situeerde. Het vooropgestelde doel wordt dus zeker bereikt.

Dit alles betekent dus ook dat het systeem van de opleidingscheques voor de grote bedrijven niet meteen een geschikt instrumentarium is, omdat er slechts 200 cheques kunnen worden gevraagd. Er zal dus moeten worden onderzocht of het mogelijk is die aantallen te verruimen om het systeem ook voor grotere bedrijven attractief te maken.

3. *Peterschapsprojecten*

Het advies van de SERV over de peterschapsprojecten is zeer positief. De sociale partners staan er dus zeker achter.

4. VIZO

De herstructurering van het VIZO moet worden gezien binnen het breder kader van het Beter Bestuurlijk Beleid. Er moeten synergieën worden ontwikkeld. Zonder te verdwijnen, zal VIZO binnen een groter geheel nog sterker aan bod kunnen komen. De recente hervormingen met Syntra zijn een succes. Er zal meer geld voor moeten worden vrijgemaakt. Het pijnpunt is de regio Brussel, waar er een specifieke invulling nodig is.

5. Waarborgregeling

De waarborgregeling gaat voor advies naar de Raad van State. De SERV en Europa hebben positief geadviseerd.

6. ARKImedes

Dit project kan worden vergeleken met het Amerikaanse SBIC-systeem (Small Business Investment System) of met de Nederlandse Tante Agaat-regeling, maar wordt op Vlaamse leest geschoeid. De PMV is bezig met de tekst van het ontwerp van decreet dienaangaande. De Vlaamse Regering hoopt in het voorjaar 2003 het voorontwerp te kunnen goedkeuren. Er wordt op toegezien dat het daarna snel wordt gefinaliseerd, zodat het ontwerp door minister Van Mechelen, als verantwoordelijke voor het economisch overheidsinstrumentarium, bij het Vlaams Parlement kan worden ingediend. In elk geval is de tekst grondig voorbereid, om tot een werkbare regeling te komen.

7. De Business Angels Netwerken (BAN's)

De BAN's zullen vraaggestuurd werken. Daardoor hebben we de zekerheid dat er voldoende respons zal zijn.

8. Expansiesteun

De minister hoopt na de begrotingsbesprekingen de bespreking van het ontwerp van decreet op de expansiesteun verder te zetten. Iedereen zit op dit decreet te wachten, en niet in het minst de KMO's, die veel meer aan hun trekken zullen kunnen komen.

Voor de expansiesteun wordt het callsysteem door het Vlaams Economisch Verbond (VEV) en de andere partners niet afgewezen. Het VEV vraagt ech-

ter vooral fiscale maatregelen, waarvoor Vlaanderen echter niet bevoegd is. De Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) vraagt vooral steun voor starters, voor milieu en ecologie, voor bedrijfsterreinen, voor vorming, voor advies. Voor al die vragen van UNIZO zijn er maatregelen.

Er zijn potentieel 500.000 klanten volgens de minister. Er moet dus een goed systeem worden ontwikkeld om de middelen te verdelen. Een callsysteem is daarvoor waarschijnlijk de beste oplossing. Dit zal echter moeten worden geëvalueerd eens het actief is.

Wat de dotaties algemeen economisch ondersteuningsbeleid betreft, verklaart de minister dat die cijfers niet erg duidelijk zijn omdat de betaalkalender voor het uitbetalen van de dotaties in het verleden te optimistisch was. Het verschil tussen vastgelegde en uitbetaalde steun loopt op tot meer dan 50 procent. Dat is het gevolg van het voorwaardelijk karakter van de steun. De voorwaarden zijn wellicht te streng, vandaar dat de minister de call wil inschakelen om dit weg te werken. Als voorbeeld geeft de minister de steun aan Ford-Genk, die binnenkort door de regering zal worden goedgekeurd, maar die waarschijnlijk pas in 2004 zal kunnen worden uitgekeerd, omdat dan pas de investeringen zullen zijn gebeurd in het bedrijf.

9. Administratieve vereenvoudiging

De minister stelt dat de Vlaamse regering naar een uniformisering van de systemen toewerkt. Er is een zelfde aanvraagstelsel voor de opleidingscheques, de adviescheques en de peterschapsprojecten ingevoerd. Het aanvraagstelsel verloopt zeer vlot, met slechts een beperkt aantal ambtenaren. Er is in de praktijk dus wel degelijk een vereenvoudiging op het terrein merkbaar.

10. De Huizen van de Vlaamse Economie

De definitieve goedkeuring van het project van de Huizen van de Vlaamse Economie wordt weldra op de vergadering van de Vlaamse regering geagendeerd. Er zal een decretale onderbouw moeten komen voor meerdere facetten die hier bij komen kijken. Na de goedkeuring door de Vlaamse regering wordt voor het einde van het jaar het licht op groen gezet voor Oost-Vlaanderen. West-Vlaanderen zal snel daarna volgen.

In de eerste fase wordt de privésector al volledig bij het project betrokken. De onderhandelingen hierover hebben vanuit bepaalde werkgeversorganisaties vragen doen ontstaan over de taakverde-

ling ; Men is daar niet uitgekomen. Maar er wordt niet gewacht op een definitief standpunt van de werkgevers. Dat zal in de loop van de tijd wel worden uitgeklaard. In de Huizen zullen dus aanvankelijk alvast de overheidsdiensten worden aangeboden. Men zal dan zien of er later een implementatie kan komen van de privé-inbreng. Later wordt er ook een derde luik aan toegevoegd, namelijk de diensten die door de federale overheid (zoals Delcredere) worden verzorgd. Die onderhandelingen zijn echter pas gestart.

De Huizen van de Vlaamse Economie worden dus een soort front office, dat diensten aanbiedt, maar die vanzelfsprekend moeten kunnen terugvallen op een back office. In die optiek moet worden duidelijk gemaakt wat in de toekomst de taak van de GOM zal zijn. Om tot een goed instrument te komen zal daarover nog grondig overleg moeten worden gepleegd.

11. De vennootschapsbelasting.

De minister stelt dat de vennootschapsbelasting een federale bevoegdheid is. Het is echter verkeerd te stellen dat het niet langer aftrekbaar maken van milieuheffingen, enkel in het nadeel van Vlaanderen speelt. Het is een kwestie van sectoren. Bepaalde vervuulende sectoren zoals textiel of wasserijen zijn sterk in Vlaanderen geconcentreerd. Die zullen vanzelfsprekend de nadelen van die maatregel sterk ondervinden. Er moet dus een oplossing voor worden gezocht.

De vennootschapsbelasting is in de bevoegde Kamercommissie ongewijzigd goedgekeurd. Dus zal er waarschijnlijk niets meer aan veranderen.

Er moet volgens de minister op het Overlegcomité duidelijkheid worden gevraagd over de gevolgen van de nieuwe regeling : wat betalen de verschillende gewesten en wat krijgen ze ervoor terug ? De minister zegt toe ter gelegener tijd de juiste cijfers aan het Vlaams Parlement te zullen meedelen.

De minister voegt eraan toe dat lastenverlaging ook een lokale aangelegenheid is. De plaatselijke besturen moeten ook een inspanning doen voor een verlaging van plaatselijke belastingen.

12. Energiebronnen en de Kyoto-norm

De minister benadrukt dat het energiedebat niet mag worden gereduceerd tot een debat tussen economische en ecologische prioriteiten. De zoektocht naar alternatieve energiebronnen wordt door Europa opgelegd. Men kan overigens niet zomaar ab-

stractie maken van de neveneffecten van kernenergie, zoals de verwerking van het kernafval.

Voor het behalen van de Kyoto-norm kan het niet dat sectoren die al een maximale inspanning hebben gedaan, zoals de chemiesector, nog eens moeten opdraaien voor het behalen van de norm. De minister stelt overigens vast dat de chemie-investeringen nog steeds doorgaan.

Om investeringen mogelijk te maken vraagt de minister overigens ook lokale goodwill, om investeringen op hun grondgebied toe te laten.

13. Brownfields

Er zijn al brownfields gesaneerd, maar nog veel te weinig. Daarom wordt er weldra een amortisatiefonds opgestart, dat geld moet voorschieten, dat achteraf wordt teruggewonnen door de verkoop van de terreinen.

14. Begrotingscijfers

De minister antwoordt op de heer Schuermans dat voor een vergelijking van de cijfers voor economisch beleid, het jaar 1999 als referentiejaar moet worden genomen. In de jaren 2000 en 2001 werd er een omvangrijke inhaaloperatie gedaan om de dossiers uit het verleden op te lossen.

De minister benadrukt dat er op 14 maanden 20 miljard oude Belgische Frank aan expansiesteun is uitgekeerd.

We zitten wat beleidskredieten betreft dus weer op het niveau van 1999.

15. Verificatiebureau voor de benchmarkconvenanten

De minister verklaart dat voor het verificatiebureau voor de benchmarkconvenanten 550.000 euro is uitgetrokken op de begroting voor economie en 70.000 euro op de begroting van minister Stevaert, bevoegd voor energie. De reden hiervoor is dat het verificatiebureau essentieel een economische instelling heeft en slechts in mindere mate een ecologische invalshoek. Vandaar dat de meerderheid van de middelen uitgetrokken worden op het economie-budget.

16. Mercuriusproject

Het gedeelte waarvoor de minister bevoegd is, is afgerond. Men heeft wel gevraagd de groei van de verschillende fondsen op elkaar af te stemmen. Dit

moet een fonds zijn voor alle steden, grote en minder grote, ten dienste van de heropleving van de binnenstedelijke economie.

17. *Budget voor communicatie*

Het correcte bedrag van dat budget is 487.000 euro

18. *Budget voor de GOM's*

In het derde bijblad van de begroting 2002 is er een budget voor eenmalige actie voor de uitrusting van bedrijvencentra met ICT-platforms opgenomen. Dat is een verschuiving van het Hermes-fonds naar de GOM's.

19. *De ronde tafels*

Ronde tafels zorgen voor de mogelijkheid een strategisch beleid te voeren. Dat was een van de elementen van het Actieplan Ondernemen.

De ronde tafel met de automobielsector heeft er inderdaad toe geleid dat Opel-België in plaats van te sluiten, fors geïnvesteerd heeft. Er komen ook in Ford nieuwe investeringen.

Ook ronde tafels voor de sectoren chemie, financiën en nieuwe materialen zijn succesvol. Er wordt nu ook gevraagd ronde tafels te organiseren voor de sectoren textiel en ICT. Een telecom-rondetafel zou nuttig zijn.

20. *Huis van de Logistiek*

Het Huis van de Logistiek moet volgens de minister één van de peilers worden om de logistieke sector in Vlaanderen te ondersteunen. Het Nederlandse voorbeeld is "Nederland Distributieland". Het Huis van de Logistiek wordt verantwoordelijk voor kennisopbouw, dedecteren van onderzoeksbehoeften, stimuleren van concrete onderzoeksprojecten, ter beschikking stellen van performante onderzoeksteams, opstarten van strategische werkgroepen op basis van een gedetailleerd onderzoeksplan. De kennisopbouw moet publiek beschikbaar worden gesteld, zodat heel de sector er iets aan heeft. De eerste studie is klaar. De minister is van oordeel dat er aan zulk een initiatief absoluut behoefte is. Een gelijkaardig project is Flanders'Drive, dat werkt naar de Automotive-sector.

21. *Incubatiepunt Geo-informatie*

De minister stelt dat de economische relevantie van de GIS-informatie belangrijk is voor de administratieve vereenvoudiging, zoals het elektronisch kadaster. Bovendien gaat het hier om een economische groeisector.

22. *Rol van het onderwijs*

De minister zegt dat het project van de Mini-ondernemingen dit schooljaar ook naar het hoger onderwijs gaat.

In het onderwijs moeten vooral positieve attitudes worden aangekweekt, om jonge mensen de vaardigheid te geven om later onafhankelijk en zelfstandig te kunnen optreden. Het gaat er dus om zin voor initiatief van zeer jong af bij te brengen.

23. *Rapport van het Steunpunt Ondernemerschap, Ondernemingen en Innovatie*

De minister verklaart dat de professoren Sleuwaegen en De Backer de opdracht hebben gekregen om een tweejaarlijks rapport over de competitiviteit van de Vlaamse regio in te dienen. Dit gebeurt tweejaarlijks omdat het een zeer ingewikkeld gegeven is. Aan een oppervlakkige studie heeft het beleid eigenlijk niet veel. Na verloop van tijd kan misschien op een jaarlijks ritme worden overgeschakeld maar op dit ogenblik is dat nog niet haalbaar. In elk geval moeten de gegevens compleet betrouwbaar zijn. Het gaat dus om een totaalonderzoek, dat veel verder gaat dan de GEM-studie.

24. *VLAM*

De gegevens over de VLAM begroting worden door de minister ter beschikking gesteld en als bijlage bij dit verslag gevoegd (zie bijlage 1).

25. *Het instrumentarium voor het economisch beleid*

De minister besluit met de opmerking dat het instrumentarium niet voortdurend moet worden veranderd. Er is een continuïteit in het beleid nodig. Hij wil die continuïteit nu waarmaken door de grote krachtlijnen van het beleid verder op de ingeslagen weg uit te werken.

Dat neemt volgens hem niet weg dat men voortdurend tussentijds moet evalueren of alle uitgewerkte maatregelen op het terrein ook effectief werken.

In elk geval voert de Vlaamse Regering een flankerend beleid, dat elementen aanreikt die het de ondernemers gemakkelijker maakt om zich te ontwikkelen. De overheid kan geen oplossingen bieden voor wereldwijde economische crisissen. De overheid moet voor een optimaal kader zorgen, waarbinnen de bedrijven zich ten volle kunnen ontwikkelen.

III. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen

Over het aan de commissie toegewezen gedeelte van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2003 (bevoegdheden van minister Gabriëls – Economie) worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het aan de commissie toegewezen gedeelte van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2003 (bevoegdheden van minister Gabriëls – Economie) wordt bij indicatieve stemming aangenomen met 8 stemmen tegen 4.

DEEL II : BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER DIRK VAN MECHELEN, VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, INNOVATIE, MEDIA EN RUIMTELIJKE ORDENING

De bevoegdheden van de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, hebben, voor de behandeling in de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme, betrekking op het wetenschaps- en technologisch innovatiebeleid en op het economisch overheidsinstrumentarium.

Minister Van Mechelen deelt de bevoegdheid over het wetenschaps- en technologisch innovatiebeleid met mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming. Om deze redenen werden de beleidsbrief Wetenschaps- en Technologisch Innovatiebeleid (*Parl. St.* VI. Parl. 2002-2003, nr. 1424/1), en de bepalingen uit de algemene uitgavenbegroting die betrekking hebben op het wetenschaps- en technologisch innovatiebeleid, besproken in de Verenigde Commissies voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid en voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme. Van deze bespreking werd een apart verslag gemaakt.

De beleidsbrief "Het economisch overheidsinstrumentarium", ingediend door de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening (*Parl. St.*, VI. Parl. 2002-2003, nr. 1423/1) werd op 28 november 2002 in de commissie besproken.

I. Toelichting door de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening.

I.1. Inleiding

In de beleidsbrief over het economisch overheidsinstrumentarium is getracht een uitgebreid overzicht te geven van alle overheidsparticipaties, inclusief het beheer en de toekomst ervan. De minister verwijst in dit verband naar de onaangename ervaringen uit het verleden met de toekenning en aanwending van de scheepskredieten, waaruit men geleerd heeft de nodige transparantie te brengen in het domein van de overheidsparticipaties.

De Vlaamse Participatiemaatschappij (VPM), de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV), Gimvindus en de Limburgse Reconversie maatschappij (LRM) zijn de investeringsmaatschappijen onder controle van het Vlaamse Gewest die behoren tot het economisch overheidsinstrumentarium. Samenvattend kan het volgende worden gesteld over de werking van deze investeringsmaatschappijen in het jaar 2002.

- De Participatiemaatschappij Vlaanderen werd uitgebouwd tot een volwaardige en zelfstandige investeringsmaatschappij, rechtstreeks onder controle van het Vlaamse Gewest. De deelnemingen van de Vlaamse Participatiemaatschappij in de Participatiemaatschappij Vlaanderen werden overgedragen aan het Vlaamse Gewest zodat de Vlaamse Participatiemaatschappij nu alleen nog GIMV-aandelen aanhoudt. De scheiding tussen de beheersstructuur van GIMV en PMV is met andere woorden een feit en dat stemt overeen met de desiderata van het Vlaams Parlement zoals verwoord in de toelichting bij het decreet van 6 juli 2001 waarbij PMV expliciet belast werd met het uitvoeren van de bijzondere opdrachten die haar worden opgelegd met het oog op het uitvoeren van het economisch beleid van het Vlaamse Gewest. Verder werd de Participatiemaatschappij Vlaanderen bestaft en gekapitaliseerd zodat ze operationeel is.

- Zoals eerder gesteld houdt VPM alleen nog maar GIMV-aandelen aan. De tweede beursgang van GIMV werd gezien de beursmalaise, sine die uitgesteld.
- De textiel- en staalbelangen van Gimvindus werden ondergebracht in twee vennootschappen, Textiel Vlaanderen en Staal Vlaanderen. In afwachting van de verkoop van hun activa werden deze vennootschappen geplaatst onder de koepel van de Participatiemaatschappij Vlaanderen.

De overige activa van Gimvindus, met name "Gimvindus-rest", werden inmiddels verkocht zodat de vereffening van Gimvindus weldra een feit is, wat overeenstemt met de aanbeveling van het Vlaams Parlement zoals geformuleerd in de conclusies van de onderzoekscommissie over de aanwending van de scheepskredieten.

- Voor de Limburgse Reconversiemaatschappij heeft de Vlaamse regering op 19 juli 2002 een principiële beslissing genomen over de aanwending van de LRM-middelen en deze toegewezen aan ondernemingsgebonden activiteiten, aan de projecten van het Strategisch Toeristisch Actieplan (STAP) en aan enkele andere strategische projecten. Voor het realiseren van deze strategische projecten heeft de Limburgse reconversiemaatschappij een gespecialiseerde dochtervennootschap, de Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij (LISOM), opgericht. Hierdoor is een splitsing gerealiseerd tussen de rendementsgebonden en niet-rendementsgebonden activiteiten van LRM.

1.2. De Vlaamse Participatiemaatschappij

De Vlaamse Participatiemaatschappij, houdstermaatschappij van 70 percent van de GIMV-aandelen sloot het boekjaar 2001 af met een winst van 20,7 miljoen euro, zijnde het door haar ontvangen GIMV-dividend, en had een geconsolideerd eigen vermogen van 755,7 miljoen euro.

Volgens de beheersovereenkomst met het Vlaamse Gewest dient VPM de bijzonder opdrachten uit te voeren die haar per decreet of per beslissing van de Vlaamse regering worden opgelegd en is VPM verantwoordelijk voor het beheer van participaties van de Vlaamse overheid. VPM kon deze opdrachten echter toevertrouwen aan haar toenmalige dochter de Participatiemaatschappij Vlaanderen en hiervoor heeft ze overeenkomsten afgesloten met GIMV zodat GIMV uiteindelijk instond voor het

beheer van de participaties en het uitvoeren van de bijzondere opdrachten.

Om PMV materieel de tijd te gunnen om het beheer van deze participaties over te nemen werd de opdracht aan GIMV slechts stopgezet op 30 september 2002. Vanaf deze datum gebeuren de bijzondere opdrachten en het beheer van de participaties van het Vlaamse Gewest uitsluitend door de Participatiemaatschappij Vlaanderen.

Op 5 juli 2002 nam de Vlaamse regering enkele belangrijke beslissingen om PMV te verzelfstandigen en haar financiering in de toekomst veilig te stellen. In de eerste plaats kreeg de Vlaamse Participatiemaatschappij de opdracht haar aandelen in de Participatiemaatschappij te verkopen aan het Vlaamse Gewest. Dit gebeurde op 11 oktober 2002.

Om PMV van de nodige financiële middelen te voorzien diende VPM, op last van de Vlaamse regering, het door haar ontvangen GIMV-dividend van het boekjaar 2001 door te storten aan PMV voor een overeenstemmende kapitaalsverhoging van 22,7 miljoen euro.

De GIMV-aandelen die in het bezit zijn van VPM (70 percent van alle GIMV-aandelen) werden in twee groepen opgedeeld (32 + 38 percent). De Vlaamse regering besliste om 32 percent van de GIMV-aandelen om te zetten in certificaten van aandelen en deze onder te brengen bij PMV. Certificaten van aandelen zijn eigendomstitels waarbij de economische eigendom van het aandeel gescheiden wordt van de juridische en dus van het stemrecht. Met andere woorden, de bezitter van het aandeel is wel eigenaar van het aandeel maar heeft geen stemrecht op de algemene vergadering. Deze operatie biedt het voordeel dat PMV in de toekomst niet alleen het overeenkomstige GIMV-dividend opstrijkt, maar ook dat de opbrengst van de verkoop van deze GIMV-aandelen in haar bezit blijft. De andere 38 percent blijven bij VPM.

De fiscale implicaties van deze operatie worden momenteel onderzocht zodat de omzetting in aandelencertificaten nog niet is gebeurd.

Verder nam de Vlaamse regering de principiële beslissing om de toekomstige opbrengst van de eventuele verkoop van de GIMV-aandelen in het bezit van VPM, ten goede te laten komen van PMV en om de door VPM ontvangen GIMV-dividenden geheel of gedeeltelijk door te storten naar PMV, na beslissing van de Vlaamse regering.

Door de verzelfstandiging van PMV kan VPM zich volledig toeleggen op het beheer van de beursgenoteerde onderneming GIMV, terwijl PMV de centrale investeringsmaatschappij is geworden waarmee het Vlaamse Gewest haar economische initiatieven kan sturen. VPM zal voortaan alleen nog maar optreden als hoofdaandeelhouder van GIMV.

Het Vlaams Parlement gaf in het voorjaar van 2000 haar goedkeuring om de participatie van VPM in GIMV af te bouwen tot minimum 25 percent + 1 aandeel. Tijdens de zomer van 2000 gaf de Vlaamse regering, in uitvoering van het regeerakkoord de opdracht aan VPM om 30 tot 40 percent van de GIMV-aandelen via een secundaire beursgang te plaatsen bij particulieren en institutionele beleggers en dit in uitvoering van het regeerakkoord. Wegens de beursmalaise is de secundaire plaatsing niet doorgegaan en gezien de lage koers van het aandeel worden er momenteel ook geen stappen gezet om de secundaire beursgang terug op te starten.

Volgens sommigen is dit een gemiste kans voor het Vlaams Gewest. De minister wijst er echter op dat in dat geval men GIMV-aandelen had verkocht aan particuliere beleggers, die nu zouden opgezaaid zouden zitten met een aandelenpakket dat sterk in waarde gedaald is. Noch de Vlaamse regering, noch de raad van bestuur van GIMV is verantwoordelijk voor de lage beurskoers van GIMV. Overigens doet GIMV het in vergelijking met andere Europese investeringsmaatschappijen het nog relatief goed.

1.3. Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen NV (GIMV)

Eind 2001 bezat GIMV een tweehonderdtal participaties en is daarmee één van de belangrijkste durfkapitaalverstrekken van Vlaanderen.

In 2001 maakte de private equity sector een gronddige ommekeer door. Het aantal investeringsprojecten dat op zoek was naar durfkapitaal, groeikapitaal of uitkoopkapitaal viel sterk terug wat aanleiding gaf tot een daling van het investeringsvolume en tot een grote concurrentie voor goede projecten. Bovendien zorgde het ongunstig beursklimaat voor heel wat minder exitmogelijkheden en voor een sterke daling van de waarde van de ondernemingen zodat het moeilijk werd om meerwaarden te realiseren.

Niettegenstaande deze moeilijke omstandigheden heeft GIMV in 2001 nog goed gepresteerd. De netto groepswinst steeg met 20 procent tot 96 mil-

joen euro. Door de verkoop van belangen in onder andere Telenet, Barconet en Groep Essers werd een netto meerwaarde gerealiseerd van 248 miljoen euro. Hiertegenover stonden er echter ook voor 175 miljoen euro waardeverminderingen. Deze waardeverminderingen waren niet alleen het gevolg van de gewijzigde economische omstandigheden maar ook van de conservatieve waardering die GIMV heeft overgenomen van de Europese Venture Capital Association (EVCA) die maakt dat de lage beurskoersen worden weerspiegeld in de waarderingen van de niet-beursgenoteerde bedrijven.

De intrinsieke waarde van GIMV bedroeg op het einde van 2001 1.178 miljoen euro tegen 1.578 miljoen euro eind 2000 en 1.926 miljoen euro eind 1999. Deze daling heeft ook te maken met de valorisatie van een belangrijk pakket aandelen. Bovendien heeft GIMV grote inspanningen verricht om Telenet met succes door een bijzonder moeilijke situatie te loodsen.

Het aandeel van GIMV ontsnapte in 2001 niet aan de algemene beursmalaise. Het daalde zelf sterker dan de intrinsieke waarde zodanig dat het op het einde van het jaar 2001 noteerde met een discount van 37,2 percent. De waarde van de ondernemingen is als gevolg van de niet aflatende daling van de beurskoersen sinds begin 2002, sterk gedaald. Ter vergelijking, op 18 november 2002 bedroeg de intrinsieke waarde van GIMV nog maar 876,8 miljoen euro of 37,83 euro per aandeel. Gerelateerd aan een beurskoers van 20,15 euro, de slotkoers op 18 november, betekent dit dat het GIMV aandeel noteert met een discount van 46,74 percent. De beurskapitalisatie bedroeg bij gevolg op dat ogenblik 467 miljoen euro.

De steeds dalende beurskoersen en de daarmee gepaard gaande waardedalingen van ondernemingen hebben directe gevolgen voor investeringsmaatschappijen als GIMV. Enerzijds daalt de waarde van hun portefeuille en anderzijds is het niet het goede moment om ondernemingen in portefeuille te verkopen. Daar de verkoop uit portefeuille en het realiseren van meerwaarden essentieel is om nieuwe investeringen te kunnen financieren stelt men vast dat er minder en minder wordt geïnvesteerd en iedereen een afwachtende houding aanneemt.

De algemene marktontwikkeling heeft ook voor GIMV gevolgen. In september 2002 heeft GIMV een boekhoudkundig verlies aangekondigd van 214,8 miljoen euro voor de eerste helft van 2002. Dit boekhoudkundig verlies heeft twee oorzaken.

Eerst en vooral konden er bijna geen meerwaarden worden gerealiseerd omdat het in het huidige beursklimaat onmogelijk is om ondernemingen te verkopen. Vervolgens moesten door een daling van de beurskoersen uit voorzichtigheid een aantal waardeverminderingen worden geboekt op de portefeuille. Merk op dat het hier niet gaat om effectief opgelopen verliezen maar om verwachtingen omtrent verliezen. Indien de markten zich zouden herstellen dan kunnen de verliezen worden vermeden. De echte omvang van winst of verlies wordt bij investeringsmaatschappijen slechts duidelijk op het ogenblik van de verkoop van de onderneming.

GIMV heeft tijdens de eerste helft van 2002 voor 79,1 miljoen euro heeft geïnvesteerd, wat een vergelijkbaar is met het investeringsniveau in de tweede jaarhelft van 2001. Tussen januari en augustus 2002 investeerde GIMV 42,4 miljoen euro in Belgische bedrijven tegenover 88,8 miljoen euro in buitenlandse participaties. Hiermee bevestigt GIMV dat ze een internationale investeringsmaatschappij wenst uit te bouwen met een toonaangevende aanwezigheid op de Belgische markt. Door zijn internationale strategie heeft GIMV niet alleen een betere spreiding en een grotere weerbaarheid maar kan ze ook op de lange termijn de waarde van haar portefeuille vrijwaren.

In de nabije toekomst zal GIMV zoeken naar middelen om de financiering en opvolging van haar investeringen veilig te stellen. Daarvoor zal GIMV ook fondsen opzetten waarin andere investeerders middelen kunnen inbrengen om te investeren. Momenteel bereidt GIMV dergelijke operatie voor, een operatie die volkomen in lijn ligt met wat er voor het ogenblik in de private equity sector gebeurt. Door overname van de Haldergroep, een specialist inzake fondsen, beschikt GIMV hiervoor over de nodige knowhow.

1.4. De Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV)

De opstart en de verzelfstandiging van de Participatiemaatschappij Vlaanderen hangt nauw samen met de ontwikkeling van GIMV. Bij haar oprichting in 1980 kreeg de Gewestelijke Investeringsmaatschappij Vlaanderen, naast de rol van ontwikkelingsbank, de opdracht om op te treden als overheidsholding en het industriële beleid van het Vlaamse Gewest uit te voeren. Deze functie werd ook wel de derde functie van GIMV genoemd.

In de jaren 1980-1993 groeide GIMV uit van een loutere investeringsmaatschappij met initieel een groot aantal derde functie-opdrachten tot een heuse groep met verscheidene takken en deden de maatschappij afdwalen van haar kernactiviteit, het financieren van innovatieve ondernemingen. Om meer duidelijkheid te creëren werd op 31 juli 1995 de Participatiemaatschappij Vlaanderen opgericht als een gespecialiseerde dochter van GIMV. Alle activiteiten die GIMV uitvoerde voor rekening van de Vlaamse overheid werden volledig losgekoppeld en ondergebracht bij de Participatiemaatschappij Vlaanderen.

Om een volledige transparantie te waarborgen na de beursgang van GIMV op 26 juni 1997, werd PMV uit GIMV gehaald en werd ze een volledige dochter van de Vlaamse Participatiemaatschappij VPM, die ook de eigendom verwierf van zeventig percent van de GIMV-aandelen in handen van het Vlaamse Gewest. PMV werd bijgevolg een zustermaatschappij van GIMV onder de gemeenschappelijke koepel van VPM.

De beslissing van de Vlaamse regering om, in navolging van het regeerakkoord, GIMV verder te privatiseren, impliceerde dat er een duidelijke scheiding moest worden gemaakt tussen de beheersstructuur van GIMV en PMV. Op 6 juli 2001 stemde het Vlaams Parlement het decreet dat dit scenario moest mogelijk maken en waarbij de aanzet werd gegeven tot het uitbouwen van PMV tot een investeringsmaatschappij, verantwoordelijk voor het economisch overheidsinitiatief.

Het decreet van 6 juli 2001 is effectief in werking getreden op 27 januari 2002, 6 maanden na de dag van de bekendmaking. De Participatiemaatschappij Vlaanderen zette het jaar in met een geïnstalleerde raad van bestuur, een maatschappelijk kapitaal van 18,3 miljoen euro, met statuten en met één operationele manager, die op 1 januari 2002 zijn functie opnam. De nodige kantooruimte werd ingericht aan de Hooikaai te Brussel, waarbij er bewust niet werd gekozen voor huisvesting in een overheidsgebouw, en een beperkt team van medewerkers, bestaande uit één investeringsmanager en één financieel controller werd aan het werk gezet. Naast het uitbouwen van de operationele organisatie werd PMV in 2002 daadwerkelijk verzelfstandigd volgens een stappenplan uitgewerkt in overleg met de raad van bestuur, VPM, GIMV en de voorgedijminister.

Tijdens 2002 werd het kapitaal van PMV meerdere malen uitgebreid. Afgerond bedroeg het eigen vermogen op 1 januari 2002, 18,6 miljoen euro. Op 26 juni 2002 werd het kapitaal verhoogd met 32,4 miljoen euro waarvan 20 miljoen euro door de Vlaamse regering bij beslissing van 10 december werd vrijgemaakt bij Gimvindus en 12,4 miljoen euro bij beslissing van 21 december 2001 voor de operationalisering van het Vlaams Startersfonds. Tegelijkertijd bracht de aandeelhouder VPM een schuldverandering in ten belope van 146,3 miljoen euro in natura, ontstaan door de verwerving van PMV van de aandelen van Textiel Vlaanderen (29 miljoen euro) en Staal Vlaanderen (117,3 miljoen euro).

Op 23 augustus 2002 werd het kapitaal nogmaals verhoogd met 22,7 miljoen euro door de inbreng van het GIMV-dividend van het boekjaar 2001 door VPM. Bijgevolg bedraagt het totale maatschappelijke kapitaal momenteel 220 miljoen euro waarvan 146,3 miljoen euro aandelen en 73,7 miljoen euro werkkapitaal.

Naast het voorzien van PMV van de nodige fondsen nam de Vlaamse regering een reeks beslissingen om de financiering van PMV in de toekomst te waarborgen. Deze beslissingen kwamen reeds uitgebreid aan bod bij de toelichting over de Vlaamse Participatiemaatschappij.

De Vlaamse regering besliste 32 percent van de Gimv-aandelen onder te brengen bij PMV en VPM de resterende 38 percent van de GIMV-aandelen te laten aanhouden. De verdeling steunt op de vaststelling dat 38 percent van de aandelen volstaat om VPM en dus het Vlaamse Gewest, de meerderheid te laten hebben op de algemene vergadering van de aandeelhouders bij GIMV. De overdracht van een deel van de GIMV-aandelen van VPM naar PMV gebeurt om de financiering van PMV veilig te stellen en niet om het beleid van GIMV mee te bepalen. Daarom werd voorgesteld dat VPM het stemrecht zou verkrijgen van al de GIMV-aandelen die het Vlaamse Gewest onrechtstreeks bezit. Dit kan door certificaten van aandelen te geven aan PMV zodat het stemrecht van de overgedragen aandelen bij VPM blijft. Door deze certificering verkrijgt PMV de economische eigendom van de overgedragen aandelen terwijl VPM de stemrechten ervan behoudt.

Aangezien de Vlaamse regering besloten heeft dat het Vlaamse Gewest tenminste 25 percent + 1 aandeel zal blijven aanhouden, dient uiteindelijk het verschil tussen 25 percent + 1 en 38 percent in handen van VPM, nog te gelde worden gemaakt. Die opbrengsten zullen ook ten goede komen aan de

vermogensvorming van PMV, na beslissing evenwel van de Vlaamse regering.

Belangrijk voor de verdere financiering toe is ook de beslissing van de Vlaamse regering om de toekomstige dividenden van GIMV geheel of gedeeltelijk door te storten naar PMV.

Op 27 september 2002 werd de verkoopsovereenkomst tussen de Vlaamse Participatiemaatschappij en het Vlaamse Gewest over de overdracht van de PMV-aandelen opgemaakt en aan de betrokken partijen ter ondertekening voorgelegd. De overeenkomst werd ondertekend op 11 oktober 2002. Op 17 oktober 2002 werd het kapitaal van VPM met het overeenstemmende bedrag verminderd zodat PMV het Vlaamse Gewest als enige aandeelhouder heeft.

De hele operatie heeft ertoe geleid dat er in Vlaanderen nu één transparante structuur bestaat die in staat voor alle vormen van economisch overheidsinitiatief. In 2002 heeft PMV op verscheidene manieren gestalte gegeven aan het Vlaams economisch overheidsinitiatief met name als

- stimulator van het privé-initiatief ;
- deelnemer in nieuwe economische initiatieven ;
- beheerder van participaties voor rekening van de overheid.

PMV als stimulator van het privé-initiatief. De doelstelling van het economisch overheidsinitiatief is te interveniëren daar waar de marktwerking tekortschiet. Eén van die domeinen is de financiering van kleine en middelgrote ondernemingen waar bepaalde groepen moeilijk aan het benodigde risicokapitaal geraken. Daartoe werd bij beslissing van de Vlaamse regering PMV belast om naar analogie van wat in de Verenigde Staten bestaat, een gelijkaardig Small Business Investment Company-systeem (SBIC) op te richten. Het voorontwerp van decreet en de benodigde organisatiestructuur zal tegen het einde van dit jaar of begin volgend jaar aan de Vlaamse regering worden voorgelegd. Het systeem zou in het voorjaar najaar van 2003 operationeel moeten zijn. Inmiddels heeft PMV een toelichtingsvergadering gegeven voor geïnteresseerde marktspelers, met bevredigend resultaat.

PMV als deelnemer in nieuwe economische systemen. PMV kan de opdracht krijgen vennootschappen op te richten of deel te nemen in vennootschappen die activiteiten ontplooiën die van strategisch belang worden geacht voor de economische

ontwikkeling. De overheid neemt hierbij de rol aan van ondernemer, evenwel onder de randvoorwaarde dat zij zich niet in de plaats stelt van de privé-sector en er geen concurrentie mee aangaat, maar wel dat ze een aanvullende taak opneemt. De activiteiten die in dit verband worden uitgevoerd moeten zoveel mogelijk rendementsgebonden zijn. Mogelijke voorbeelden van actiedomeinen zijn het ontwikkelen van brownfields met economische bestemming, infrastructuurprojecten, participaties in industriële initiatieven op het gebied van milieu en duurzame energie, investeringen in nieuwe technologie en niet in het minst in publiek-private samenwerkingenprojecten. Binnen het kader van deze functie voert PMV momenteel in opdracht van de Vlaamse regering een onderzoek uit naar de mogelijkheid om de ondertunneling van de Krijgsbaan te Deurne te realiseren via publiek-private samenwerking (PPS). De bedoeling is PMV via eenzelfde formule ook nauw te betrekken bij andere grootschalige projecten zoals het Museum aan de Stroom (MAS).

PMV als beheerder van de participaties van het Vlaamse Gewest. Deze functie vloeit voort uit de vroegere derde functie van GIMV waarbij de overheid goederen en diensten produceert die niet door de markt worden geleverd gezien hun onvoldoende bedrijfseconomisch rendement. De maatschappelijke toegevoegde waarde daarentegen is wel belangrijk. Bestaande voorbeelden hiervan zijn ondermeer het wetenschapsmuseum Technopolis, de NV Blairon voor de renovatie van de gelijknamige kazerne te Turnhout, en de NV FINLAB voor de financiering van het IMEC-gebouw.

Een volgende belangrijke stap die nog moet worden gezet is het ontwerpen van een samenwerkingsovereenkomst tussen PMV en het Vlaamse Gewest waarbij de modaliteiten worden vastgelegd voor de uitvoering van de eerder genoemde strategische functies. De samenwerkingsovereenkomst zal, juist zoals in het verleden, moeten aangeven op welke manier PMV in de toekomst zal worden vergoed voor de opdrachten die zij van de Vlaamse regering ontvangt. Zonder vergoeding voor het leveren van diensten zijn er enkel kosten en geen opbrengsten. De minister engageert zich ertoe deze samenwerkingsovereenkomst in het parlement toe te lichten.

PMV werkt in opdracht van de Vlaamse regering, maar heeft ook een bepaalde mate van autonomie bij de uitvoering van die opdrachten. De samenwerkingsovereenkomst moet duidelijk aangeven

wat de relatie is tussen de Vlaamse regering als opdrachtgever en de raad van bestuur van PMV als hoogste besluitvormingsorgaan van PMV. De samenwerkingsovereenkomst zal uiteindelijk moeten aangeven hoe het besluitvormingsproces verloopt en welke de beleidsruimte is waarover PMV beschikt en dit zowel binnen het algemene beleidskader, zoals decretaal werd vastgesteld, als binnen het bijzondere beleidskader, zoals ingevuld door de Vlaamse regering.

Uit het voorgaande blijkt duidelijk de belangrijke rol, toegekend aan PMV, voor het uitvoeren van het economisch overheidsinitiatief in de breedste zin van het woord. In de maatschappelijke doelstellingen van PMV werd geen bedrijfseconomische rendementseis opgenomen. Dat kan ook niet omdat de maatschappelijke doelstellingen zich niet alleen bevinden in het zuiver economische domein maar eveneens bredere maatschappelijke projecten omvatten, waaraan niet steeds een bedrijfseconomisch rendement kan worden opgelegd. Wel moet per activiteit worden vastgesteld of er geen specifieke rendementseisen kunnen en moeten worden opgelegd.

Uit de strategische functies volgt dat PMV zich op een aantal gebieden zal moeten profileren. Maar als PMV projecten uitvoert in opdracht van de Vlaamse regering, dan zullen die zich in een aantal gevallen situeren in nieuwe beleidsdomeinen. Wat betekent dat er ook een visie moet worden ontwikkeld vanuit de praktijk die ondersteunend kan zijn bij de beleidsvoorbereiding van de opdrachtgeverende overheid. Dit impliceert ook dat PMV zich op een aantal beleidsdomeinen en voor een aantal ondernemingsvormen zal moeten specialiseren wil ze haar taak goed vervullen.

De accenten die uiteindelijk gaan worden gelegd en de prioriteiten die gaan worden gekozen worden zullen voortdurend moeten worden afgestemd op het regeringsbeleid en door de raad van bestuur van PMV regelmatig worden geëvalueerd. Hierbij moet ook aandacht worden geschonken aan een exitstrategie, daar waar de overheidsrol afneemt of de overdracht naar de privé-sector tot de mogelijkheden behoort.

Dit alles maakt dat PMV op weg is om een belangrijke rol te gaan spelen bij de uitvoering van het Vlaams economisch overheidsbeleid en een stevige pijler kan worden voor een actief werkend overheidsinstrumentarium.

1.5. Staal Vlaanderen

In uitvoering van het vereffeningsscenario van Gimvindus werden op 19 december 2001 twee gespecialiseerde dochtermaatschappijen van Gimvindus, Staal Vlaanderen en Textiel Vlaanderen overgedragen aan PMV. In deze vennootschappen werden respectievelijk de staal- en textielbelangen van Gimvindus ondergebracht met het doel van deze op termijn te valoriseren.

Op het ogenblik van haar oprichting bezat Staal Vlaanderen de volgende activa :

- een participatie van 27,8 percent in Sidmar NV Gent ; aangezien Sidmar niet beursgenoteerd is, werd gezocht naar het omzetten van deze participatie in een participatie in het beursgenoteerd Arbed, wat betere perspectieven bood met het oog op voor een valorisatie het valoriseren van het aandelenpakket ;
- een belang van 50 percent in Finindus NV met als voornaamste deelnemingen directe en indirecte participaties in onder meer ALZ, producent van roestvrij staal in Genk, Sidcenter, het coördinatiecentrum van Sidmar, de Sidmar – StahlWerke Bremen – Steel Service Centra en Telindus NV ;
- een te verwachten inkomst in november 2004 ten gevolge van een bijbetaling op een voorschot op een vervroegde terugkoop van niet-stemgerechtigde aandelen in Sidmar, uitgegeven in 1984.

In 2002 werd met een kleine raad van bestuur en een beperkt personeelskader – nodig voor een soepele en efficiënte werking – gestreefd om de activa voor volgende doeleinden aan te wenden :

- het positief meewerken aan de integratie van de Vlaamse staalbedrijven in de fusie tussen Arbed, Usinor en Aceralia tot Arcelor ;
- het aflossen in december 2003 van de bankschuld van 157 miljoen euro die overgenomen werd van Gimvindus, wat uitsluitend moest gebeuren door het valoriseren van de activa, (vandaar het belang van de fusieoperatie en de omzetting van de Sidmar aandelen in Arcelor-aandelen) ;
- het optimaal opvolgen en actief beheren van alle directe en indirecte participaties en voordeelingen, om die onder de meest gunstige voor-

waarden en binnen een redelijke termijn te gelde te maken.

De opbrengst van de realisatie van het actief zou, na terugbetaling van de bankschulden, terugvloeien naar de Vlaamse overheid, en is in principe bestemd voor het realiseren van PPS-projecten.

Bij de oprichting van Staal Vlaanderen ging de meeste aandacht naar de aangekondigde fusie tussen de staalbedrijven Arbed, Usinor en Aceralia en werd er nauwlettend toegezien dat de beginselen die aan de grondslag lagen van de vroeger reeds besliste integratie van de Vlaamse staalondernemingen in de Arbed groep, zouden worden doorgetrokken in de nieuwe grote fusieoperatie.

Voor het omzetten van de participatie van Staal Vlaanderen in Sidmar in een participatie in de fusievennootschap Arbed-Aceralia-Usinor, het latere Arcelor, werd vertrokken van het reeds bestaande akkoord van april 2000 tussen Gimvindus en Arbed om 1 Sidmar aandeel voor 2,4 Arbed aandelen te ruilen. Bijgevolg zouden de 650.695 Sidmar aandelen in het bezit van Gimvindus omgezet worden in 1.561.668 Arbed-aandelen. Dit geeft al een indicatie van het belang van Sidmar in de Arbed-groep.

Initieel werd de ruilvoet tussen de Arbed en Arcelor aandelen vastgelegd op 1 tegen 10 zodat de participatie van Gimvindus in Sidmar 15.616.680 Arcelor-aandelen zou opleveren. In laatste instantie werd de ruilverhouding van de Arbed-aandelen, op aandringen van Aceralia, nog verbeterd naar 4 tegen 43, wat neerkomt op een toename van 7,5 percent zodat Staal Vlaanderen uiteindelijk 16.787.931 Arcelor aandelen verkreeg voor haar participatie in Sidmar.

Voor de ruil van de indirecte participatie van Gimvindus via Finindus in ALZ, waren alleen de principes vastgelegd en moesten de details nog worden uitgewerkt. Na uitvoerige besprekingen werden de ALZ – aandelen in bezit van Finindus uitgekeerd aan haar aandeelhouders door middel van een kapitaalvermindering. Zo verkreeg Staal Vlaanderen 12,5 percent van de ALZ-aandelen. Dit aandelenpakket werd geruild voor 3.719.500 Arcelor-aandelen. In totaal verkreeg Staal Vlaanderen aldus 20.507.431 Arcelor-aandelen of 4,3 percent van het initiële aantal aandelen, waarmee het een één van de grootste aandeelhouders van Arcelor werd. Het is echter nooit de bedoeling geweest om deze participatie aan te houden, maar wel om dit aandelenpakket op termijn te valoriseren.

De prioritaire doelstelling van Staal Vlaanderen is het garanderen van de terugbetaling op 20 december 2003 van de van Gimvindus overgenomen bankschuld van 157 miljoen euro.

Hiervoor werd, kort na de initiële notering van het Arcelor-aandeel op Euronext, een zero cost collar afgesloten op 11,7 miljoen Arcelor aandelen. Door het kopen van 11,7 miljoen put opties en het tegelijkertijd verkopen van 11,7 miljoen call opties heeft Staal Vlaanderen de quasi zekerheid de bankschuld te kunnen afbetalen op de vervaldag door het verkopen van 11,7 miljoen Arcelor aandelen en dit ongezien de beurskoers.

Tevens besloot de raad van bestuur om de resterende Arcelor aandelen optimaal te verkopen. Omdat de beste politiek tegen koersdaling een verkoop is met het risico herbeleggen van de opbrengst werd er, bij gunstige koersen, beperkt verkocht om de koersvorming niet te beïnvloeden. Slechts uitzonderlijk werden er meer dan 100.000 aandelen per dag verkocht. Op deze wijze werden in de periode van eind mei tot begin juli ruim 1,8 miljoen aandelen verkocht aan een gemiddelde prijs van 15,2 euro per aandeel.

Gelijktijdig werden er ook voor 5 miljoen aandelen callopties op drie maand afgesloten. Dit leverde bij eerste uitgifte ruim 1,7 miljoen euro inkomsten op. Deze callopties hebben het voordeel dat Staal Vlaanderen een rendement haalt uit zijn aandelen bij niet sterk bewegende beurskoersen en dat de aandelen behouden blijven met het oog op een latere verkoop of op het uitgeven van nieuwe opties. Bij sterk stijgende koers behoudt Staal Vlaanderen de opbrengst van de uitgegeven optie en realiseert zij, bij uitoefening ervan, een meerwaarde op de verkochte aandelen.

De directe verkoop van aandelen werd gestopt op het ogenblik dat de koers van het Arcelor-aandeel, onder invloed van de algemene beursmalaise, lager was dan 14 euro, de ondergrens voor Staal Vlaanderen voor de directe verkopen.

Het moet worden benadrukt dat Staal Vlaanderen de opties niet gebruikt voor speculatieve doeleinden maar wel voor het bekomen van een optimaal rendement in een vooraf duidelijk uitgestippeld verkoopstraject. Tijdens het tweede kwartaal van 2002 werden er aldus in het totaal voor 7 miljoen aandelen callopties uitgeschreven, met een globale opbrengst van ruim 3,6 miljoen euro.

Door de steeds lager wordende beurskoers, rond de 12 euro, verhoogde de kans aanzienlijk dat de

put-zijde van de zero cost collar zou worden uitgeoefend op de vervaldag. Met dit voor ogen werd met de betrokken tegenpartij besproken wat een vroegtijdig ontbinden van een deel van de zero cost collar kon opleveren bij een directe verkoop van een deel van hiertoe voorziene aandelen. Dit bleek financieel gunstiger dan het blijven wachten, tot het eind van 2003, op de opbrengst van de put optie. De collar werd dan gedeeltelijk ontbonden ten belope van 4 miljoen aandelen. Dit leverde ongeveer 54 miljoen euro aan liquide middelen op die rente genereert in afwachting van de schuldaflossing.

Door deze diverse verkopen is de participatie van Staal Vlaanderen in Arcelor gedaald tot 2,77 procent.

Naar verwachting zal Staal Vlaanderen, eind 2002, 100 miljoen euro aan liquide middelen bezitten zodat twee derde van de af te betalen bankschuld dan reeds zal gedekt zijn.

Staal Vlaanderen en Sidmar, de twee aandeelhouders van Finindus, hebben tijdens 2002, in gezamenlijk overleg hun strategie verder gezet om zich terug te trekken uit hun dochteronderneming Finindus en haar dochter Sidinvest door verder te desinvesteren. Zo werd Brussimmo, een vastgoedmaatschappij, verkocht na eerst de onroerende goederen van de Sidmargroep te hebben ingebracht in een dochter van Sidinvest. Momenteel wordt er volop onderhandeld over de uittredingsvoorwaarden van Staal Vlaanderen uit Finindus.

In het kader van de financiële herstructurering van de Belgische staalindustrie heeft de toenmalige Nationale Maatschappij voor de Nationale Sectoren (NMNS) in 1984 839.467 niet-stemgerechtigde aandelen in Sidmar onderschreven. Deze niet-stemgerechtigde aandelen behoren tot de activa van Staal Vlaanderen. Als deze aandelen niet worden teruggekocht voor 16 oktober 2004, worden deze aandelen stemgerechtigd. In 1992 werden deze aandelen vervroegd door Sidmar ingekocht middels betaling van een voorschot van 4.197.335.000 frank.

Momenteel voert Staal Vlaanderen besprekingen met Sidmar en Arcelor over het nog verschuldigde bedrag op deze aandelen. Deze door de Europese Commissie goed te keuren afrekening dient tot stand te komen tegen oktober 2004.

Staal Vlaanderen beschikte op een bepaald ogenblik over 4,3 procent van de Arcelor-aandelen, en zelfs over ongeveer 6 procent indien men rekening

houdt met de niet-stemgerechtigde aandelen. De vaststelling dat Staal Vlaanderen op die manier de grootste aandeelhouder van Arcelor zou worden, bemoeilijkt de onderhandelingen over de niet-stemgerechtigde aandelen.

Tot nader order streeft Staal Vlaanderen naar het aanhouden van 2,5 percent van de Arcelor-aandelen, niet alleen omdat dit de intern voorziene drempel is inzake de meldingsplicht maar ook omdat dit de drempel is die Staal Vlaanderen moet nastreven om erkend te worden als stabiele aandeelhouder.

De verkoop van aandelen door Staal Vlaanderen maakt het wellicht gemakkelijker om bijkomende Arcelor-aandelen te bekomen voor de afrekening van het nog verschuldigde saldo op de niet stemgerechtigde aandelen en voor haar participatie in Finindus. De huidige afbouw van het aandeel van Staal Vlaanderen in Arcelor neemt immers de vrees weg dat de Vlaamse overheid een groot aandeelhouderschap in Arcelor nastreeft.

Voor zowel, wat de verkoop van haar participatie in Finindus als wat de afrekening van de niet stemgerechtigde aandelen betreft, heeft Staal Vlaanderen zich steeds bereid getoond zich geheel of gedeeltelijk te laten vergoeden door Arcelor – aandelen. Op termijn zouden dan ook deze aandelen kunnen worden verkocht zonder marktverstoring op te treden.

1.6. Textiel Vlaanderen

Volgens de beheersovereenkomst moet de achtergestelde schuld aan het Vlaamse Gewest van 16,7 miljoen euro, die Textiel Vlaanderen overgenomen heeft van Gimvindus, worden terugbetaald in functie van de ontvangsten van de vennootschap. Voor Textiel Vlaanderen begint de terugbetaling in 2005. De honorering van de schuld zal afhangen van de samenstelling en rendement van de textielportefeuille bij verkoop. Daarom heeft Textiel Vlaanderen als voornaamste opdracht haar portefeuille te stroomlijnen en te dynamiseren met het oog op realisatie in 2005. De opdracht van Textiel Vlaanderen bestaat in het opbouwen van een aantrekkelijke portefeuille over een periode van ongeveer 3 jaar met het oog op de verkoop van haar aandelen aan een financiële investeerder.

Ter uitvoering van deze specifieke opdracht focust de raad van bestuur van Textiel Vlaanderen, die net zoals bij Staal Vlaanderen beperkt is gehouden, zich op het creëren van waarde voor de aandeelhouders en dit op drie specifieke manieren.

- het stroomlijnen van de portefeuille door het initiëren van samenwerkingsverbanden tussen combinaties van bedrijven in eenzelfde niche die ofwel commercieel ofwel qua upgradering van producten een bijzondere toegevoegde waarde betekenen voor het nieuwe geheel ;
- het zetten van de nodige stappen in het herdefiniëren of herstructureren van bedrijven met het oog op het behoud van hun aantrekkingskracht voor potentiële kopers ;
- het bestuderen van nieuwe mogelijkheden en opportuniteiten die door middel van hun specifieke technologische knowhow een extra groei-impuls kunnen geven aan een aantal van haar participaties.

Om deze doelstellingen financieel mogelijk te maken, maakt Textiel Vlaanderen gebruik van alle mogelijkheden qua exit op participatieniveau en wordt de portefeuille waar mogelijk liquide gemaakt.

Door middel van het genereren van winst voornamelijk afkomstig van het aanrekenen van beheersvergoedingen, intresten op leningen en dividenden en gerealiseerde exits, kon een bedrag worden opgebouwd voor het realiseren van haar doelstellingen. Vanaf haar oprichting tot 30 september 2002 heeft Textiel Vlaanderen investeringen uitgevoerd en/of leningen verstrekt ten bedrage van 11,6 miljoen euro. Textiel Vlaanderen nam voor 1,5 miljoen euro financieringsverbintenissen onder de vorm van kapitaal en of leningen. Dit brengt het bedrag van de investeringsactiviteit op 13,1 miljoen euro. Over dezelfde periode werden er voor 3,1 miljoen euro liquiditeiten gegenereerd wat de liquide middelen op 11,1 miljoen euro brengt.

Verwacht kan worden dat over de periode 30 juni 2002 – 31 december 2002 voldoende liquiditeiten kunnen worden gegenereerd om de kaspositie in evenwicht te houden. Op korte termijn is het realisatiepotentieel echter beperkt wat maakt dat de liquiditeitspositie van Textiel Vlaanderen momenteel te zwak is om verdere investeringsactiviteit te ontplooiën en om verdere herstructureringen te overwegen.

1.7. Gimvindus

Naar aanleiding van het onderzoek over de toekenning en de aanwending van de scheepskredieten gaf het Vlaamse Parlement de Vlaamse regering de aanbeveling om Gimvindus te vereffenen.

In 2001 werden hiertoe de voorbereidende stappen gezet. Deze vereffening is nu quasi afgerond.

Ter herinnering : de stappen gezet in 2001

- Op 30 maart 2001 werd eervol ontslag verleend aan de bestuurders van Gimvindus en werd een nieuwe raad van drie bestuurders belast met de vereffening.
- Op 4 juli 2001 werd het decreet houdende bepalingen tot herstructurering van Gimvindus NV met 81 stemmen tegen 25 bij 1 onthouding aangenomen door het Vlaams Parlement. Dit decreet bood de Vlaamse regering de mogelijkheid Gimvindus te vereffenen volgens het door haar op 1 december 2001 aanvaarde scenario. Dit scenario bestond in het overhevelen van de staal- en textielparticipaties in twee dochtervennootschappen, NV Staal Vlaanderen en NV Textiel Vlaanderen en die vervolgens onder te brengen bij de Participatiemaatschappij Vlaanderen. Tegelijkertijd moesten ook de passiva, zijnde de achtergestelde schuld aan het Vlaamse Gewest en de schuld aan het bankenconsortium, in evenredigheid met de activa worden overgedragen. Gimvindus diende vervolgens de haar resterende activa te verkopen zodat de vennootschap kon worden vereffend.

Op 21 mei 2001 heeft Gimvindus de twee gespecialiseerde dochtermaatschappijen, NV Staal Vlaanderen en NV Textiel Vlaanderen, opgericht met een minimum kapitaal en op 20 juni 2001 werden de respectievelijke activa en de passiva overgedragen. Hierbij heeft Gimvindus haar staalgebonden activa ingebracht in de NV Staal Vlaanderen samen met haar schuld van 157,8 miljoen euro aan het bankenconsortium, en 195,8 miljoen euro van haar achtergestelde schuld aan het Vlaamse Gewest.

In Textiel Vlaanderen werden alle aandelen en schuldvorderingen van Gimvindus in de textielsector ingebracht, samen met 16,7 miljoen euro van haar achtergestelde schuld aan het Vlaamse Gewest.

In Gimvindus restte er dan nog een achtergestelde schuld aan het Vlaamse Gewest van 69 miljoen euro.

- Samen met de overdrachten van de passiva naar de verschillende dochters werden ook de terugbetalingsvoorwaarden van de achtergestelde schuld aan het Vlaamse Gewest aangepast. Hierbij werd uitgegaan van het principe dat de

schuld diende te worden terugbetaald in functie van de ontvangsten van de vennootschappen. Aangezien 2001 het jaar van de herstructurering was diende Gimvindus haar schuld terug te betalen vanaf 2002. Voor de NV Staal Vlaanderen start de terugbetaling na de delging van de bankschuld voorzien in december 2003 en voor Textiel Vlaanderen begint de terugbetaling in 2005 omdat deze vennootschap eerst voldoende middelen en tijd moet krijgen om een interessante portefeuille uit te bouwen.

- Gimvindus diende te beginnen met de verkoop of vereffening vanaf het ogenblik dat de staal- en textielvennootschappen operationeel waren. Daartoe werd met Gimvindus een beheerscontract afgesloten waarbij zij de opdracht kreeg Textiel Vlaanderen en Staal Vlaanderen over te dragen aan de Participatiemaatschappij Vlaanderen en zo snel mogelijk te starten met de verkoop van haar portefeuille. Hierbij moest Gimvindus :
 - Werfinvest NV vereffenen of opslorpen ;
 - Novovil NV vervreemden volgens de instructies van de voor Gimvindus bevoegde minister ;
 - de lopende subsidiëringsoverdrachten en de afrekening van de scheepsbouw-steunenveloppe regelen in een afzonderlijk overeenkomst ;
 - de rest van de portefeuille, de bestaande geschillen en de gerechtelijke procedures proberen te verkopen, in hun geheel of gedeeltelijk, of wel alle Gimvindus-aandelen, in het bezit van het Vlaamse Gewest, te koop aanbieden.
- De vereffening van Gimvindus diende tegen uiterlijk 31 december 2003 rond te zijn.
 - Op 13 juli 2001 heeft de Vlaamse regering Gimvindus gelast haar vennootschappen NV Staal Vlaanderen en NV Textiel Vlaanderen over te dragen aan de Participatiemaatschappij Vlaanderen.
 - Op 19 december 2001 verkocht Gimvindus beide vennootschappen aan PMV waardoor zij een schuldvordering van 146 miljoen euro verkreeg ten opzichte van PMV, met name 117 miljoen euro voor Staal Vlaanderen en 29 miljoen euro voor Textiel Vlaanderen.

- Op 21 december 2001 werd het kapitaal van Gimvindus verminderd door de overdracht van haar vordering op PVM aan het Vlaamse Gewest die vervolgens ondergebracht werd bij VPM voor een kapitaalsuitbreiding van PMV.
- Op 10 december 2001 besliste de Vlaamse regering het kapitaal van Gimvindus te verminderen met 20 miljoen euro voor het mogelijks financieren van de opstart van een nieuwe luchtvaartmaatschappij, in opvolging van Sabena in faillissement. Gimvindus stortte dit bedrag op de middelenbegroting van het Vlaamse Gewest bij wijze van voorschot op de overeenkomstige kapitaalvermindering die werd uitgevoerd op 21 december 2001. De opbrengst van deze kapitaalsvermindering werd, conform de regeringsbeslissing, doorgestort naar VPM voor een kapitaalsuitbreiding van PMV met hetzelfde bedrag. Volgens de afsprakennota van de Vlaamse regering van 21 december 2001 dient PMV dit bedrag aan te wenden voor het ontwikkelen van luchthavengebonden activiteiten in en rond de luchthaven van Zaventem.
- Werfinvest NV fuseerde met Gimvindus op 21 december 2001. Het oorspronkelijke idee van sommige bestuurders van Gimvindus om Werfinvest uit te bouwen tot een specialist inzake brownfieldsanering werd niet gevolgd.
- In augustus 2001 besliste de raad van bestuur van Gimvindus verkennende gesprekken te voeren met de belangrijkste betrokken tegenpartijen alvorens de verkoopprocedure op te starten. De belangrijkste contractuele tegenpartijen werden gevraagd een bod uit te brengen op de onmiddellijke afkoop van hun schuld aan Gimvindus of op het aandeel van Gimvindus in hun gemeenschappelijke participaties. Gimvindus mocht echter geen enkel bod ontvangen zodat de raad van bestuur op 18 december 2001 besloot te starten met de openbare verkoopprocedure.

Het verloop van de vereffening in 2002 :

- Conform de aanbeveling van het Vlaamse Parlement schrijft de beheersovereenkomst van 31 juli 2001 voor dat Gimvindus de verkoop van het geheel zo snel mogelijk moet realiseren en dat ze daartoe een voorstel moet doen aan de bevoegde minister. Op 30

januari 2002 werd een voorstel van verkoopprocedure voorgelegd aan de bevoegde minister, die dit goedkeurde op 7 februari 2002. Hiervan werd de Vlaamse regering op 22 februari in kennis gesteld.

- De verkoop van de Gimvindus-aandelen door het Vlaamse Gewest of de verkoop door Gimvindus van bepaalde bestanddelen van haar activa zijn, volgens het juridisch advies van het advocatenkantoor Stibbe en Cleary Gottlieb, niet onderworpen aan de wetgeving op de overheidsopdrachten. Bij de verkoop van de aandelen van Gimvindus geldt wel het gelijkheidsprincipe wat impliceert dat de mededinging voluit moet kunnen spelen door een passende bekendmaking.
- De selectieprocedure startte op 23 februari 2002 met een oproep tot kandidaatstelling gepubliceerd in de financiële pers. Gimvindus heeft zich in deze procedure laten bijstaan door Bank Degroof en het advocatenkantoor Baker & McKenzie.
- De selectieprocedure verliep in twee fasen en werd voorafgegaan door een preselectie. De kandidaten, die op 15 april 2002 een indicatief voorstel hadden ingediend voor de aankoop van het geheel of van bepaalde delen van Gimvindus, hebben, na een grondig onderzoek en na kennis genomen te hebben van de lijst van voorwaarden, eerst een bindend bod ingediend op 14 juni 2002 overeenkomstig de geplande kalender.

Op basis van deze bindende biedingen heeft de raad van bestuur besloten exclusieve onderhandelingen aan te gaan met de uiteindelijk geselecteerde kandidaten voor het opstellen van gedetailleerde verkoopcontracten.

De selectie van de kandidaat kopers gebeurde op basis van :

- de prijs ;
- de betalingsmodaliteiten, met een voorkeur voor een betaling in contanten bij het afsluiten van de overeenkomst ;
- de contractuele voorwaarden zoals opgenomen in de "term sheets" ;
- het voorwerp van de transactie, met dien verstande dat biedingen op activa enkel be-

trekking kunnen hebben op de vier categorieën tezamen of afzonderlijk en dat indien geboden wordt op alle activa tezamen, de transactie de vorm kan aannemen van een verkoop van de aandelen van Gimvindus. De aangeboden activa waren :

- de Hol-Chem activa
- de participatie in Stork-Mec
- de scheepskredieten
- de Laeisz-Holt activa
- twee claims door Gimvindus aangespannen tegen Fortis

De definitief geselecteerde biedingen vertoonden de volgende kenmerken :

- gezamenlijk slaan ze op alle aangeboden activa ;
- de prijzen lagen globaal ongeveer 20 percent onder de boekwaarde van de desbetreffende activa in de boeken van Gimvindus. Hierbij hielden de gehanteerde waarderingsregels reeds rekening met een versnelde vereffening. Deze minwaarde kan worden verklaard door het niet homogeen karakter van de te koop gestelde activa, de relatief geringe schaal van de portefeuille kredieten, de complexe juridische context en het illiquide karakter van de activa. Rekening houdend met het open karakter van de selectieprocedure kan echter worden gesteld dat de biedingen overeenstemmen met de marktvoorwaarden ;
- een contante betaling op het moment van de afsluiting van de overeenkomsten ;
- een onmiddellijke en definitieve regeling van de claims tussen Gimvindus en Fortis.

Per 30 september 2002 werden de overeenkomsten met de kandidaat kopers afgesloten. De minister looft hierbij de regeringscommissaris en de voorzitter van Gimvindus voor de vlotte afhandeling van dit complexe dossier. De door Gimvindus ontvangen bedragen en het vrijkomen van de provisie voor de Begemann-claim, samen ongeveer 58 miljoen euro, zullen worden besteed aan het delgen van de interestlasten van de schuld aan het bankenconsortium en aan de overname van de con-

tractueel verschuldigde kapitaalverhoging van Staal Vlaanderen.

De Raad van Bestuur, wiens mandaat loopt tot einde 2003, zal zich in de komende periode verder inzetten voor de afbouw en de afwikkeling van de feitelijke vereffening van Gimvindus. Dit houdt ondermeer in :

- de overdracht van Novovil NV naar PMV conform het beheerscontract ;
- de verdere behartiging van de betwistingen met de fiscale administratie ;
- de opvolging van de vereffening van de Vlaamse Scheepsbouwmaatschappij (VSM) ;
- de opvolging van nog lopende gerechtelijke procedures ;
- de verkoop van het kantoorgebouw ;
- informatievervalsing aan het Vlaams Parlement en het Rekenhof.

Tot slot moet ook worden vermeld dat de Vlaamse regering op 22 februari 2002 instemde met de definitieve afrekening van de scheepsbouwsteunenveloppe van Gimvindus en met de financiering van het Sociaal Fonds voor de scheepsherstelling in het Antwerpse Havengebied. Hierbij kreeg Gimvindus van de Vlaamse regering de opdracht om het tekort op de scheepsbouwsteunenveloppe en het financieringstekort van de vzw "Sociaal Fonds voor de Scheepsherstelling in het Antwerpse Havengebied" te financieren in naam en voor rekening van het Vlaamse Gewest. Gimvindus zal deze uitgaven boeken in rekening-courant met het Vlaamse Gewest en later verrekenen bij de vereffeningsuitkeringen. Het Vlaams Gewest heeft in dit dossier zijn verantwoordelijkheid opgenomen.

Het beschikbaar saldo van de scheepsbouwsteunenveloppe bedroeg op 30 september 2002 280.364 euro. Dit was ruimschoots onvoldoende voor het subsidiëren in opdracht van het Vlaamse Gewest van de verdere sanering van de scheepswerven in het kader van de vereffening van VSM en voor de aanvullende vergoeding van de brugpensioenen van de Boelwerf. Het honoreren van deze verplichtingen werd geraamd op 4,6 miljoen euro.

Het financieringstekort van de VZW "Sociaal Fonds voor de Scheepsherstelling in het Antwerpse Havengebied" werd op 1,115 miljoen euro geraamd. Hiervan kon 669.313 euro worden toege-

schreven aan de lagere dan begrootte rentestand en 446.208 euro aan het optrekken van de bijzondere maandelijkse bijdrage per bruggepensioneerde ten laste van de werkgever van 250 naar 1000 frank.

1.8. De Limburgse Reconversiemaatschappij (LRM)

De Limburgse Reconversiemaatschappij heeft zich ook in het afgelopen kalenderjaar sterk ingezet om haar investeringsrol in Limburg waar te maken. De groep sloot het boekjaar 2001 af met een geconsolideerde nettowinst van 11,163 miljoen euro. Het eigen vermogen beliep op 31 december 2001 364,537 miljoen euro.

LRM heeft zich in enkele jaren tijd ontwikkeld tot één van de grote verstrekkers van risicodragend vermogen aan ondernemingen in Limburg. Alleen ondernemingen of investeringsprojecten met een substantiële band met Limburg kunnen aanspraak maken op LRM-financieringsmiddelen. LRM verschaft risicokapitaal aan zowel kleine, middelgrote bedrijven als grote ondernemingen en dit gedurende elke fase van hun levensloop.

Eind 2002 zal LRM een investeringsportefeuille bezitten van een 30-tal ondernemingen voor een bedrag van ongeveer 55 miljoen euro. Deze verwachtingen zijn lager dan voorzien wegens het uitsluiten of het annuleren van een aantal concrete investeringsaanvragen.

De in 2001 gestarte formule van KMO-financiering via een geëigende financierings- en projectaanpak is een succes gebleken en voldoet aan een grote behoefte. De krachtlijnen van deze investeringsaanpak zijn een nauwe samenwerking tussen financier en de KMO gekoppeld aan het verstrekken van kapitaalmiddelen aan marktvoorwaarden.

Het saneren van de mijnterreinen en het uitwerken van een sloopprogramma voor oude onbruikbare mijnbouwinstallaties is een belangrijke opdracht van LRM. Inmiddels wordt vooral gewerkt aan de ontwikkeling van nieuwe bestemmingen voor de gesaneerde mijnterreinen. 500 ha voormalige mijnterreinen werden reeds volledig gesaneerd en herbestemd als natuurontwikkelingsgebied. De gronden werden overgedragen aan AMINAL en natuurverenigingen. 185 ha werden ontwikkeld als bedrijventerreinen. De NV Mijnen, een dochtermaatschappij van LRM, beheert nu nog 545 ha, waarvan nog 380 ha kunnen worden verkocht. Voor 160 ha ontwikkeld LRM, als projectmaatschappij, initiatieven die een duurzame herbestem-

ming beogen. De minister suggereert om met de commissie een werkbezoek te brengen aan de voormalige mijnterreinen, zodat men visueel kan vaststellen wat er allemaal al veranderd is.

Buiten het omvormen van voormalige mijnterreinen tot bedrijventerreinen investeert LRM ook in het ontwikkelen van strategische sites tot bedrijventerreinen voor zover deze terreinen op termijn een rendement voor LRM genereren.

Door middel van haar dochteronderneming NV Mijnen werd LRM ook belast met de restauratie en sloop van de mijngebouwen. Hoofddoel is restauratiewerken derwijze uit te voeren dat een nieuwe bestemming mogelijk blijft en dat er een samenwerking ontstaat met geïnteresseerde partners. In het totaal werden er 33 projecten uitgevoerd; verschillende van deze gebouwen werden reeds verkocht en kregen een nieuwe bestemming. Het sloopprogramma werd beëindigd. Het restauratieprogramma is verder in uitvoering met het oog op beëindiging van de werken in 2003. De Vlaamse minister van Monumenten en Landschappen actualiseert intussen het "Masterplan beschermde mijngebouwen". LRM hoopt in 2003 definitief uitsluitel te krijgen over het restauratieprogramma met het oog op beëindiging van de werken in 2003.

De vennootschap Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijngedied heeft in haar eerste werkingsjaar gedraaid volgens de verwachtingen. De doelstelling voor dit jaar moet zijn zo optimaal mogelijk te werken en de kosten te beperken waar mogelijk. De belangrijkste uitgaven behelzen vandaag nog steeds de vergoedingen voor bouwtechnische schade (als gevolg van grondverzakkingen). De opvolging van deze dossiers zal wordt dan ook van kort nabij gevolgd worden. Binnen het kader van de beslissing van de Vlaamse regering tot integratie van de energiesector energie- en watersector wenst men van de NV Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijngedied te bekomen dat het opgepompte bemalingswater kan worden gecommmercialiseerd.

De Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij (LISOM)

Artikel 10 § 4 van het decreet van 13 juli 1994 laat de Vlaamse regering toe bijzondere opdrachten toe te vertrouwen aan LRM. LRM kan dus, naast haar marktconforme activiteiten, op schriftelijke vraag van de Vlaamse Regering, opdrachten toegewezen krijgen waarvoor de modaliteiten bij afzonderlijke overeenkomst tussen het Gewest en LRM worden vastgelegd.

Niettegenstaande het maatschappelijk doel van LRM nauw aanleunt bij het algemeen belang, dient toch te worden gesteld dat haar doelstelling en haar activiteiten van commerciële of industriële aard zijn. Dit wordt nog onderlijnd door artikel 5 van de beheersovereenkomst met de Vlaamse regering die aan LRM een rendementsverplichting oplegt. Bijgevolg is tot op heden LRM niet onderworpen aan de wetgeving overheidsopdrachten.

Wanneer LRM middelen ter beschikking gaat stellen aan een aantal projecten die niet noodzakelijk gericht zijn op enig rendement, dan zal zij voor al haar activiteiten onderworpen zijn aan de wetgeving overheidsopdrachten. Hieraan kan evenwel worden verholpen door de niet-commerciële activiteiten te verzelfstandigen en te structureren in een gespecialiseerde dochter. Het decreet van 13 juli 1994 laat dit toe aan LRM.

In de kaderbeslissing van de Vlaamse regering van 19 juli 2002 over de aanwending van de LRM-middelen en de financiering van de niet rendementsgebonden opdrachten van LRM, kreeg LRM de opdracht de statuten van deze gespecialiseerde dochteronderneming voor te leggen aan de Vlaamse regering. Op 18 oktober 2002 hechtte de Vlaamse regering haar goedkeuring aan het besluit van de Vlaamse regering tot goedkeuring van de oprichting van de Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij, LISOM NV, aan de overeenkomst tussen het Vlaamse Gewest en LRM over de opdracht van LISOM en aan de beheersovereenkomst met LISOM. Deze overeenkomsten werden ter ondertekening overgemaakt aan de respectievelijke raden van bestuur.

De Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij zelf werd opgericht op 14 november jongstleden en is nu reeds operationeel. LISOM heeft als belangrijkste taak per project van het Strategisch Toeristisch Actieplan van de provincie Limburg een gemotiveerd besluit aan de Vlaamse regering voor te leggen waarbij aangetoond wordt op welke wijze en onder welke modaliteiten de hiervoor gereserveerde middelen optimaal kunnen worden aangewend.

Strategische Toeristische Actie Plan Projecten

De provincieraad van Limburg keurde op 20 juni 2001 het Strategisch Toeristisch Actieplan, het STAP, goed. Met dit plan wenst de provincie Limburg een kwaliteitsvol, attractief en duurzaam toerisme te uit te bouwen om marktconform tegemoet te komen aan de behoeften aan toerisme en recre-

atie om meer werkgelegenheid, welvaart en welzijn te creëren.

Op 8 november 2001 hechtte de raad van bestuur van LRM haar goedkeuring aan een protocol met de provincie Limburg voor het realiseren van de volgende acht geselecteerde STAP-projecten :

- De Oude Stad in Bokrijk (Genk)
- De abdij van Herkenrode (Hasselt)
- Het Nationaal Park Hoge Kempen
- Het voormalig Center Parcsterrein (Dilsen-Stokkem)
- Het Leisurepark (Maasmechelen)
- Mijnerfgoed (Beringen)
- Het Plinius project en het Provinciaal Gallo Romeins Museum (Tongeren)
- Het Dierenpark (Houthalen-Helchteren)

Het protocol heeft als doel de diverse lokale, provinciale en regionale besturen, LRM, Toerisme Vlaanderen en andere betrokken partijen te structureren per project en onder te brengen in een project- en stuurgroep. Op 14 december 2001 besliste de Vlaamse regering LRM te gelasten om onderstaande projecten te toetsen op de markteconomische, bedrijfseconomische, ruimtelijke en juridische haalbaarheid en op 19 juli 2002 besliste de Vlaamse regering voor de toeristische hefboomprojecten maximaal 90,57 miljoen euro principieel te reserveren. Deze projecten worden momenteel voorbereid door LISOM.

Overige niet-rendementsgebonden opdrachten³ :

De transnationale Universiteit Limburg (TUL)

In de kaderbeslissing van 19 juli 2002 heeft de Vlaamse regering de tUL geselecteerd als een hefboomproject voor Limburg. De Vlaamse regering heeft ook de prima facie goedkeuring verleend voor de uitbouw van de tUL en hiervoor 55,9 miljoen euro LRM middelen gereserveerd waarvan 34,1 miljoen euro onmiddellijk te besteden en 21,8 miljoen euro na nader onderzoek.

³ Dit punt werd slechts summier behandeld in de commissie.

LRM kreeg de opdracht over te gaan tot de conceptie, de studie, de oprichting, het beheer, de begeleiding, de coördinatie, de promotie, de financiering, de ondersteuning en de controle van dit project. LRM zal onderzoeken op welke wijze kan worden overgegaan tot een impulsfinanciering voor het wetenschappelijk onderzoek en een investeringstoelage voor de infrastructuur. Daarnaast werd LRM ook belast met een vooronderzoek naar de haalbaarheid van de oprichting van een kennisinstituut voor zelfstandig ondernemen en KMO's in Limburg.

Studie mobiliteit

De studie is gegund en zal medio 2003 een gedetailleerd overzicht geven van de noodzakelijke investeringen. Samen met de betrokken overheden zullen de economische opportuniteiten worden onderzocht voor een deelname van LRM aan deze investeringen. Er zal bijzondere aandacht uitgaan naar infrastructuurwerken ten behoeve van de ontsluiting van Limburg voor het openbaar vervoer van goederen en personen.

Afval

De Vlaamse regering heeft in haar kaderbeslissing van 19 juli 2002 LRM de opdracht gekregen gegeven een studie uit te voeren over het strategische hefboomproject afval. In de nota betreffende de kaderbeslissing wordt vermeld dat : "De eigenlijke eindverwerking van afval wordt ondergebracht in één entiteit, waarin samen met de privé, LRM een rendementsgebonden kapitaalbreng doet. Met respect voor de privé-aandeelhouder die tevens de operationele leiding en exploitatie heeft, belet niets dat de aandeelhoudersstructuur van deze uitvoerende entiteit wordt opengesteld voor intercommunales en of provincie en publieke partners in Limburg. LRM zal bijgevolg onderzoeken op welke wijze de eigenlijke eindverwerking kan worden ondergebracht in één entiteit, waarin LRM, samen met de private sector, een rendementsgebonden kapitaalbreng zal doen."

De Vlaamse regering verleende de prima facie goedkeuring aan deze principes. LRM zal een studie uitvoeren naar de haalbaarheid van deze principes. Op initiatief van het provinciebestuur zijn er gesprekken opgestart met de bestaande intercommunales voor afvalophaling en verwerking, om te komen tot een efficiënte en integrale aanpak van het afvalbeleid op Limburgs niveau. LRM werkt met deze partners samen om in de eerste plaats te komen tot het concept van een nieuw samenwerkingsverband.

Integratie energiesector en water

De Vlaamse regering heeft in de kaderbeslissing van 19 juli haar prima facie goedkeuring verleend aan de valorisatie van het door de NV Mijschade en Bemaling Limburgs Mijng gebied verpompt grondwater en oppervlaktewater ; de bundeling en het gelijktijdig aanbieden van nutsactiviteiten ; de integratie van de wateractiviteiten in Limburg binnen één entiteit zodat belangrijke synergie kan worden gerealiseerd. LISOM zal in opdracht van de Vlaamse regering een studie uitvoeren naar de haalbaarheid van deze principes. De eventuele participatie van LISOM valt onder de operationele rendementsgebonden activiteiten van LISOM.

De verdeling van de LRM-middelen

In de kaderbeslissing van de Vlaamse regering van 19 juli 2002 werd de verdeling van de LRM-middelen vastgelegd. Voor de rendementsgebonden activiteiten zijnde risicokapitaalverschaffing, de activiteiten van de NV Mijschade en Bemaling Limburgs Mijng gebied, publieke en private samenwerking ter ontwikkeling van bedrijventerreinen, brownfields, energie, afval en water, dient LRM een bedrag van 228,8 miljoen euro te behouden. Voor de financiering van de niet-rendementsgebonden opdrachten van LRM besliste de Vlaamse regering om binnen LRM een enveloppe vast te leggen van 146,97 miljoen euro. De financiering van deze projecten verloopt gespreid in de tijd en dient ESR-95 neutraal te gebeuren door middel van het uitkeren van dividenden in functie van de behoeften, het nemen van participaties of het verwerven van activa.

LRM en de herstructurering van het Limburgfonds

Vanuit het subsidiariteitsprincipe nam de Vlaamse regering op 29 juni 2001 de principiële beslissing om het Limburgfonds af te schaffen en werd besloten om de resterende sociale reconversie-enveloppe over te maken aan het provinciebestuur en om de bancaire verplichtingen en de conventiemiddelen, zijnde de Vlaamse cofinanciering van de EFRO-projecten, te regelen via LRM. De afschaffing van het Limburgfonds gebeurde op 22 maart 2002 met het decreet houdende wijziging van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de Vlaamse investeringsmaatschappijen, het Limburgfonds en de Permanente Werkgroep Limburg. De overdracht van de middelen gaf aanleiding tot de goedkeuring van een protocol met het Limburgse provinciebestuur en een beheersovereenkomst met LRM. (Opmerking : het vervolg van deze tekst werd in de commissie niet behandeld. Om de samenhang

van de volledige tekst te bewaren, wordt deze passage toch integraal in het verslag opgenomen.)

Hierbij werden de volgende activiteiten van het Limburgfonds overgeheveld naar LRM :

- De ontvangst op de LRM-rekening van de opbrengsten uit de SIM-vereffening en de doorstorting van deze middelen aan het Limburgse provinciebestuur ten gunste van de voormalige sociale enveloppe ;
- De ontvangst van de overheidsdotatie en de doorstorting aan de erkende kredietmaatschappijen als tussenkomst in de rentelasten van mijnwerkersleningen voor het verbouwen en moderniseren van hun woningen ;
- De ontvangst van de schuldaflissing ingevolge de lening, opgenomen door de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij in het kader van de overeenkomst van 1 juli 1999 en de hiermee overeenkomende schuldaflissingen ten overstaan van het consortiumkrediet ;
- De ontvangst van de schuldaflissingen ingevolge de leningen opgenomen door de GOM-Limburg in het kader van de overeenkomsten d.d. 1 juli 1997 en 3 december 1996 (met addendum d.d. 8 juli 1997) en de hiermee overeenstemmende schuldaflissingen ten overstaan van het consortiumkrediet ;
- De ontvangst van de overheidsdotatie voor de Vlaamse cofinanciering van projecten met EFRO-steun en de uitbetaling na nazicht ervan, aan de promotoren. Dit zal gebeuren met ingang van 1 januari 2003 bij het afsluiten van het Limburgfonds en na toewijzing van de bedragen en opdrachten bij besluit door de Vlaamse regering.

II. Algemene bespreking

II.1. Tussenkomst van de heer Eddy Schuermans

De spreker maakt vooraf twee opmerkingen. Ten eerste feliciteert hij de minister met de uitvoerige toelichting bij de beleidsbrief, al betreurt hij het dat deze voor het grootste deel voor een gering publiek moest doorgaan. Ten tweede wijst hij op een materiële vergissing in de beleidsbrief. Op pagina 9 staat immers : 'Op het einde van 2001 bedroeg de intrinsieke waarde van GIMV 1.178 miljoen euro, in 2002 was dit nog 1.578 miljoen euro.' Het is duidelijk dat hier 2000 in plaats van 2002 moet staan.

Daarnaast stelt hij een hele reeks punctuele vragen.

1. GIMV en PMV richten zich beide op investeringen in nieuwe technologieën. Leidt dit niet tot concurrentie tussen beide vennootschappen ? Wat is het verschil tussen samenwerkings- en beheerovereenkomst ? Wanneer zal deze overeenkomst afgesloten worden ? Het PMV-decreet is toch al geruime tijd goedgekeurd in het parlement. De *minister* merkt op dat GIMV bij uitstek rendementsgebonden activiteiten ontwikkelt. Rendement – een heikel punt bij vele nieuwe technologiebedrijfjes technologiebedrijven – is daarentegen voor PMV minder prioritair. De Vlaamse regering zal, in naam van het Vlaams Gewest, een samenwerkingsovereenkomst tekenen met PMV. De oude beheerovereenkomst blijft lopen totdat de nieuwe wordt afgesloten. Centraal stond in 2001 de opstart van PMV. Nu moet nagegaan worden welke participaties men wil aanhouden en welke men wil valoriseren en binnen welke termijn.
2. Er wordt volop gesproken over PPS-projecten. Er is echter nog geen decreetale onderbouw voor deze initiatieven. Wanneer zal een PPS-decreet ingediend worden ? De *minister* antwoordt dat de Vlaamse regering een PPS-kenniscel heeft opgericht. De eerste opdracht van deze kenniscel is het opstellen van het PPS-(kader)decreet. Er is een samenwerking ontstaan tussen PMV en de PPS-kenniscel. Centraal staat de kennisopbouw via good practices, wat te verkiezen valt boven het neerpoten van een logge, theoretische, decreetale structuur die achteraf niet werkzaam blijkt.
3. PMV-dochter Trividend 'staat voor de financiering van ondernemingen die een toegevoegde waarde leveren voor de sociale economie' (p. 21 beleidsbrief). Afgaand op de geïnvesteerde bedragen lijkt dit geen groot succes te zijn. De werkingskosten zijn bijna even groot als de investeringen. De *minister* antwoordt dat hij enkel bevoegd is voor PMV. Projecten in de sociale economie behoren tot de bevoegdheid van de minister van Werkgelegenheid.
4. De belangrijkste taak van LISOM is het uitwerken van de STAP-projecten, waaronder het project Oude Stad Bokrijk. Hierbij is sprake van de bouw van een congrescentrum. Is dit dan niet eerder een taak voor LRM ? De *minister* antwoordt dat de Vlaamse regering op 19 juli 2002 een kaderbeslissing nam in verband met LRM

en LISOM. Voor alle goedgekeurde projecten van het STAP wordt een stappenplan en een timing uitgezet. De Vlaamse regering beslist dan over het al dan niet rendementsgebonden karakter van deze projecten. De rendementsgebonden projecten worden uitgevoerd door LRM, de niet-rendementsgebonden projecten door LISOM. *De kaderbeslissing wordt in bijlage bij het verslag gevoegd (bijlage 2).*

5. Welke is de financiële relatie tussen LRM en LISOM ? Beschikt LISOM over eigen middelen ? De *minister* antwoordt dat het kapitaal bij LRM berust. LISOM is een dochter van LRM. Van zodra beslist wordt dat LISOM een bepaald project moet uitvoeren, stort LRM het nodige kapitaal door aan LISOM. (kapitaalsvermindering bij LRM wordt gecompenseerd door kapitaalsverhoging bij LISOM).
6. Één van de taken van NV Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijng gebied is het commercialiseren van het opgepompte mijnwater. Dit is nog steeds niet gerealiseerd : er is dus een letterlijke en figuurlijke uitstroom van kapitaal. De *minister* antwoordt dat NV Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijng gebieden de opdracht heeft gekregen om een concreet plan voor het commercialiseren van het opgepompte water uit te werken. Opbrengsten uit de valorisatie van het water kunnen worden aangewend voor uitbetaling van schadeclaims, die blijven binnenkomen. Dit plan zal zeer binnenkort voorgelegd worden aan de minister. De minister stelt wel vast dat er talrijke studie-opdrachten worden gegeven, maar dat men er bijna nooit in slaagt de timing te respecteren. Ofwel moet de timing van in het begin beter worden vastgelegd worden, ofwel moet men beter toezien op het naleven van de timing.

II.2. Tussenkoms t van de heer Jos Stassen

De spreker vindt de beleidsbrief zeer interessant. Eindelijk is er transparantie geschapen in het ingewikkeld kluwen van overheidsparticipaties. De *minister* antwoordt dat men niet in de fouten van het verleden mag vervallen. Parlement en regering hebben er alle belang bij dat de grootst mogelijke duidelijkheid heerst over de structuur en het beheer van de overheidsparticipaties. Het zou goed zijn om, in samenwerking met de diensten van het parlement, criteria op te stellen waaraan de rapportering van PMV dient te voldoen. De heer Stassen voegt eraan toe dat het ook wenselijk zou zijn

de namen van de leden van de raden van bestuur van deze structuren te kennen.

De heer Stassen formuleert de volgende vragen en opmerkingen.

1. PMV beschikt nu over een werkkapitaal van 73 miljoen euro. Is dit kapitaal direct beschikbaar voor investeringen, bijvoorbeeld voor de activiteiten van BAM ? De *minister* antwoordt hierop bevestigend. Het is ook bedoeld als werkkapitaal, niet als belegging.
2. Via PMV is het Vlaams Gewest aandeelhouder in Arcelor. Als lid van de raad van bestuur moet PMV niet enkel zijn belangen als aandeelhouder verdedigen, maar ook de belangen van de Vlaamse bedrijven in de Arcelorgroep (Sidmar, ALZ) behartigen. De *minister* beklemt oont dat de vertegenwoordigers van PMV en Staal Vlaanderen een actieve rol spelen in de raad van bestuur. Zo kon worden verhinderd dat het onderzoeksluik van Sidmar werd afgebouwd, omdat doorgedreven research een grote troef is van de Vlaamse staalindustrie. Een deel van de opbrengst van de gevaloriseerde staalaandelen zou men kunnen aanwenden om het onderzoek te stimuleren. Door het aanhouden van een participatie van 2,5 percent kan de Vlaamse overheid een rol blijven spelen in de raad van bestuur van Arcelor.
3. In het verlengde daarvan ligt volgens de heer Stassen de nood aan bijkomende milieumaatregelen bij Sidmar. Men moet erover waken dat het bestuur van Arcelor dit niet aangrijpt om bedrijfsbeslissingen te nemen tegen het belang van Sidmar in. De heer *Schuermans* is het daarmee eens. Indien de hoofdzetel van Arcelor echter vaststelt dat milieuheffingen in Vlaanderen niet fiscaal aftrekbaar zijn, zal men daar conclusies uittrekken, ongeacht de Vlaamse participatie van 2,5 percent in Arcelor. Het bedrijfsbelang zal dan primeren op het regionaal belang. De heer *Stassen* repliceert dat men er inderdaad geen wonderen van moet verwachten, maar dat men toch wel een en ander kan realiseren. De *minister* verwijst in dit verband naar het belang van een kleine en soepel werkende raad van bestuur, die alert kan reageren op plots opduikende problemen. Aandacht voor meer milieuzorg door de staalindustrie is trouwens een wereldwijde noodzaak en tendens. Wie hier nu de nodige investeringen voor doet, kan daarvan later de vruchten plukken.

4. De vereffening van Gimvindus-rest is vlot verlopen. Enkel de situatie rond de kleinere scheepsbouwwerven blijft problematisch, omwille van de moeilijke sanering en herbestemming van de terreinen. Buiten de afbraak van de gebouwen is er nog niets gebeurd. De *minister* antwoordt dat 2003 een scharnierjaar wordt voor de ex-scheepsbouwwerven. Desnoods zullen task-forces worden opgericht om de reconversie te realiseren. De financiële maatregelen zijn in elk geval al genomen.
5. Oorspronkelijk waren de LRM-middelen bedoeld voor de economische reconversie van Limburg. Nu deze voltooid is, rijst de vraag of Limburg nog in die mate een economische achterstand kent ten overstaan van de rest van Vlaanderen om het behoud van deze middelen te rechtvaardigen. Indien dit niet het geval is, kan men ze beter aanwenden in een ruimere Vlaamse context. Politiek lijkt dit echter niet haalbaar. In elk geval moeten de LRM-middelen nog deze legislatuur aangewend worden. De *minister* neemt akte van het standpunt van de heer Stassen. Er is duidelijk sprake van een historische schuld. De malversaties rond KS hebben ertoe geleid dat de aanwending van de middelen met een aantal jaren vertraagd werd. Het wordt nu wel tijd dat er iets gebeurd. Andere Vlaamse regio's kampen ook met economische en tewerkstellingsproblemen. De financiële inspanningen van de Vlaamse overheid of PMV voor andere regio's die met economische moeilijkheden kampen, (zoals de Kempen,) moet men loskoppelen van de aanwending van de LRM-middelen.

II.3. Tussenkoms van de heer Jan Penris

1. Het idee om PMV eventueel te laten investeren in het MAS doet vragen rijzen naar de politieke verantwoordelijkheid. Indien MAS gerealiseerd wordt met middelen van het budget voor cultuur, dan is de minister van Cultuur politiek verantwoordelijk voor het project. Indien het echter gerealiseerd wordt met middelen van PMV, betekent dit dan dat de minister van Financiën politiek verantwoordelijk wordt voor het project ? De *minister* antwoordt dat voor de PMV een dubbele voogdij geldt : zowel de inhoudelijk bevoegde minister, (die verschilt naargelang het project waarin PMV participeert,) als de minister van Financiën, (als huidige voogdij-minister van PMV,) zijn verantwoordelijk. De Vlaamse regering heeft voor het MAS trouwens

nog geen opdracht gegeven aan PMV. Er is enkel geopperd dat het MAS een interessante case zou zijn voor PPS.

2. De sociale partners zijn in het Sociaal Fonds voor de Scheepsherstelling in het Antwerpse Havengebied in de fout gegaan. Jammer genoeg moet de minister nu de scherven lijmen. Wanneer zullen de gelden voor de delging van dit sociaal passief doorgestort worden naar het fonds ? De *minister* antwoordt dat de overeenkomst hiervoor getekend. In principe staat niets de doorstorting nog in de weg.

II.4. Tussenkoms van de heer Mathieu Boutsen

1. In de beleidsbrief staat dat sedert de eerste beheersovereenkomst van LRM geen enkele investering afgeboekt diende te worden (p. 38). Het is onwaarschijnlijk dat een investeringsmaatschappij die zichzelf opwerpt als risicokapitaalverschaffer geen enkele investering moet afboeken. Vermoedelijk betekent dit dat LRM eerder als een basisfinancier of bankier optreedt – wat haar taak niet is – dan als een echte risicokapitaalverschaffer. Vermoedelijk zouden ook gewone banken bereid zijn om te investeren in de participaties waarover LRM nu beschikt. De meerwaarde van LRM als risicokapitaalverschaffer is dus eerder gering te noemen. De *minister* antwoordt dat de criteria die LRM toepast bij de selectie van investeringsprojecten in het jaarverslag staan opgesomd. De opvolging van deze criteria is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van LRM. LRM is echter nog maar net gestart met het verschaffen van risicokapitaal, het is dus logisch dat er nog geen afboekingen zijn gebeurd.

II.5. Tussenkoms van de heer André-Emiel Bogaert

De beleidsbrief biedt vooral een historisch overzicht in de evolutie van het economisch overheidsinstrumentarium naar de huidige structuur. Dit is al een belangrijke verdienste op zich, aangezien het om een complex beleidsdomein gaat dat vroeger vaak in een schandaalsfeer zat. Er moeten echter nog heel wat belangrijke politieke beslissingen genomen worden.

1. Er wordt veel gesproken over PPS-formules, maar het begrip 'publiek-private samenwerking' is nergens juridisch omschreven of decretaal onderbouwd. De *minister* herhaalt dat er een kaderdecreet over PPS komt. Dit is ook nodig van

zodra men met concrete PPS-projecten start. Het project voor de ondertunneling van de Krijgsbaan in Deurne is het verst gevorderd. PMV heeft de opdracht gekregen te onderzoeken of er privé kapitaal beschikbaar is. Dit was trouwens de voorwaarde om het hele project te laten doorgaan. Eind januari 2003 zal duidelijk worden of dit project kan doorgaan. Daarna moet beslist worden of hiervoor een aparte vennootschap moet worden opgericht en zo ja, wie hierin moet participeren. Eventueel kan PMV hierin participeren.

2. Welke rol krijgt PMV toebedeeld als risicokapitaalverschaffer voor vooral kleinere bedrijven en starters ? De *minister* antwoordt dat dit de taak is van ARKimedes, de naam voor het SBIC-model van de SBIC's. Over het principe bestond duidelijkheid, maar niet over de financiering, het beheer en de structuur. Dit project is nu quasi afgerond. Het voorontwerp van decreet hierover zal eind 2002-begin 2003 worden voorgelegd aan de Vlaamse regering.
3. Om ecologisch-economische redenen is het wenselijk dat de ontwikkeling van de brownfields (amortisatiefonds) gelijke tred houdt met die van de greenfields (nieuw aangesneden industriegronden). De *minister* antwoordt dat de opdracht voor het opstellen van een juridisch kader voor het amortisatiefonds gegund is.
4. Inzake NV's van publiek recht, zoals PMV, moet het primaat van de politiek volop kunnen spelen. Ze mogen echter geen speelbal worden van de politiek. Indien zij efficiënt willen zijn op de markt waarop ze zich begeven, moeten zij over voldoende vrijheid beschikken. Dit moet ook ingeschreven worden in de beheersovereenkomst. De *minister* antwoordt dat de raad van bestuur van PMV op 27 november 2002 de het ontwerp van de beheersovereenkomst heeft goedgekeurd. Dit wordt binnen de twee maanden gefinaliseerd. De minister stelt voor een rapporteringsprocedure uit te werken die gelijkloopt met deze van de VRT-beheersovereenkomsten.

III. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemming⁴

Er wordt een amendement ingediend door de Vlaamse regering (amendement nr. 23) dat ertoe strekt om, ingaand op een legistieke opmerking van het Rekenhof, het tweede lid van artikel 37 te schrappen.

Het amendement nr. 23 wordt aangenomen met 8 stemmen bij 4 onthoudingen. Het aldus gewijzigde artikel 37 wordt eveneens met 8 stemmen bij 4 onthoudingen aangenomen.

DEEL III : BEVOEGDHEDEN VAN MEVROUW VERA DUA, VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU EN LANDBOUW

De bevoegdheden van mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, hebben, voor wat de behandeling in de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme betreft, betrekking op de volgende begrotingsbepalingen :

Decreetsbepalingen : Artikels 14 (programma's 54.1, 54.3, 54.5 en 54.7), 56 (samen met de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting), 127 en 129

Begrotingstabel – afdeling I : Programma's 54.1 (behalve ba. 33.02), 54.3, 54.4, 54.5, 54.6, 54.7 en 54.8

Begrotingstabel – afdeling V : ION van categorie A : Financieringsinstrument voor investeringen Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector (FIVA) en Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF)

In samenhang hiermee werd ook de beleidsbrief Landbouw en de beleidsbrief Visserij, beide ingediend door mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw (*Parl. St.*, VI. Parl., 2002-2003, nrs. 1403/1 en 1405/1), besproken in de commissie. De bespreking vond plaats op 12, 19 en 28 november 2002.

⁴ Het aan de commissie toegewezen gedeelte van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2003 (bevoegdheden van minister Van Mechelen - Economisch overheidsinstrumentarium) omvat enkel artikel 37 van het uitgavendecreet.

A. LANDBOUW

I. Toelichting door mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw⁵

I.1. Inleiding

Door de regionalisering van het landbouw- en visserijbeleid vanaf 1 januari 2002 is het mogelijk een algemeen beleid te voeren dat gericht is op de specifieke Vlaamse situatie.

Tijdens het overgangsjaar 2002 werd op alle niveaus gewerkt aan de organisatie van de overheveling van de bevoegdheden en het personeel. Centraal hierbij stonden een vlotte overgang voor het personeel en de continuïteit in de werking van het landbouwbeleid en dit in een periode dat binnen Vlaanderen het Beter Bestuurlijk Beleid (BBB) voor het beleidsdomein Landbouw werd uitgetekend. In juli 2002 nam Vlaanderen het federale deel van het plattelandsontwikkelingsplan (POP) – de tweede pijler van het Europese landbouwbeleid – over.

Verder werd een beleidsnota landbouw en een aparte beleidsbrief visserij opgesteld voor de resterende periode van de legislatuur die als beleidsbrief 2003 wordt gepresenteerd, met een bijzondere aandacht voor de ontwikkelingen op internationaal en Europees niveau.

De overdracht van het personeel van het federale ministerie voor Landbouw verliep zoals gepland⁶. Op 1 oktober 2002 kwamen 708 ambtenaren van het federale ministerie over naar het Vlaamse Gewest. Via een voorlopige structuur worden de ex-federale diensten in een hertekende Vlaamse administratie geïntegreerd.

In het kader van de administratieve vereenvoudiging werden de nodige mensen en middelen ter beschikking gesteld om vanaf het voorjaar 2003 via een pilootproject het eenloketsysteem in de praktijk te toetsen, waardoor de dienstverlening van de Vlaamse overheid naar de land- en tuinbouwers zal worden verbeterd.

⁵ De volledige tekst van de toelichting werd aan de leden van de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme bezorgd.

⁶ Zie de gedachtewisseling over dit onderwerp in de commissie met de heer Piet Vanthemsche, bijzonder administratief opdrachthouder. (*Parl. St.* Vl. Parl., 2001-2002, nr. 1097/1)

De minister besluit dat de Vlaamse landbouw dus op een belangrijk keerpunt staat : de regionalisering, de mid-term review van het Europese landbouwbeleid, de toetreding van tien nieuwe lidstaten tot de EU in 2004, de administratieve vereenvoudiging en het BBB.

I.2. De landbouwbegroting 2003

Bij de begrotingscontrole 2002 werd in de Vlaamse begroting een programma 54.3 gecreëerd als opvangstructuur voor de geregionaliseerde bevoegdheden, waardoor het mogelijk werd om tijdens het jaar 2002 over te schakelen van de federale naar de Vlaamse begroting.

Een groot deel van de uitgaven 2002 gebeuren nog op de organisatieafdeling 58 van de federale begroting van landbouw, voor rekening van het Vlaamse Gewest, zoals voorzien in de bijzondere wet van 13 juli 2001 en in het protocol tussen de federale Staat en de Gewesten met betrekking tot overgangsmaatregelen voor de uitoefening van de geregionaliseerde bevoegdheden.

Daarnaast werden in de loop van 2002 via twee herschikkingen vanuit de zogenaamde Lambermontprovisie middelen overgeschreven op het programma 54.3 voor het dekken van uitgaven die vanaf de tweede jaarhelft van 2002 op de Vlaamse begroting worden vastgelegd.

Naast de middelen noodzakelijk voor de continuïteit werden eveneens extra middelen vanuit de provisie toegekend voor :

- de splitsing van het beheers- en controlesysteem van DG 3 ;
- bijkomend personeel om de splitsing van de centrale diensten op te vangen (aanvullen van expertise) ;
- de doorlichting van het onderzoeks- en voorlichtingsveld voor land- en tuinbouw ;
- het voortzetten van het project rond administratieve vereenvoudiging ;
- de kosten verbonden aan het onderhoud van de gebouwen van het Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek (CLO) ;
- schadevergoeding aan derden.

Vanaf 15 oktober 2002 neemt Vlaanderen alle engagementen, vastleggingen en betalingen over.

Om de doorzichtigheid te bevorderen, werden bij de begrotingsopmaak 2003 vijf nieuwe programma's (programma's 54.4 tot en met 54.8) gecreëerd, opgesplitst in functie van het voorlopige organogram van de geregionaliseerde diensten.

I.2.1. Beleidskredieten

De begroting 2003 voor de sector Landbouw voorziet een totaal aan beleidskredieten van 89,225 miljoen euro. Ten opzichte van de aangepaste begroting 2002 – inclusief de twee herschikkingen vanuit de Lambermontprovisie – betekent dit een verhoging met 6,313 miljoen euro of een stijging met 7 percent.

De belangrijkste aanpassingen in de begroting 2003 zijn :

1. het inschrijven van kredieten op vijf nieuwe programma's (programma's 54.4 tot en met 54.8) in functie van het voorlopige organogram van de geregionaliseerde diensten :

- programma 54.4 – Algemene diensten (Juridische Dienst, Dienst Informatie en Bibliotheek) : 624.000 euro
- programma 54.5 – Bestuur voor Landbouwbeleid (DG 2) : 435.000 euro
- programma 54.6 – Bestuur voor Landbouwproductiebeheer (DG 3) : 2,221 miljoen euro
- programma 54.7 – Bestuur Ontwikkeling en Kwaliteit (DG 4, DG 5 en DG 6) (dieren- en plantenonderzoek, alsook de acties van het Fonds voor de Kwaliteit van de Landbouwproductie) : 7,389 miljoen euro
- programma 54.8 – Dotaties aan de wetenschappelijke instellingen Centrum voor Landbouweconomie (CLE) en Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek (CLO) : 3,555 miljoen euro

of een totaal bedrag van 14.224.000 euro.

2. 250.000 euro wordt voorzien voor de realisatie – in het kader van de administratieve vereenvoudiging in de landbouw – van een pilootproject waarbij het voor landbouwers mogelijk moet zijn slechts één perceelsregistratie te doen.
3. Er wordt 250.000 euro uitgetrokken voor de uitvoering van een midterm- en eindevaluatie van het programmeringsdocument plattelandont-

wikkeling (PDPO), een gevolg van een eis van de Europese Commissie. De mid-term evaluatie zal focussen op de eerste output en resultaten van de programmamaatregelen, waardoor reeds een inschatting kan gemaakt worden van de kwaliteit van de implementatie van het programma. De evaluatie dient uiterlijk op 31 december 2003 aan de Europese Commissie te worden bezorgd. De eindevaluatie zal specifiek de doeltreffendheid en de doelmatigheid nagaan en conclusies trekken aangaande het plattelandsbeleid. De eindevaluatie dient uiterlijk twee jaar na afloop van de Programmeringsperiode (31 december 2008) bij de Europese Commissie te worden ingediend.

4. In het kader van het communautaire initiatief voor plattelandontwikkeling 'Leader+' wordt 145.000 euro uitgetrokken voor 'netwerkvorming' (aanstelling van een Activeringscel) en kredieten voor 'beheer, toezicht, evaluatie en technische bijstand'.
5. In het kader van de directe samenwerking Vlaanderen – Zuid-Afrika is landbouw een belangrijk item. Er wordt 496.000 euro ter beschikking gesteld voor landbouwprojecten, waarbij de nadruk zal worden gelegd op opleiding en vorming van plaatselijke landbouwers.
6. Voor de ondersteuning met betrekking tot het toepassen van milieuvriendelijke landbouwproductiemethoden wordt 3,497 miljoen euro bestemd voor volgende maatregelen :
 - groenbedekking om erosie tegen te gaan en stikstof vast te leggen zodat dit niet uitspoelt ;
 - mechanische onkruidbestrijding om het gebruik van chemische onkruidbestrijding terug te dringen ;
 - registratie voor gebruik van bestrijdingsmiddelen en meststoffen in de sierteelt om op basis van de individuele bedrijfsgegevens een plan op te maken om het gebruik van deze middelen te verminderen ;
 - instandhouding genetische diversiteit ;
 - reconversie naar biologische zeugenhouderij.

Binnen deze uitgaven kaderen ook de hectarepremies voor biologische landbouw en voor geïntegreerde fruitproductie die tot 2001 op federaal niveau werden betaald.

7. Voor subsidies in het kader van de plattelandsontwikkeling, Leader+ en de structuurverbetering in de visserij en de aquicultuursector wordt 1,525 miljoen euro uitgetrokken :
 - Voor Leader + : voor het onderdeel 'samenwerkingsprojecten' : 25.000 euro ;
 - Voor visserij en aquicultuur : uitvoering maatregel 4 'Andere maatregelen' en Maatregel 5 'Technische bijstand' : 1 miljoen euro ;
 - Voor het PDPO – kwaliteitsbeleid : 500.000 euro. In hoofdstuk 9.3.10 van het PDPO werd tot doel gesteld het concurrentievermogen van de landbouwbedrijven-producenten van biologische land- en tuinbouwproducten, streek- en hoeveproducten te vergroten door deze producten een grotere toegevoegde waarde te verlenen en de kwaliteit en de bewaking ervan te garanderen.
8. Een verhoging van de middelen voor subsidies in het kader van de landbouwvorming met 205.000 euro
9. De indexerings van de vastleggingsmachtiging van het Vlaams Landbouw investeringsfonds (VLIF) met 831.000 euro.

I.2.2. Betalingskredieten

De betalingskredieten voor 2003 bedragen 61,197 miljoen euro. Ten opzichte van de aangepaste begroting 2002 betekent dit een verhoging met 11,625 miljoen euro of een stijging met 19 percent.

De belangrijkste aanpassingen met betrekking tot de betalingskredieten zijn :

- een verhoging van de dotatie aan het VLIF met 3,234 miljoen euro ;
- een verhoging van de dotatie aan het Financieringsinstrument voor de Visserij- en Aquicultuursector (FIVA) met 772.000 euro ;
- het optrekken van de betalingskredieten voor subsidies in het kader van plattelandsontwikkeling, Leader+ en de visserij- en aquicultuursector (+ 1,178 miljoen euro), subsidies in het kader van het onderzoek en de ontwikkeling naar meer duurzame landbouwsystemen (+ 360.000 euro), ondersteuning met betrekking tot het toepassen van milieuvriendelijke landbouwproductiemethodes (+ 263.000 euro) en investe-

ringsbijdragen voor proeftuinen, proefcentra en landbouwcentra (+ 197.000 euro). Het betreft het op kruissnelheid komen van de betalingen ingevolge vastleggingen van de vorige jaren ;

- Een laatste belangrijke wijziging heeft betrekking op de sanctie die de Europese Commissie in 2002 oplegde in het kader van de uitvoering van het Vlaamse POP voor het Europese begrotingsjaar 2001 (periode 15/10/2000-15/10/2001). Voor de periode 2001-2002 zal er geen sanctie zijn. Er is namelijk een inhaalbeweging uitgevoerd : ruim 93,3 procent van de beschikbare EU-kredieten werden gebruikt, waarbij het investeringsbeleid, de milieuvriendelijke productiemethoden, de vorming en begeleiding, en de steun voor verwerking en afzet boven de honderd percent van het toegestane budget uitkwamen.

I.3. Stand van zaken regionalisering

I.3.1. Personeel

De nominatieve lijst met de overgedragen personeelsleden werd gepubliceerd op 1 oktober 2002. De opmaak van de dienstorders is gestart. Het personeelsplan met de bestaande toestand van de personeelssituatie op het moment van de overdracht is vrijwel afgewerkt. Momenteel wordt ook reeds gewerkt aan het proces- en personeelsplan voor de toekomstige structuur.

I.3.2. BBB

Er wordt gestreefd naar een vlotte integratie van de ex-federale diensten in de bestaande structuren en in de administratie Landbouw en Tuinbouw (ALT) binnen het departement Economie, Werkgelegenheid, Binnenlandse Aangelegenheden en Landbouw (EWBL), en binnen het kader van het traject BBB.

De sectorale invulling en het finaliseren van de organisatiestructuur is nu achter de rug, op een aantal knelpunten na (Vlaams Promotiecentrum voor Agro- en visserijmarketing (VLAM), landbouwraden, CLE). De huidige processen binnen het departement worden geïnventariseerd, zodat in 2003 gestart kan worden met het uittekenen van de diensten binnen het departement en de intern verzelfstandigde agentschappen (IVA's) en extern verzelfstandigde agentschappen (EVA's). Om het proces te begeleiden werd een veranderingsmanager binnen het beleidsdomein landbouw aangesteld.

I.3.3. Informatica

Wat informatica betreft, werd in samenwerking met SBS een migratieplan opgesteld dat nu wordt uitgewerkt. Dit plan voorziet in de overdracht van de verschillende ex-federale applicaties. Tegen het einde van het jaar moeten de nieuwe Vlaamse ambtenaren toegang hebben tot het intranet van Vlaanderen. In de loop van 2003 zullen de specifieke applicaties geïntegreerd worden in de Vlaamse systemen.

Specifiek voor het Geïntegreerd Beheers- en Controlesysteem (GBCS) werd, omwille van de complexiteit, een apart plan opgesteld dat zal leiden tot een autonoom Vlaams GBCS-systeem. De definitieve uitwerking hiervan wordt voorzien tegen juni 2004. Dit moet heel omzichtig gebeuren, want indien het systeem stilvalt, betekent dit ook dat de landbouwers niet kunnen worden uitbetaald.

I.3.4. Vlaams betaalorgaan

Door de regionalisering beschikt Vlaanderen momenteel over twee betaalorganen : het betaalorgaan van de ALT en het betaalorgaan van het ex-federale bestuur voor Landbouwproductiebeheer. Deze twee betaalorganen worden versneld geïntegreerd in één Vlaams betaalorgaan. De streefdatum voor deze versnelde integratie is 31 maart 2003.

I.3.5. Administratieve vereenvoudiging

Wat betreft de administratieve vereenvoudiging in de landbouw, wordt een tweesporenbeleid gevoerd.

Enerzijds wordt gewerkt aan de vereenvoudiging en afstemming tussen verschillende administraties om in de back-office met elkaar te kunnen communiceren en zich reeds af te stemmen op het KBO-nummer (uniek ondernemingsnummer). Tevens zal vanaf 2003 een uitwisseling van gegevens tussen Sanitel en de Mestbank mogelijk gemaakt worden voor de rundveehouders. De komende jaren zal dit uitgebreid worden naar de varkenshouders. Tot slot zal ook een pilootproject rond eenmalige perceelregistratie worden opgestart.

Anderzijds worden kleine vereenvoudigingen gerealiseerd binnen elke administratie, die de communicatie tussen de individuele landbouwer en de overheid zullen stroomlijnen.

I.3.6. Internationaal landbouwbeleid⁷

Eind dit jaar zal de beslissende fase rond de midterm review van het gemeenschappelijk landbouwbeleid worden ingezet. De nakende uitbreiding met tien kandidaat-lidstaten en de World Trade Organisation (WTO)-onderhandelingen bepalen mede het kader. De financiële ruimte voor de eerste pijler van het landbouwbeleid is eind oktober onder het Deens voorzitterschap vastgelegd tijdens de top in Brussel. Tijdens de onderhandelingen in 2003 zal geijverd worden om de Vlaamse beleidsvisie op het internationaal landbouwbeleid te implementeren in het EU-besluitvormingsproces.

I.3.7. Doorlichting onderzoek en voorlichting

In samenwerking met de minister bevoegd voor Wetenschapsbeleid werd, in uitvoering van het aanvullend Vlaams regeerakkoord, een doorlichting van het onderzoeks- en voorlichtingsveld in de Vlaamse land- en tuinbouw opgestart. Ook de provincies worden bij deze doorlichting betrokken. De resultaten van de audit worden verwacht in december 2002 en zullen richtinggevend zijn voor de toekomstige organisatie. In 2003 zullen de eerste voorstellen tot herstructurering worden uitgewerkt.

I.4. Overzicht van de beleidsprioriteiten voor het jaar 2003

De rode draad doorheen het landbouwbeleid is duurzaamheid, wat een evenwicht inhoudt tussen de economische, de ecologische en de sociale factoren van het landbouwproductieproces, binnen de grenzen van bestaande regelgeving. Dit betekent dat alle acties die vanuit het beleid ondernomen worden en betrekking hebben op de verschillende bedrijfssectoren getoetst moeten worden aan de drie voormelde criteria.

Vanuit het strategisch project duurzame landbouw, opgestart binnen de ALT, werd een visietekst opgesteld die in verschillende fora – ook in de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid

⁷ Voor meer informatie hierover verwijst de minister naar het debat in de plenaire vergadering n.a.v. de interpellatie van de heer Erik Matthijs over de uitbreiding van de Europese Unie en de hervorming van het Europees landbouwbeleid (VI. Parl., Hand., 2002-2003, nr. 10, 6 november 2002). Zie ook de moties die tot besluit van deze interpellatie werden ingediend (VI. Parl., Parl. St., 2002-2003, nrs. 1434 /1 en 1439/1).

en Toerisme (*Parl. St.* VI. Parl., 2001-2002, nr. 925/1) – bediscussieerd en becommentarieerd werd.

Op het niveau van het Europese beleid moet een combinatie van de eerste pijler (prijs- en marktbeleid) en de tweede pijler (plattelandsontwikkeling) mogelijkheden creëren voor duurzame land- en tuinbouw. De uitwerking van het POP verloopt naar wens ; in de toekomst zullen de POP-middelen vermoedelijk zelfs niet toereikend zijn voor de initiatieven. Er wordt gestreefd naar maximale Europese cofinanciering. Nieuw zijn een aantal aanpassingen aan het premiestelstel, ten einde de biologische landbouw maximaal te bevorderen. Landbouwers worden gestimuleerd om over te schakelen naar biologische landbouw door het grootste deel van de premies te concentreren in de eerste fase van de overschakeling.

I.4.1. Evaluatie van het PDPO tot op heden

In de periode 2000-2001 heeft Vlaanderen slechts beperkt gebruik kunnen maken van de mogelijkheden van deze tweede pijler. Vlaanderen was vroeger niet pro-actief bezig met de invulling van deze tweede pijler, die was ingezet met verordening 2078/92 : samen met de indiening van het programma moest ook de reglementering ofwel aangepast ofwel volledig nieuw gemaakt worden. Om dezelfde redenen kwam er te weinig respons van boeren en tuinders op deze maatregelen.

In de periode 2001-2002 wordt de achterstand ingehaald. Nieuwe maatregelen die binnen dit kader uitwerking moeten krijgen zijn onder meer :

- Een voorstel om de hectarepremies biologische landbouw ook toe te kennen aan telers in bijberoep, de premie aan te passen aan de problematiek van de omschakelingsperiode én een instandhoudingspremie te voorzien ná de omschakelingsperiode. Er is interesse bij traditionele landbouwers en nieuwkomers om over te schakelen naar biologische landbouw, op voorwaarde dat ze kunnen terugvallen op hun vorige beroep om een inkomen te hebben.
- Een maatregel voor steun aan zorgboerderijen, in het kader van de diversificatie van de landbouw. Er wordt gewerkt aan een kader om de diverse initiatieven en experimenten die her en der ontstaan beter te structureren.
- In het investeringsbeleid zal meer aandacht gaan naar dierenwelzijn en ammoniakreductie. Veehouders die sneller dan opgelegd door de

Europese, Belgische en Vlaamse reglementen investeren in dierenwelzijn en ammoniakreductiestallen, zullen kunnen genieten van het hoogste steunpercentage.

- In 2003 wordt de nadruk gelegd op steun en begeleiding voor boeren en tuinders die zich ofwel moeten aanpassen aan de vraag van integrale ketenbewaking of zich willen richten op de markt van bio-, hoeve-, en streekproducten. Dit veronderstelt dat er een reglementering komt op deze hoeve- en streekproducten en de labels. De uitwerking van een Vlaams kwaliteitsbeleid moet gerealiseerd worden door de integratie van de ex-federale landbouwdiensten (DG 4 en DG 5) en de ALT.
- Ook is het de bedoeling om de reglementering bedrijfsbegeleiding – de ex-federale maatregel voor boekhouding en advies die enkel economische parameters opneemt – uit te breiden met parameters voor nutriëntengebruik, beschermingsmiddelen en energiegebruik. Opname van deze parameters in de bestaande bedrijfsleidinginstrumenten en bedrijfsregistratie, zullen de administratieve vereenvoudiging bespoedigen.

I.4.2. Andere belangrijke prioriteiten en dossiers

- de afbouw van de veestapel

In 2003 wordt opnieuw 24,789 miljoen euro uitgetrokken voor de afbouw van de veestapel. Op drie jaar tijd werd reeds 99,156 miljoen euro uitgetrokken.

Via het uitvoeringsbesluit van 20 april 2001 bij het 'stopzettingsdecreet' werd de tussenkomst geregeld voor de afbouw van de varkensstapel voor de aanvragen ingediend in de periode 1 mei tot 30 juni 2001. Deze eerste opkoopperiode kende een groot succes : 881 aanvragen werden ingediend. Van deze 881 aanvragen werden er 592 in volgorde van ontvangst tot uitputting van het beschikbaar begrotingskrediet (25 miljoen euro) behandeld. Uiteindelijk werden 529 dossiers afgewerkt voor een totaal bedrag van 24.775.779 euro.

Met het beschikbaar budget van de tweede inschrijvingsperiode werden de resterende aanvragen van de eerste indieningsperiode behandeld. 223 hebben zich reeds akkoord verklaard met de vooropgestelde stopzettingsvergoeding. Deze 223 dossiers staan voor een totaal bedrag van 8.682.539 euro.

Gelet op het groot succes van de eerste inschrijvingsperiode keurde de Vlaamse regering een tweede indieningsronde goed op 24 mei 2002. Tijdens deze opkoopperiode werden 273 nieuwe aanvragen ingediend. Door de verhoging van het budget van 2002 voor de afbouw van de veestapel met 24.789.000 euro wordt de opkoopregeling uitgebreid naar andere sectoren zodat ook de pluimvee- en rundveehouders een vergoeding kunnen bekomen voor de afbouw van de veestapel. Hiervoor wordt nog gewacht op het fiat van de Europese Commissie dat er nog voor het einde van het jaar zou moeten komen.

- Milieumaatregelen : mestbeleid, ammoniakreductieplan en Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN)

In het raakvlak met het beleidsdomein Leefmilieu zijn er drie voor de landbouw belangrijke dossiers :

- uitbreiding oppervlaktewatermeetnet en opstart grondwatermeetnet ;
- vereenvoudiging procedure voor een milieuvergunning voor kleinschalige mestverwerkings- en -bewerkingsinstallaties ;
- evaluatie van het mestactieplan

Voor een meer omstandige bespreking van deze drie punten, als ook voor de ammoniakreductie-maatregelen en het VEN wordt verwezen naar de beleidsbrief Leefmilieu.

- Actieplan biologische landbouw

In uitvoering van het Vlaams Actieplan voor de Biologische Landbouw werden in 2002 heel wat initiatieven ondernomen om de omschakeling naar de biologische landbouw te ondersteunen. Hierbij wordt vooral een evenwichtige groei nagestreefd, met name een gekoppelde groei van consumptie en productie.

Het speerpunt van het actieplan wordt de keten- en marktontwikkeling. Een zeer belangrijke rol is hierbij weggelegd voor de twee ketenanimatoren die in 2002 aangetrokken werden. Zij zullen vanuit een duidelijke analyse en visie werken aan het afstemmen van vraag en aanbod. Zij zullen initiërend en ondersteunend werken bij het leggen van de link tussen productie, distributie en consumptie.

- Onderzoek, ontwikkeling, voorlichting en vorming

Het Steunpunt Duurzame Landbouw (STEDULA) zal een belangrijk instrument worden voor een wetenschappelijk onderbouwd Vlaams landbouwbeleid op lange termijn.

Vlaanderen zal in 2003 voor het eerst over een volwaardig bedrijfsboekhoudnetwerk kunnen beschikken. De gegevens die via dit netwerk kunnen worden verzameld, zullen worden verwerkt in een Vlaams Landbouwrapport.

- Organisatie van de fokkerij

De Vlaamse overheid wenst de fokkerij verder actief te ondersteunen. Het structuurplan voor de fokkerij dat met de betrokken verenigingen overlegd werd, zal in opeenvolgende stappen uitgevoerd worden.

Er wordt een 'platform voor het behoud van de genetische diversiteit' gecreëerd om de problemen van de biodiversiteit beter te kunnen ondersteunen en de aandacht voor bedreigde rassen binnen de bestaande verenigingen te verhogen. Overheidssteun voor instandhoudingsprogramma's is cruciaal voor het behoud van een aantal met uitsterven bedreigde rassen. De focus van de ondersteuning van de fokkerij verschuift dus van ontwikkeling van welbepaalde genetische eigenschappen naar behoud van de genetische diversiteit.

- Samenwerking met het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV)

De kwaliteit van plantaardige en dierlijke producten behoort tot de bevoegdheid van de federale overheid, en de controle hierop is toegewezen aan het FAVV. Alle andere kwaliteitsaspecten van de plantaardige en dierlijke producten, waaronder de economische, zijn nu een regionale bevoegdheid.

Door deze splitsing van competenties dringt zich een zo efficiënt mogelijke samenwerking op tussen de federale en gewestelijke diensten. Afspraken moeten worden gemaakt om de uitwisseling van gegevens te optimaliseren, registratie- en informatiesystemen op elkaar af te stemmen en de controles en reglementeringen te harmoniseren.

– Communicatie

Met de overdracht van de ex-federale landbouwdiensten (DG 6) naar de gewesten krijgt Vlaanderen een eigen voorlichtingsdienst.

Een decreet duurzame landbouw en bijhorende besluiten zullen nog meer dan vandaag mogelijkheden bieden voor sensibiliseringsacties en begeleiding naar duurzaamheid en diversificatie. Daarnaast wordt de mogelijkheid gecreëerd om de communicatie met de consument aan te gaan : de maatschappelijke discussie en landbouweducatie worden in het decreet opgenomen.

– Actieplan glastuinbouw

Het actieplan voor de glastuinbouw wil een antwoord bieden op een aantal belangrijke knelpunten :

- de onzekerheid rond ruimtelijke ordening, zowel voor startende bedrijven als voor uitbreiding van bestaande glastuinbouwbedrijven ;
- de omschakeling naar milieuvriendelijke energiebronnen ;
- de reductie van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, nutriënten en energie.

II. Algemene bespreking

II.1. Tussenkomst van de heer Jos De Meyer

De heer De Meyer betreurt dat een samenvatting van de beleidsbrief Landbouw al in oktober in het tijdschrift BuitenKansen is verschenen. Dit is een breuk met het verleden, waarbij de beleidsbrief eerst in de commissie voor Landbouw werd voorgesteld. BuitenKansen is een blad van de ALT, niet van het kabinet van de minister van Landbouw. Alle standpunten, ook deze van de oppositie, moeten erin aan bod kunnen komen.

Wat de beleidsbrief zelf betreft, leert een vergelijking met de beleidsnota Landbouw van het begin van de legislatuur dat er toen vele beloftes werden gemaakt, waarvan er echter nog maar weinig in concrete realisaties zijn omgezet. De spreker haalt hierbij punctueel een aantal voorbeelden aan :

- In de beleidsnota werd gestreefd naar een aandeel van 10 percent biolandbouw. In welke mate is dit gerealiseerd ? Welk areaal aan landbouw-

grond wordt biologisch bewerkt en hoeveel biolandbouwbedrijven zijn er ?

- Er werd ook gedacht aan nieuwe initiatieven zoals zorgboerderijen voor de opvang van sociaal hulpbehoevenden. Hoeveel zorgboerderijen zijn er inmiddels ? Wat is de visie hierop van de minister van Welzijn, mevrouw Vogels ? Het lijkt erop dat zij daarover een andere mening heeft.
- Het landbouwbeleid zou worden verruimd tot een plattelandsbeleid, waarbij alle ministers van de Vlaamse regering een inhoudelijke en financiële inbreng zouden verrichten, en waarbij de minister van Landbouw een coördinerende rol werd toebedeeld. Men wacht hierbij al jaren op een visietekst over het plattelandsbeleid. Welke input hebben de andere ministers reeds verricht ?
- Wanneer zal het decreet op de grondenbank ingediend worden ? In de beleidsbrief is sprake van een 'ethisch grondbeleggingsfonds waarbij duurzame grondgebruikers voorrang krijgen'. Wat wordt hiermee bedoeld ? Het belangrijkste is wel dat de grondenbank effectief van start gaat.
- Er wordt gestreefd naar diversificatie van de landbouw, maar op de corresponderende begrotingspost (programma 54.1, ba. 31.06 en 31.07) zijn hiervoor geen middelen uitgetrokken.
- 'Aan de provincies werd medegedeeld dat er in 2003 geen middelen ter beschikking zijn in het kader van hoofdstuk geïntegreerd plattelandsbeleid van het programmeringsdocument voor plattelandsontwikkeling voor landbouw gerelateerde projecten.' Voor het agrarisch plattelandsbeleid zouden de provincies geen middelen aan de gemeenten kunnen geven. Wat is de reden hiervoor ?
- Wanneer wordt het actieplan glastuinbouw in de Vlaamse regering besproken ? Deze zomer werden hiervoor reeds een en ander aangekondigd in BuitenKansen.
- Zal de reorganisatie van de Vlaamse administratie zo aangepakt worden dat het beleidsdomein Landbouw zelf zijn inbreng kan doen bij de afbakening van de agrarische structuur, of blijft AMINAL de pleitbezorger voor de agrarische invalshoek in het ruimtelijkeorderingsdebat ? Voor de heer De Meyer is dit een anomalie.

- Binnen het IWT worden middelen uitgetrokken voor innovatie en onderzoek in de landbouw. Zullen deze middelen hiervoor aangewend blijven worden ?
- In de beleidsbrief wordt gesteld dat de 'gesubsidieerde uitvoer de moeder van alle kwaad is'. (pagina 35) Klopt dit wel ?
- In de beleidsbrief wordt gesteld dat de mestverwerking op eigen kosten van de landbouwer moet gebeuren. Dit komt overeen met wat in het regeerakkoord staat, maar de heer De Meyer meent dat er bij de meerderheid een bereidheid is om op dit punt van koers te veranderen en mestverwerking als milieumaatregel financieel te ondersteunen. Bovendien kan mestverwerking gebruikt worden voor de productie van hernieuwbare energie.
- Op pagina 44 worden een aantal projecten aangekondigd in functie van de uitvoering van de tweede pijler van het Europees landbouwbeleid, die door de heer De Meyer positief worden onthaald. Naar verluidt zou het comité van toezicht het agrarisch luik van de negende maatregel van het PDPO niet hebben behouden voor het werkjaar 2003. Wat zal er met de middelen gebeuren die hiervoor werden uitgetrokken ? Om hoeveel gaat het ?
- De registratie van contracten in de land- en tuinbouw wordt verplicht gemaakt. Wat is de zin van deze maatregel ? Is dit een federale of Vlaamse bevoegdheid ? Welke reacties zijn hierop gekomen via de enquête hierover in BuitenKansen ?

Daarnaast heeft de heer De Meyer een aantal vragen bij specifieke acties :

- Voor de melkquota pleit de spreker ervoor om de mobiliteitsregel zodanig aan te passen dat het een structuurverbeterende maatregel wordt. De structuur van de melkveesector raakt anders achter op die van onze buurlanden.
- Er wordt in totaal 705.000 euro uitgetrokken voor de ondersteuning van de biologische landbouw, waarvan het areaal op 4.000 hectare wordt geschat. Dit betekent een niet geringe steun van 176 euro per hectare. Ondanks die zware subsidiëring, is er weinig interesse voor de uitbreiding van het areaal biolandbouw en bovendien lijkt de consument niet in dit verhaal mee te stappen.

- Wanneer wordt het decreet op de duurzame landbouw ingediend ?
- Na overheveling van de bevoegdheid van de dierenveredeling naar de gewesten, kiest de minister voor een heroriëntatie van de fokkerijprogramma's in de richting van het behoud van de genetische diversiteit. De spreker pleit ervoor om voorrang te geven aan de voortzetting van de huidige programma's, met inbegrip van de financiële engagementen van de overheid.
- In 2003 wordt een fonds voor de Kwaliteit van de Landbouwproductie opgericht. Is dit nodig ? Kan er niet verder worden gewerkt via het Sanitair Fonds, tenminste voor het inningssysteem ?

Ten slotte heeft de heer De Meyer drie vragen over de milieumaatregelen :

- Er is onvoldoende capaciteit in de mestverwerking. Het lijkt aangewezen om de superheffing nog niet in te voeren in 2003, omdat anders een financiële ramp dreigt voor de veehouders.
- Er circuleren nieuwe plannen voor ammoniakreductiemaatregelen, waarbij men niet alleen aan aanpassingen van nieuwe stallen denkt, maar ook voor al aanwezige stallen. Is dit wetenschappelijk verantwoord en ondersteund ?
- Het VEN wordt volop afgebakend. De reeds lang aangekondigde afbakening van de 750.000 hectare grond voor de beroepslandbouw blijft echter achterwege. Wat is de stand van zaken ?

II.2. Tussenkoms van de heer Didier Ramoudt

Landbouw is een Europese aangelegenheid. Hierbij wordt duidelijk hoezeer de Vlaamse en Waalse landbouw (en het beleid) van elkaar verschillen. Wallonië kan volop genieten van Europese subsidies, terwijl Vlaanderen genoodzaakt wordt om zijn exploitatiemethoden grondig te wijzigen. Dit veronderstelt een mentaliteitswijziging bij landbouwer en consument.

De spreker uit in dit verband zijn sympathie voor de biolandbouw, maar deze kampt met een te kleine afzetmarkt, waardoor een risico op overschotten ontstaat.

Intussen blijft het voor Vlaamse landbouwers bijzonder demotiverend dat zij afhankelijk zijn van subsidies en met lage prijzen kampen, terwijl de agro-industrie goede zaken doet. De spreker verwijst in dit verband naar de hopindustrie : Vlaande-

ren is gekend voor zijn brouwerijen, maar toch wordt 80 percent van alle hop ingevoerd uit het buitenland en moet men de eigen hopindustrie met subsidies overeind houden.

De spreker betreurt het dat er in de beleidsbrief geen aandacht is voor het probleem van de voortzetting en opvolging van landbouwbedrijven. Oudere landbouwers die geen opvolgers hebben en ook niet meer in staat zijn hun eigen landbouwbedrijf naar behoren te exploiteren, moeten over de mogelijkheid beschikken om hun landbouwgronden, los van de gebouwen, te verkopen. De bestemming van de gebouwen blijft immers ongewijzigd : men mag er enkel rurale activiteiten uitoefenen. Jonge landbouwers zijn vaak geïnteresseerd in het kopen van de gronden, om zo de oppervlakte en rendabiliteit van hun eigen bedrijf te vergroten, maar niet in de boerderij zelf, omdat ze daarmee niets kunnen aanvangen.

II.3. Tussenkoms van mevrouw Isabel Vertriest

Mevrouw Vertriest wijst erop dat dit de eerste beleidsbrief en begroting is na de volledige regionalisering van de landbouw, die overigens sereen en vlot verlopen is.

Het kernprobleem van de landbouw-, visserij- en grondstoffensector is de prijszetting, die zwaar onder druk staat van de verwerkende nijverheid en de distributie. Dit belemmert ook de omschakeling naar andere visserij- en landbouwsectoren. Productiebeperingen en quota zijn een middel om betere prijzen te halen. Sektoren waar de productie aan quota onderworpen is, halen betere prijzen. Een ander probleem is de nood aan administratieve vereenvoudiging. De regering heeft hiervoor al aantal stappen gezet, maar de vraag blijft wanneer een en ander op het terrein merkbaar zal worden.

Er is grote nood aan opleiding en vorming in de landbouwsector. Tot nu toe is dit zeer sterk versnipperd over de verschillende sektoren : tuinbouw, varkenshouderij, rundveeteelt, ... hebben elk hun eigen gespecialiseerde vormingsprogramma's. Er is meer nood aan algemene vorming inzake bedrijfsstrategie (onderzoek naar mogelijkheden tot reconversie, uitbreiding, zorgverbreding, thuisverkoop,...).

Er moeten snel maatregelen komen om een rationeel energiegebruik in glastuinbouw en visserij te stimuleren. Typisch voor beide sektoren is ook dat ze erg vervuilende brandstoffen gebruiken.

Voor het overige wenst de spreker een aantal stellingen van de heren De Meyer en Ramoudt te weerleggen of te nuanceren :

- De afzetmarkt voor bioproducten blijft inderdaad vrij beperkt, maar juist daarom werden ketenanimatoren aangesteld om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen. De inlandse bioproducten dreigen weggeconcurrerd te worden door de import uit onze buurlanden, waar men al langer bezig is met biolandbouw.
- In tegenstelling tot wat de heer Ramoudt beweert, leven de Vlaamse landbouwers niet van de subsidies. In vergelijking met onze buurlanden worden er juist vrij weinig landbouwers gesubsidieerd, waardoor ze ook overgeleverd zijn aan de prijszetting van de markt.
- De afbouw van de veestapel heeft geleid tot minder mest. De superheffing is bedoeld als economische stimulans voor investeringen in de mestverwerking. Juist daarom heeft het zolang geduurd om mestverwerking op te starten. De heer *De Meyer* werpt op dat veel landbouwers nog in rechtsonzekerheid leven. Zij hebben een beroep aangetekend tegen de beslissing van de *Mestbank* en weten nog niet of hun beroep aanvaard wordt of niet.
- Het klopt niet dat het areaal landbouwgronden dreigt in te krimpen als gevolg van de afbakening van het VEN. Ter vergelijking : tussen de jaren '70 en nu werd 143.000 hectare landbouwgrond omgezet in woongebied. Die trend is nu gekeerd en de oppervlakte landbouwgrond blijft ongeveer stabiel.
- Er moeten functiewijzigingen mogelijk zijn van leegstaande gebouwen op een landbouwexploitatie, maar dit moet omzichtig gebeuren. Men kan niet zomaar elke leegstaande boerderij omvormen tot een tuinkoopcentrum, een manege, een restaurant of een dancing. De heer *Ramoudt* onderschrijft dit, maar kant zich vooral tegen de huidige, strikte criteria, die contraproductief werken.
- De landbouwpolitiek van deze regering is gesteund op de ondersteuning van de zelfstandige, familiale landbouw. Registratie van contracten in de contractlandbouw geeft aan de landbouwers een verdedigingsmiddel tegen de para-agrarische industrie.

II.4. Tussenkoms van de heer Jacky Maes

De heer Maes merkt op dat de heroriëntatie van de landbouw in de richting van duurzame landbouw niet echt vlot verloopt.

In de beleidsbrief wordt gesteld dat 93 percent van de programma's voor plattelandontwikkeling gerealiseerd is. Dit staat in contrast met de veel lagere cijfers van het Comité van Toezicht van het POP : 59,74 percent voor de ALT en 31,74 percent voor de VLM.

De spreker betreurt ook de geringe aandacht in de beleidsbrief voor het terugdringen van pesticiden en bestrijdingsmiddelen.

II.5. Tussenkoms van mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever

Mevrouw Gardeyn toont zich ontgoocheld met de beleidsbrief Landbouw. Het is een theoretisch en wollig studiedocument, geen beleidsdocument. Landbouwers lijden onder stress, onzekerheid en investeringsdruk. De stelling in de beleidsbrief dat de Vlaamse landbouw niet duurzaam is, is voor hen geen hart onder de riem.

Verder in de beleidsbrief wordt gewezen op een paradox in de samenleving ten aanzien van de landbouw : de consument wil een duurzame landbouw, maar is anderzijds niet bereid om daarvoor een correcte prijs te betalen.

Wat de Europese landbouwpolitiek betreft, rijst de vraag hoe men de tweede pijler van het landbouwbeleid (omschakeling van een op kwantiteit gericht productie-apparaat naar een plattelandsbeleid) in het verstedelijkte Vlaanderen kan realiseren. Welke impact zal de uitbreiding van de Europese Unie op de landbouwpolitiek hebben ? Dit cruciale probleem komt in de beleidsbrief amper aan bod.

Storend is ook het onderscheid dat wordt gemaakt tussen 'overleg' en 'advies'. Overleg gebeurt met de sector en is vrijblijvend ; advies wordt gevraagd aan deskundigen en heeft een concrete impact op het beleid. Het advies van de deskundigen op het terrein, de landbouwers zelf, wordt niet gevraagd.

Tenslotte wenst mevrouw Gardeyn nog een aantal concrete punten aan te halen :

- Het beleid kan zich niet langer verstoppen achter het vroegere argument dat er geen consensus bestaat in de sector over de aanpassing van de melkquota. Nu er wel een consensus is, moe-

ten er snel maatregelen worden genomen. De melkprijzen dalen – ongeacht de stelling van mevrouw Vertriest dat de sectoren die aan quota onderworpen zijn de beste prijzen halen – terwijl de investeringskosten stijgen.

- Eind 2003 valt de hakbijl voor de Vlaremafstandsregels voor de niet-gesloten bedrijven. Een aanpassing van Vlaremdringt zich op.
- Het actieplan glastuinbouw biedt meer vragen dan antwoorden.
- De initiatieven voor de verbreding van de landbouw blijven beperkt tot losse initiatieven : een globaal actieplan zou meer op zijn plaats zijn. De minister heeft wel veel aandacht besteed aan de zorgboerderijen, maar helaas botsen deze initiatieven op het wantrouwen en de achterdocht van de zorgsector tegenover de landbouwsector. Mevrouw Declercq meent dat men een onderscheid moet maken tussen een therapeutische boerderij en een zorgboerderij.
- Er wordt gewacht op een decreet over landbouweducatie. Waarschijnlijk is dit niet meer haalbaar voor begin 2003. Hopelijk levert dit op het terrein geen problemen op.
- De spreker steunt mevrouw Vertriest in haar oproep om snel concrete maatregelen te nemen in de administratieve vereenvoudiging.

II.6. Tussenkoms van de heer Frans Wymeersch

De heer Wymeersch verwijst naar het pleidooi van de heer Stassen voor bijkomende middelen voor het sociaal-cultureel vormingswerk. De heer Stassen beweerde toen dat de ministers van zijn partij bereid waren middelen ter beschikking te stellen voor de financiële onderbouw van dit decreet. Welke repercussies heeft dit voorstel voor de begroting Landbouw ?

De landbouwsector staat onder druk, onder meer door de mestproblematiek. De heer De Meyer heeft in dit verband terecht om uitstel gevraagd voor de superheffing. Dit zou een stok achter de deur moeten zijn om de landbouwers ertoe aan te zetten naar mestverwerking te gaan. Er is echter onvoldoende capaciteit voor mestverwerking, wat onder meer te wijten is aan een onvoldoende aanpassing van de huidige Vlaremnormen.

Op zijn beurt hekelt de spreker het achterblijven van de afbakening van de 750.000 hectare die bestemd is voor de beroepslandbouw, dit terwijl an-

dere afbakeningsprocessen die voorzien zijn in het RSV (afbakening van VEN-gebieden en stedelijke gebieden) wel volgens schema verlopen. Het lijkt wel of men dit probleem bewust voor zich uitschuift. In plaats van een min of meer gelijktijdige uitvoering van alle afbakeningsprocessen, stelt men de afbakening van de landbouwgronden uit. De spreker vermoedt dat de landbouw uiteindelijk zal krijgen wat er nog overblijft.

De voedselcrisissen van de afgelopen jaren hebben hun invloed gehad op de biolandbouw. Blijkbaar komt dit niet zo goed van de grond als verwacht. De interesse en de afzet van de biolandbouw lijkt te stagneren.

Bij de afbouw van de veestapel wordt geen rekening gehouden met de investeringen die in het verleden gebeurd zijn. De spreker betreurt dit en dringt erop aan om de gedane investeringen als corrigerende factor in te brengen. De zware investeringen die bedrijfsleiders de afgelopen jaren hebben gedaan – daartoe vaak verplicht door externe omstandigheden – kan men toch niet wegcijferen. Hij betreurt eveneens dat er wel premies worden gegeven voor een afbouwpolitiek, maar niet voor een omschakelingspolitiek.

In de beleidsbrief wordt gepleit voor diversificatie van teelten en producties met het oog op risicospreiding. Over de diversificatie van teelten zelf wordt weinig gezegd. Welke teelten komen hiervoor in aanmerking?

Bij een debat over de afbakening van de kwetsbare gebieden in de commissie voor Leefmilieu werd gepleit voor een sociaal-economische studie over de landbouw. Er is nood aan een studie over de landbouwsector en aan een permanente opvolging ervan, zodat het parlement steeds op de hoogte is van de sociaal-economische situatie van de landbouwers. Nu beschikt men enkel over momentopnames via de pers.

II.7. Tussenkoms van de heer André-Emiel Bogaert

De spreker wenst de begroting en beleidsbrief vanuit macro-politieke invalshoek te benaderen, in tegenstelling tot andere leden, die vooral redeneren vanuit hun banden met het beroep of de sector.

Opvallend is dat landbouw en visserij in sterke mate Europese aangelegenheden zijn geworden. Het plan-Fischler richt zich op een omschakeling van gesubsidieerde landbouwproductie naar een koppeling van landbouw aan plattelandsontwikkel-

ing. Dit valt samen met een evolutie van de landbouw zelf, die zeer technisch is geworden en aanzienlijke managementcapaciteiten vergt van de bedrijfsleiders.

De uitbreiding van de Europese Unie naar Oost-Europa toe zal zeer grote gevolgen hebben voor de Europese landbouw en het landbouwbeleid. De spreker vergelijkt deze evolutie met deze in de visserij na de toetreding van de Zuid-Europese staten tot de Europese Unie. Welke repercussies zal dit hebben?

De volledige overheveling van de landbouwbevoegdheden is vlot verlopen, hoewel het geen sinecure was om meer dan 700 ambtenaren naar het gewest te laten overkomen en in te schakelen in de eigen administratie. Ondanks de Lambertmontakkoorden speelt het federale niveau een belangrijke rol, waarbij een federale minister de spreekbuis is van het gezamenlijk standpunt dat de gewestministers moeten bereiken. Dit beperkt het te voeren beleid.

Landbouw is ook een aparte sector, omdat het een sector is waar de afbouw wordt gesubsidieerd. Dit lijkt niet voorstelbaar in andere economische sectoren. In de beleidsbrief wordt het economisch belang van de landbouw gerelativeerd. Landbouw staat in voor 1,8 percent van de beroepsbevolking en 1 percent van de toegevoegde economische waarde. De agro-industrie daarentegen is wel een belangrijke sector. Deze grootschaligheid tilt het economisch belang van de landbouw naar een hoger niveau, maar draagt ook een aantal negatieve ontwikkelingen in zich.

Het valt de spreker op dat er meer aandacht is in het parlement voor de 7.000 hectare bijkomende bedrijfsterreinen dan voor de 750.000 hectare voor de beroepslandbouw.

ANTWOORD VAN MINISTER DUA

De minister betreurt het 'uitlekken' van de beleidsbrief Landbouw in BuitenKansen. Het betreft een beslissing van de redactieraad van het tijdschrift. Men ging ervan uit dat, van zodra de beleidsbrief klaar was, deze kon gepubliceerd worden. Hierbij hield men geen rekening met de behandeling van de beleidsbrief in het parlement.

Het *landbouwbeleid* wordt op Europees vlak gekenmerkt door een verschuiving van productie-ondersteuning en inkomenssteun naar steun voor plattelandsontwikkeling en op gewestelijk vlak

door het verschil tussen de individuele landbouwers en de agro-industrie die het, in tegenstelling tot de familiale landbouw, goed doet. De omschakeling van de landbouw vereist zowel een aanpassing van de regelgeving als een mentaliteitswijziging. De aanpassing van de regelgeving is op kruissnelheid, maar bij de landbouwers zelf is er nog een sterke mentaliteitswijziging nodig om de stap te zetten naar andere productiewijzen en vormen van inkomen. Dit verklaart ook waarom sommige beleidsdoelstellingen die in de beleidsnota en de beleidsbrieven werden opgesomd, nog niet gehaald zijn.

Het aandeel van de *biolandbouw* neemt licht toe. De omschakeling in Vlaanderen is zeer ingrijpend, omdat de Vlaamse landbouw zeer intensief is. De landbouw in Wallonië is veel meer extensief, en daar gaat de omschakeling naar biolandbouw dan ook veel vlotter. De directe financiering van de biolandbouw bedraagt 705.000 euro, verspreid over verschillende begrotingsposten. Het gaat hierbij om subsidies van projecten in de biolandbouw of van de biotheek. Daarnaast kan de biologische landbouw ook rekenen op ruime steun via het POP, het VLIF, het landbouwonderzoek en vooral via de hectaresteen. Steun aan biologische landbouw is dus een horizontaal programma.

De prijszetting voor landbouwproducten blijft een probleem. De grootdistributie bemoeilijkt dit nog : hoe groter het aandeel van de grootdistributie bij de afzet van landbouwproducten, hoe sterker zij eenzijdig de prijs kan bepalen. Het is geen toeval dat in de landbouwsectoren waar de productie aan bepaalde quota gebonden is de prijzen het best zijn. Quota betekenen immers een productiebeperking, wat automatisch leidt tot betere prijzen. In sectoren waar de productie en dus ook de prijzen vrijgelaten worden, zoals de varkenssector, fluctueren de prijzen meer.

Vooraf bij bioproducten blijft de prijszetting problematisch. Ervaring leert dat hoe korter de distributieketen is, hoe beter de prijs is die de biolandbouwer kan krijgen. In een ideaal geval kan hij zijn producten op de boerderij zelf verkopen, maar dit hangt ook af van de vraag of het landbouwersgezin zelf deze extra taken aankan. Momenteel is er overleg met de hoeslagers om de talrijke praktische problemen op te lossen. Ketenanimatoren moeten vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen. De vraag is in elk geval groot genoeg : het komt erop aan om het aanbod er voldoende op af te stemmen en om de eigen productie van biolandbouwproducten te stimuleren.

Het advies van de Inspectie van Financiën over het *decreet duurzame landbouw* is binnen en het dossier ligt nu bij minister van Mechelen voor begrotingsakkoord. De minister wil dit na nieuwjaar in het parlement brengen voor goedkeuring. Dit is ook nodig om een decretale basis te geven aan initiatieven rond landbouwvorming. De lopende initiatieven worden hierdoor echter niet in gevaar gebracht.

Het is niet mogelijk om de doelstellingen van het Landbouwfonds via het federale fonds te realiseren. Men kan geen gelden innen op federaal niveau om dan door te storten naar het gewestelijk niveau. De Raad van State aanvaardt dit niet. Bovendien willen de beheerders van de fondsen dit niet. Het federale fonds Dierlijke Productie blijft bestaan, maar wordt afgezwakt.

Het 'armoedebesluit' is aangepast. De inkomensgrens is opgetrokken en er is ook voorzien in individuele begeleiding van landbouwers die aan reconversie willen doen naar hoeveverkoop of hoevetoerisme.

Zorgboerderijen vormen een onderdeel van de verbrede landbouw. Er is een screening gebeurd van de knelpunten bij zorgboerderijen, maar de voornaamste struikelsteen vormt het geringe enthousiasme hiervoor bij de zorgsector, die vreest voor uitbuiting van zorgbehoevende mensen. Nog dit jaar zullen twintig tot dertig zorgboerderijen verzameld worden in een pilootproject, waarbij de minister rekent op eventuele cofinanciering van de Europese Commissie en de welzijnssector. Het is belangrijk om enige lijn te krijgen in de verschillende initiatieven en experimenten die nu reeds bestaan.

De *visietekst plattelandsbeleid* heeft inderdaad vertraging opgelopen. Het werd doorkruist door het kerntakendebat (rol van de provincies) en het debat over BBB. Het lijkt erop dat de provincies een belangrijke rol zullen krijgen in het plattelandsbeleid. De minister ondersteunt deze beleids optie, omdat de provincies reeds ervaring hebben met plattelandsonwikkeling via de vroegere 5b-gebieden. De coördinatie van het plattelandsbeleid blijft, voor wat de uitwerking van het negende hoofdstuk van het POP betreft, in handen van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM).

Het decreet op de *grondenbank* wordt gefinaliseerd. Er is nadien ook nog politiek overleg nodig met de minister van Ruimtelijke Ordening, die mede bevoegd is voor het grondenbeleid.

De ondersteuning van de *hoeve- en streekproducten* gebeurt vooral via het VLIF en via demonstratieprojecten. Daarnaast is hier ook een rol weggelegd voor VLAM, waarvoor de minister niet meer bevoegd is. De minister geeft toe dat dit niet zo vlot verloopt, aangezien er enige onduidelijkheid is over de plaats van VLAM : hoort dit bij het landbouwbeleid, dan wel bij het exportbeleid ? Naar alle waarschijnlijkheid zal deze instelling op termijn terug worden ondergebracht bij landbouw.

Het *actieplan glastuinbouw* moet op vraag van de minister nog worden aangevuld met enkele bepalingen, bijvoorbeeld inzake energiegebruik. De sectororganisaties hebben reeds hun input gehad in dit actieplan. De minister wenst nu nog het advies te vragen van de mensen op het terrein zelf, om te weten of het actieplan aan hun behoeften beantwoordt. Er moet in elk geval voldoende aandacht geschonken aan rationeel energiegebruik in de glastuinbouwsector, wat zich uit in de hoge steunpercentages die het VLIF hieraan toekent.

De minister is gewonnen voor een parlementaire adhoc-commissie duurzame landbouw. Hier wordt overigens vaak naar verwezen op het Europese niveau. Inzake de realisatie van het POP is het verschil in uitvoeringspercentage vermeld door de heer Maes en de in de beleidsbrief vermelde cijfers te verklaren door het feit dat er tussen 10 september en 15 oktober nog veel betalingen zijn gebeurd, onder meer voor de beheersovereenkomsten die pas op het einde van het Europese boekhoudingsjaar worden uitbetaald.

In het regeerakkoord was overeengekomen dat de landbouwers zelf zouden betalen voor de *mestverwerking*. De minister wenst het regeerakkoord te respecteren, ook al is deze bepaling niet op haar vraag ingeschreven. Overigens is het verre van zeker dat Europa zijn goedkeuring zou geven voor een door de overheid ondersteunde mestverwerking. Het is wel mogelijk om via het VLIF enige steun te krijgen, met name indien men kan aantonen dat de mestverwerking tot ammoniakreductie leidt. Het was trouwens te voorspellen dat 2003 inzake mestbeleid een moeilijk jaar zou worden voor de landbouwers. Er moeten nog 150 beroepsdossiers worden afgehandeld, maar de minister is ervan overtuigd dat dit nog voor het einde van het jaar zal gebeuren.

De *afstandsregeling in Vlare*m is onlogisch. Een aantal landbouwers zijn omwille van deze regeling overgestapt van een open naar een gesloten bedrijf, andere hebben dit niet gedaan. De minister wenst deze laatste niet te belonen door de af-

standsregel af te schaffen. Deze is omgezet in een milieumaatregel. De minister is zelf afgestapt van het voorstel van de administratie om de afstandsregels in het kader van open en gesloten bedrijven om te zetten in afstandsregels in functie van kwetsbare gebieden, omdat ze dit niet werkbaar vond. De minister voert nu technisch overleg met de landbouworganisaties om te bepalen welke stallen voldoen aan de ammoniakreductie. Er zal eveneens overleg volgen met de milieubeweging.

Wat de *afbakening van de landbouwgronden* betreft, meent de minister dat de regels van het RSV volledig gevolgd moeten worden. Er is inderdaad meer aandacht voor de 7.000 hectare bedrijventerreinen, maar dat komt omdat het hier gaat om nieuwe terreinen, terwijl het er bij de landbouw op aankomt bestaande en al gebruikte terreinen te consolideren. De minister heeft ook de druk verhoogd op de minister van Ruimtelijke Ordening om de tweede fase van de afbakening van de VEN-gebieden te versnellen.

Er is een wet op de verticale integratie, maar deze heeft geen praktisch nut. Vandaar de optie tot verplichte registratie van de *contractteelt*. De mogelijkheid van het Vlaams Gewest om deze contracten verplicht te laten registreren staat juridisch buiten kijf ; de discussie gaat vooral over welke juridische gevolgen men aan deze registratie verbindt. Dit wordt onderzocht door de administratie.

De *administratieve vereenvoudiging* verloopt gefaseerd en heeft betrekking op bedrijven, dieren, percelen en betaalorganen. De Vlaamse regering heeft beslist dat het federale identificatienummer als basis zal dienen. Ten tweede wordt gestreefd naar één betaalorgaan. Ten derde is er de dierenregistratie. De minister wil dat er voor rundvee vanaf 2003 maar één aangifte meer moet gebeuren bij Sanitel. Voor varkens kan dit in 2004 realiteit zijn, op voorwaarde dat Sanitel goed werkt en dat de landbouwers ermee akkoord gaan. Het probleem hierbij is de registratie van dieren van gemengde bedrijven. Ten vierde wordt de perceelsregistratie vereenvoudigd tot één aangifte voor mest en één voor de premies. Hiervoor start in 2003 een pilootproject. Ten slotte worden nog wat kleinere vereenvoudigingen doorgevoerd, zoals inzake krengeverwerking. De minister stelt vast dat de landbouwers wel gewonnen zijn voor administratieve vereenvoudiging, maar tegelijk niet willen weten van een echt drastische vereenvoudiging. De belangrijkste vereenvoudiging zou zijn dat binnen het MAP de vergunninghouder verantwoordelijk is voor alles. Het is echter nog wat te vroeg hiervoor.

De minister merkt op dat ze zelf voorstander is van een grotere mobiliteit inzake *melkquota*. Er wordt nog overleg gepleegd. Men is het eens over de grote lijnen, maar niet over de details. Er is dus nog geen echte consensus tussen de landbouworganisaties. Wanneer die consensus uitblijft, zal de minister zelf knopen doorhakken.

Voor de meer algemene vragen over de kostprijs van de uitbreiding van de EU en de gevolgen daarvan op de Europese landbouwpolitiek, wordt verwezen naar bijlage 3.

B. VISSERIJ

I. Toelichting door mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw

Met de overheveling van de federale visserijbevoegdheden naar Vlaanderen op 1 januari 2002, zal de Vlaamse overheid voortaan het sectorbeleid bepalen. Enerzijds zal de Vlaamse minister bevoegd voor het visserijbeleid optreden als woordvoerder voor ons land op de EU-visserijraden en zo mede het gemeenschappelijk visserijbeleid gestalten geven, anderzijds is hij/zij verantwoordelijk voor de implementatie van het Europees beleid op regionaal niveau, aangevuld met eigen beleid gericht naar de Vlaamse visserijsector. Gelet op het belang, werd hiervoor een aparte beleidsbrief opgesteld.

I.1. Het Europese kader

1. De grondige hervorming, die op 28 mei 2002 werd aangekondigd door Europees Commissaris Fischler, steunt op vijf krachtlijnen :
 - de jaarlijkse quota-onderhandelingen van de Europese lidstaten worden vervangen door meerjarige beheersplannen, gebaseerd op wetenschappelijke adviezen ;
 - vermindering van de visserij-inspanning, in sommige gevallen tot 60 percent (vermindering van het aantal vaartdagen), en de inkrimping van de EU-vloot. Vlaanderen pleit hierbij voor het behoud van zijn (kleine) visserijvloot ;
 - meer en betere controle, onder meer door een ruimere toepassing van het satellietstelsel en een gezamenlijke EU-inspectiestructuur (inspectie op de schepen zelf) ;
 - streven naar een duurzame visserij ;

- gelijke toegang voor alle EU-visserijvaartuigen tot de communautaire wateren, met uitzondering van de wateren binnen de twaalfmijlszone. Dit punt ligt politiek moeilijk en roept ook vragen op met betrekking tot de controle hierop.

2. Op de Top van Johannesburg (26 augustus – 4 september 2002) werd door België (en Vlaanderen) het 'plan of implementation' goedgekeurd, met een engagement om prioritair werk te maken van een duurzame ontwikkeling voor de visserij. Enkele van de belangrijkste actiepunten zijn : het behoud of herstellen van de stocks, het uitschakelen van destructieve visserijpraktijken, het instellen van gesloten gebieden ter bescherming van de visstocks of paaigebieden, een goed kustbeheer, het bevorderen van het wetenschappelijk onderzoek en het verspreiden van technische kennis.

I.2. Krachtlijnen van het Vlaams visserijbeleid

De belangrijkste krachtlijnen van een duurzaam Vlaams visserijbeleid zijn :

1. Het vrijwaren van de economische activiteit door :
 - het voeren van een financieel ondersteuningsbeleid
 - een defensieve strategie voor het groot vlootsegment, gericht op het behoud en het vrijwaren van een verdere teloorgang van het traditionele groot vlootsegment
 - een offensief beleid voor het behoud van het klein vlootsegment, in het bijzonder van de kustvisserij
2. Werkgelegenheid, veiligheid en opleiding
3. Duurzame visserij en diversificatie van de vloot
4. Toezicht en controle
 - Het vrijwaren van de economische activiteit

Dit moet in de eerste plaats gebeuren door een financieel ondersteuningsbeleid. De twee belangrijkste instrumenten hierbij zijn het Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector (FIVA) en het Financieringsinstrument voor de Oriëntering van de Visserij (FIOV)

Het FIVA is sinds 1998 operationeel. In de kapitaalintensieve visserijsector is dit instrument zeer

succesvol gebleken. Op vier jaar tijd werd hierdoor meer dan 18 miljoen euro steun aan de sector toegekend. De laatste jaren evenwel zijn de aanvragen gedaald, door een verminderde dynamiek in de sector ten gevolge van steeds dalende visquota en hoge brandstofprijzen.

De aangepaste regelgeving wil verder impulsen geven aan de sector, maar benadrukt een meer duurzame en ecologische visserij. Dit gebeurt zowel op individueel als op collectief vlak. De FIVA-regelgeving voor de investeringen in visserijbedrijven voorziet naast een basissteun nu ook in een ecobonus van 10 percent, onder andere voor investeringen die duurzame visserijtechnieken bevorderen, teneinde zoveel mogelijk 'best beschikbare technieken' en milieu- en energievriendelijke investeringen ingang te laten vinden. Een besluit over de omkadering van de visserij, waar onder meer proefprojecten kunnen worden betoelaagd die betrekking hebben op de bescherming van bepaalde visbestanden, is in voorbereiding.

In het kader van het Europese FIOV-programma kan België in de periode 2000-2006 beschikken over 35,3 miljoen euro om de visserijsector te ondersteunen. Na de regionalisering van de visserij is het aandeel van Vlaanderen hierin 95 percent of 33,535 miljoen euro. Zwaartepunten zijn vernieuwing en modernisering van de vissersvloot, bescherming en ontwikkeling van de levende rijkdommen van de zee, aquicultuur, uitrusting van vissershavens, verwerking en afzet en binnenvisserij, andere maatregelen van socio-economische aard en technische bijstand.

De defensieve strategie voor het groot vlootsegment, gericht op het behoud en het vrijwaren van een verdere teloorgang bevat een aantal kortetermijnmaatregelen, zoals het herbekijken van het quotabeheer. Om een kapitalisatie van het quotum te vermijden, gaat de voorkeur nog steeds uit naar het bestaande systeem met jaarlijkse toewijzing. Op basis van een nieuwe enquête – opgesteld en uitgevoerd door de dienst Zeevisserij – zal worden nagegaan of een systeem van quotagroepen kan worden opgestart naar analogie met de Nederlandse Biesheuvelgroepen. Indien een meerderheid van de sector voorstander is van een systeem van quotagroepen, kan overwogen worden een proefproject van één jaar op te starten. Een andere kortetermijnmaatregel is het onder controle houden van de energiekosten. Door de aangepaste FIVA-regelgeving en het FIOV-programma kan hiervoor gebruik worden gemaakt van een financiële ondersteuning.

Het offensief beleid voor het behoud van het klein vlootsegment, in het bijzonder van de kustvisserij, is onder meer gericht op de uitbouw van de kustvisserij en het ontwikkelen van alternatieve, milieuvriendelijke en selectieve vistechnieken, het vergemakkelijken van de instapmogelijkheden voor jonge reders en vissers en het verhogen van de toeristische aantrekkingskracht van de Vlaamse kust. Maatregelen als het invoeren van een afzonderlijk vlootsegment kustvisserij, aanpassing van het bestaande visvergunningenbesluit en het invoeren van een algemeen visverbod voor grote schepen in de driemijlszone worden overwogen.

Andere aandachtspunten in het kader van het vrijwaren van de economische activiteit zijn onderzoek naar productontwikkeling, een kwaliteitsbeleid met onder meer aandacht voor het bevorderen van het sorteren aan boord, gezondheid en versheid, en een grotere marktgerichtheid. Aangezien vis als marktproduct schaars is, zal men in de visveilingen de aandacht moeten verleggen van een maximale aanvoer naar een betere planning die tot een verdere specialisatie zal leiden.

– Duurzame visserij en diversificatie van de vloot

Het ontwikkelen van een geïntegreerde beleidsvisie is noodzakelijk voor een duurzame visserij. Een studie naar de mogelijkheden voor het herdefiniëren van de kustzone dringt zich op. Zo zal er een aparte zone komen waar de kustvisserij een exclusief visrecht krijgt.

Tevens zal aandacht uitgaan naar de aanpassing en diversificatie van de visserijmethoden, brandstofbesparing, en naar maatregelen die de veiligheid, hygiëne en arbeidsomstandigheden aan boord verbeteren.

- Het omzetten van de Europese richtlijn inzake scheepsafval in een Vlaams uitvoeringsbesluit. De afgifteplicht voor de visserijsector zal geconcretiseerd worden, elke haven moet een passend plan voor ontvangst en verwerking uitwerken en dient er nagegaan te worden hoe de kosten zullen worden verrekend uit bijdragen van de schepen.
- Een verdere beheersing van het totale motorvermogen van de vloot
- Het stimuleren van het onderzoek naar de mogelijkheden van alternatieve visserij, gevolgd door een ondersteuning voor het uittesten van nieuwe technieken en de progressieve introductie ervan in de sector. De rederijen die gestart

zijn met het uittesten van alternatieve technieken moeten intensief opgevolgd en begeleid worden op het vlak van opbrengst, rendabiliteit, milieuvriendelijkheid, ervaring.... van de gebruikte techniek.

Het Vlaams Ontwikkelingsprogramma voor de vissersvloot is bedoeld om de diversiteit in de vloot te bevorderen om te vermijden dat zich een spontane ontwikkeling verderzet in de richting van een klein aantal grote boomkorvaartuigen.

Een drastische vermindering van het aantal vaartdagen kan aan het probleem van de dagplafonds tegemoet komen. Dit zou een aanzienlijke stimulans zijn om de toegestane quota in minder zeedagen op te vissen. Het zal ongetwijfeld aanleiding geven tot een belangrijke energiebesparing, betere arbeidsomstandigheden, een verbetering van het sociaal leven van de varende visser en een vermindering van de verplichte teruggooi van gevangen vis.

II. Algemene bespreking

II.1. Tussenkomst van de heer Didier Ramoudt

De heer Ramoudt feliciteert de minister met de goed gedocumenteerde beleidsbrief Visserij. De visserijsector wordt met ernstige problemen geconfronteerd, waartegen de minister echter vrij machteloos staat.

Een van de meest dwingende problemen is de overbevissing. De strikte vangstbeperkingen die de Europese Commissie en de eigen reglementering opleggen, zorgen voor economische problemen in de sector. Er komt een nieuwe golf maatregelen aan vanop het Europese niveau. Dit maakt het voor de kleine Vlaamse visserijsector moeilijk om het hoofd boven water te houden.

Een van de gevolgen van overbevissing zou een overwicht van predatoren kunnen zijn, waardoor ook de garnaalvangst in het gedrang zou komen.

Andere problemen zijn de stijgende kosten, de vreemding van de vloot, de problematische opvolging, en de opleiding van scheepspersoneel. Inmiddels zijn al dertig kustvaarders aan Nederlandse reders verkocht. Dit gebeurde onder de voorwaarde dat er een economische link met Vlaanderen zou blijven, zoals de voorwaarde dat minstens de helft van de vangsten van deze schepen op Vlaamse visveilingen verkocht wordt. In de praktijk is dit echter oncontroleerbaar en wordt dit ook niet opge-

volgd. De spreker waarschuwt voor de teloorgang van niet alleen de Vlaamse visserijvloot, maar ook van de hele industrie die daarvan afhankelijk is, zoals de vismijnen.

De vissersscholen lopen leeg. Het beroep van visser is immers een hard beroep, maar er kan ook goed verdiend worden. De spreker dringt bij de minister aan op vervanging van het verouderde en onveilige opleidingsschip. De vervanging ervan wordt bemoeilijkt door getouwtrek tussen de provincie West-Vlaanderen en de Vlaamse overheid over de vraag onder wiens bevoegdheid dit valt.

De belangrijkste overheidsinstrumenten voor de visserij zijn het FIVA en het FIOV. Op het FIVA wordt de laatste jaren maar weinig beroep gedaan. Het FIVA is immers een investeringsinstrument, en door de crisis in de sector en de oplopende kosten wordt er maar weinig meer geïnvesteerd. Voor het FIOV is een betere opvolging en eventueel een heroriëntatie aangewezen.

De spreker steunt de minister in haar pleidooi voor de kustvisserij. De kustvisserij is het sterkst getroffen door de crisis in de visserij, maar biedt aan de Vlaamse consument tegelijk de sterkst garantie voor verse producten van eigen 'bodem'. De invoering van een driemijlszone voor de Vlaamse kust voor de kustvissers is in dit opzicht een goed signaal, maar het is onvoldoende.

Ten slotte roept de heer Ramoudt de minister op om de financiële mogelijkheden die Europa biedt maximaal te benutten, ten einde de algemene achteruitgang van de sector te stoppen.

II.2. Tussenkomst van mevrouw Isabel Vertriest

In tegenstelling tot wat de heer Ramoudt lijkt te suggereren, is het voor mevrouw Vertriest overduidelijk dat er overbevissing is. Vooral voor kabeljauw is de situatie dramatisch. Nochtans werd hiervoor tien jaar geleden al gewaarschuwd. Zweden heeft hieruit zijn conclusies getrokken en unilateraal een moratorium afgekondigd. Het lijkt de spreker echter niet verstandig om dit voorbeeld na te volgen, omdat een regio die dergelijke goedbedoelde, unilaterale maatregelen neemt, daar uiteindelijk de dupe van wordt. Het probleem van de overbevissing moet solidair en op Europees niveau aangepakt worden, anders dreigt Vlaanderen de piñet te worden van deze situatie.

De spreker verwijst naar een oud idee van de heer Ramoudt : promotiecampagnes voeren om niet-gequoteerde vissoorten beter bekend te maken bij de

consument. Dit beschermt én de overbeviste soorten én de visserijsector zelf.

Wat opleiding betreft, valt het de spreker op dat visserijsscholen bijna exclusief in West-Vlaanderen leerlingen recruterende. Waarom alleen daar ? Het is best mogelijk dat jongeren uit andere provincies ook belangstelling hebben voor het beroep van visser.

II.3. Tussenkoms van de heer Jacky Maes

De heer Maes feliciteert op zijn beurt de minister met de beleidsbrief Visserij. De beleidsbrief biedt een goed overzicht van de pijnpunten in de sector, maar laat veel vragen nog onbeantwoord.

Het aantal Belgische vissersvaartuigen is gedaald tot 128, waarvan 30 schepen in feite in buitenlandse handen zijn. Volgens de Europese Commissie moet de vloot nog verder afgebouwd worden, terwijl de minister pleit voor het behoud van een minimum aantal vaartuigen. Een verdere afbouw van de vloot zou relatief gezien harder aankomen in regio's met een kleine vloot, zoals Vlaanderen, dan in de Zuid-Europese landen die over grote vloten beschikken. Hoe denkt de minister het minimum vitale te behouden ? En hoeveel bemanningsleden van die vloot zijn Vlamingen ?

De Europese Commissie wenst ook de vangsten te beperken. De vraag rijst dan hoe men het inkomen van de vissers kan garanderen. De spreker pleit voor de invoering van het Engels systeem inzake visquota. Nu zijn de visquota nog gekoppeld aan de schepen. De verkoop van een schip heeft tot gevolg dat het quotum, dat aan het schip verbonden is, verloren gaat. Het zou beter zijn om een stabiel quotum in te voeren, dat losgekoppeld is van het aantal vaartuigen.

De pijnlijke conclusie van het Europese visserijbeleid is dat Vlaanderen de Europese richtlijnen over visserij altijd stipt heeft nagevolgd, maar daarvoor niet beloond wordt.

Het beroep van visser is weinig aantrekkelijk. Men is lang op zee, zeker in de boomkorvisserij, wat een nefaste invloed heeft op het sociaal leven van de vissers. Hoe kan men dit ombuigen ?

Positief is wel dat er meer rust is gekomen in de sector. De 'oorlogen' die vroeger tussen de verschillende belangengroeperingen en adviesorganen werden gevoerd, behoren hopelijk tot het verleden. Hoe zal de minister het overleg met het Vlaams Visserijcomité en de rederscentrale te organiseren ?

Het zou wenselijk zijn om een structuur in het leven te roepen waarbij de sector, het kabinet en het parlement zou vertegenwoordigd zijn.

De afbakening van het VEN heeft tot gevolg dat in bepaalde gevallen geen strandvisserij meer mogelijk is. Nochtans is dit belangrijk, ook voor het toerisme.

II.4. Tussenkoms van mevrouw Veerle Declercq

De spreker feliciteert de minister met haar beleidsbrief en steunt haar in haar streven naar een meer gedifferentieerde vloot en duurzame visserijtechnieken. Welke instrumenten zal de minister inzetten om deze doelstellingen te bereiken, buiten de invoering van de driemijlszone ?

Vanuit de Europese Commissie zijn beperkingen opgelegd aan het totale motorvermogen van vissersvloten. Er zijn echter talrijke pogingen om deze limiet te omzeilen. Welke maatregelen kunnen hiertegen genomen worden ?

II.5. Tussenkoms van de heer Jan Loones

De heer Loones meent dat de minister met haar visserijbeleid op de goede weg is door de nadruk te leggen op duurzame visserij. Toch is er nog kritiek op het beleid, onder meer omdat de sector vreest dat bij de ontwikkeling van een duurzaam visserijbeleid ecologische aspecten voor de minister primeren op sociaal-economische aspecten.

De beste verdediging hiertegen is voldoende consultatie met alle geledingen uit de sector. Het valt dan ook te betreuren dat het Vlaams Visserijcomité maar gebrekkig geconsulteerd werd. De tweespalt in de sector tussen de rederscentrale en de kustvissers valt te betreuren, te meer omdat beide een goede visie hebben ontwikkeld op de uitdagingen waarmee de Vlaamse visserij kampt.

Het NVA-standpunt inzake visserij is gericht op een bescherming van de zwakkere (sub)sectoren en de eigen Vlaamse visserij. Dit houdt ook een bescherming in tegen de 'overval' die Nederlandse reders nu plegen op de Vlaamse visserijvloot. De eis om een economische link met Vlaanderen te behouden, via de bemanning van het schip en via de afzet via Vlaamse visveilingen, werkt echter contraproductief. De verplichting om via Vlaamse visveilingen vis aan te voeren is in het nadeel van vissers op de langere vaart, die ook in het buitenland hun vangsten moeten kunnen afzetten.

Positief is wel dat Vlaanderen nu zelf bevoegd en verantwoordelijk is voor het visserijbeleid. Men moet hiervan gebruik maken om met de sector overleg te blijven plegen en de samenwerking in de sector te bevorderen.

II.6. Tussenkoms van de heer André-Emiel Bogaert

De heer *Bogaert* vraagt welk belang de minister hecht aan de aquicultuursector. De Vlaamse universiteiten, en vooral de Gentse, beschikken op dat vlak over heel wat expertise. Bovendien kan dit een oplossing bieden voor de overbevissing en de dalende visbestanden.

ANTWOORD VAN MINISTER DUA

Door de overheveling van het visserijbeleid naar de gewesten, was het ook nodig een aparte beleidsbrief Visserij op te stellen. Centraal hierbij staat de zoektocht naar een duurzame visserij en alternatieve visserijtechnieken. Dit vergt een mentaliteitswijziging in het wetenschappelijk onderzoek, in de sector en in de administratie.

De problemen van de visserijsector zijn voldoende gekend :

- Overbevissing is een ernstig probleem. Experten hebben al gepleit voor een algemeen verbod op kabeljauwvangst. Op de volgende visserijraad zal de Europese Commissie een kabeljauwherstelplan bespreken, waarbij vermoedelijk beslist zal worden de kabeljauwvangst aan zeer strikte beperkingen te onderwerpen. Een oplossing is de promotie van minder bekende, niet-gequoteerde vissoorten. Hiervoor werden trouwens al campagnes gevoerd door VLAM.
- Verkoop van de vissersvloot : de minister wil laten onderzoeken, in samenspraak met de sector, of men de voorwaarden voor de verkoop van Vlaamse vissersschepen nog kan verstrengen.
- Dalende tewerkstelling : dit is voor een deel het gevolg van de krimpende vloot, maar wordt ook veroorzaakt door de geringe aantrekkingskracht van het vissersberoep. De beperking van het aantal vaartdagen en het stimuleren van de kustvisserij zou het beroep sociaal aantrekkelijker maken, maar lange reizen op zee zullen inherent blijven aan het vissersberoep.
- Dalende verkoop : dit wordt gecompenseerd door de hogere prijzen die voor vis worden be-

taald, zodat de omzet ongeveer gelijk blijft. Dit betekent niet dat de stijgende prijzen ten goede komen aan de vissers.

- Milieuproblemen : de minister wenst een diversificatie van de visserijvloot en -technieken om aan deze problemen tegemoet te komen. Wat alternatieve visserijtechnieken betreft, heeft Vlaanderen nog een grote achterstand. Men moet streven naar minder boomkorvisserij, die ecologisch onvriendelijk is en bovendien duur uitvalt (zwaardere belasting van de scheepsmotoren leidt tot meer verbruik). Er is een onderhoud geweest met de Nederlandse regering en administratie, die een techniek ontwikkeld heeft om de overschrijding van het motorvermogen zeer nauwkeurig te meten. Europese inspectieteams zullen hierop toezicht houden. Dit sluit aan bij een van de krachtlijnen van het plan-Fischler, namelijk een strengere controle op de Europese reglementering inzake landbouw en visserij.
- Opleiding : de vervanging van het opleidingsschip valt onder de bevoegdheid van de provincie West-Vlaanderen.

Aquicultuur kan een alternatief vormen voor de visserij, maar op het terrein bestaat er niet zoveel interesse voor. Men kan zich ook vragen stellen bij het ecologische gehalte van aquicultuur, bijvoorbeeld wat dierenwelzijn of het gebruik van antibiotica betreft. Er zijn wel al experimenten om via aquicultuur te bepoten en vis uit te zetten in zee, om zo de visbestanden te herstellen.

Het subsidiebeleid voor de visserij zit vast. Er is geen gebrek aan middelen, maar de sector is klein en de Europese Commissie stelt strenge beperkingen aan de subsidiemogelijkheden. Investerings die gericht zijn op de uitbreiding van de vloot of de capaciteit zijn niet meer mogelijk, enkel investeringen in arbeidsomstandigheden, veiligheid en ecologie zijn nog toegelaten.

Er is overleg gevoerd met de sector. Het Vlaams Visserijcomité heeft zijn opmerkingen geformuleerd over de beleidsbrief en de beleidsbrief is daaraan aangepast.

III. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen

Over het aan de commissie toegewezen gedeelte van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2003 (bevoegdheden

van minister Dua – Landbouw en Visserij) worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het aan de commissie toegewezen gedeelte van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2003 (bevoegdheden van minister Dua – Landbouw en Visserij) wordt bij indicatieve stemming aangenomen met 8 stemmen tegen 4.

DEEL IV : BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER RENAAT LANDUYT, VLAAMS MINISTER VAN WERKGELEGENHEID EN TOERISME

De bevoegdheden van de heer Renaat Landuyt, Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme, hebben, voor wat de behandeling in de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme betreft, betrekking op de volgende begrotingsbepalingen :

Decreetsbepalingen : Artikels 14 (programma's 49.2, 52.1 en 52.4) ; 24, 25 ; 29, 43 en 55 (telkens samen met de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting) ; 131

Begrotingstabel – afdeling I : Programma's 49.2, 51.7, 52.1 en 52.4

Begrotingstabel – afdeling V : ION van categorie A : Herplaatsingsfonds

Begrotingstabel – bijlage : ION van categorie B : Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) en Toerisme Vlaanderen

In samenhang hiermee werden ook de beleidsbrief Toerisme (*Parl. St.*, Vl. Parl., 2002-2003, nr. 1421/1), en de beleidsbrief Werkgelegenheid (*Parl. St.*, Vl. Parl., 2002-2003, nr. 1419/1), beide ingediend door de heer Renaat Landuyt, Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme, in de commissie besproken. De bespreking vond plaats op 14 en 28 november 2002.

A. TOERISME

I. Toelichting door de heer Renaat Landuyt, Vlaams minister van Toerisme en Werkgelegenheid

I.1. Algemeen

Het regeerakkoord gaat er vanuit dat een vernieuwend beleid toerisme gevoerd wordt en dit in grote mate door heroriënteringen binnen het beleidsveld. In dit kader werden de toegewezen middelen voor het Toerisme bij de begrotingsopmaak 2000 tot en met 2003 al in aanzienlijke mate heroverwogen en waar mogelijk geheroriënteerd om de nieuwe beleidsaccenten mogelijk te maken, zoals :

- Implementatie van het decreet "Toerisme voor Allen" (in de plaats van sociaal toerisme) ;
- Verdere uitbouw van de opleidings- en vormingsinitiatieven ten behoeve van de toeristische sector ;
- Optimaliseren, actualiseren en implementeren van het regelgevend kader voor de logiesversprekende bedrijven en de toegankelijkheid van deze bedrijven, openluchtrecreatieve bedrijven en reisbureaus ;
- Bestendigen van de samenwerking met Brussel Internationaal – Toerisme en Congres (BI-TC) ;
- De middelen van de subsidies voor investeringen in het kusttoerisme (Kustactieplan 2000-2004) ;
- Optimaliseren van de werking van Toerisme Vlaanderen door o.m. het operationeel maken van de productdatabank, het opleveren van het project "Dossierbeheer" voor verwerking van vergunningen, toekenning van premies en subsidies en directe investeringen ;
- Uitbouw efficiënte personeelsdienst voor kortdure aanpak personeelsbeleid.

Bij de uitvoering van de eigen beleidsobjectieven 2003 zal Toerisme Vlaanderen zijn beleid afstemmen op het beleid van de Vlaamse regering. De instelling zal een toeristisch beleid op de binnenlandse markt uitvoeren, tezamen met het provinciaal, het lokaal niveau en het toeristisch-recreatief bedrijfsleven. De instelling zal samenwerken met de andere Vlaamse diensten en instellingen die op buitenlands vlak actief zijn en op die wijze mede een krachtadige Vlaamse aanwezigheid in het buitenland helpen realiseren.

De inspanningen op het vlak van innovatie, kwaliteitsverbetering en de professionalisering van het toeristisch aanbod zullen bestendig uitgebouwd worden en zullen doelstelling op zich worden.

1.2. Begroting 2003

Bij deze begrotingsopmaak 2003 worden de beleidskredieten Toerisme verhoogd met ongeveer 2 miljoen euro (indexaanpassingen inbegrepen) of een stijging met 4,67 percent.

De werkingssubsidie van de VOI Toerisme Vlaanderen (ba 41.01) stijgt met 357.000 euro en is onder meer gericht op de aanwerving van een extra personeelslid voor de dienst 'Toerisme voor Allen'. Ook de uitvoering van het strategisch informatica-plan (SIP) komt op kruissnelheid.

Door de heroverwegingen binnen de werkingsdotatie wordt de verdere uitbouw van de 'imagocampagne om het kamperen te bevorderen' voortgezet, is de bestendinging en de uitbouw van de samenwerking met de toeristische partners om Vlaanderen en Brussel te promoten mogelijk en kan een aanvang worden genomen met de implementatie van het decreet 'Toerisme voor Allen'.

De verhoging van de vastleggingsmachtiging van de VOI Toerisme Vlaanderen (ba 99.11) ten opzichte van de budgetcontrole 2002 is het gevolg van de indexaanpassing en het terugzetten van de éénmalige voorafname van 1,487 miljoen euro voor een project dat in 2002 gefinancierd wordt via het Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven (FFEU).

Voor het overige worden de nodige ordonnanceskredieten (ba 61.01 en 61.02) ingeschreven voor de betalingen van de goedgekeurde projecten en subsidies uit het verleden.

II. Algemene bespreking

II.1. Tussenkomst van mevrouw Trees Merckx-Van Goey

De spreker verwijst naar de uitspraak van de minister dat de sector van hem de komende maanden niet al teveel beleidsdaden meer moest verwachten aangezien de tijd van 'profilering' (bedoeld wordt : campagne voeren) is angebroken. Ze grijpt deze uitspraak aan om een bilan op te maken van het beleid van de eerste Vlaamse minister van Toerisme. Aangezien de minister volgens de spreker al meermaals heeft verklaard dat er in Vlaanderen geen problemen zijn inzake werkgelegenheid en werkloosheid, kan hij zich dus volledig concentreren op zijn horizontale bevoegdheid ten bate van de toeristische sector. Deze horizontale verantwoordelijkheid (de coördinatie van alle toeristische aspecten binnen het beleid van de Vlaamse regering) valt volgens de spreker bijzonder mager uit. De afsprakennota inzake jeugdtoerisme wordt niet correct uitgevoerd en luidens het negatieve advies van de Vlaamse Jeugdraad is er geen afstemming tussen het decreet Toerisme voor Allen en het decreet Jeugdtoerisme van minister Van Grembergen. Het resultaat is dat het aanbod aan kwalitatieve en betaalbare overnachtingsplaatsen voor jeugdorganisaties en jongeren zienderogen daalt.

In haar tussenkomst gaat mevrouw Merckx vervolgens op volgende punten in :

1. Toeristische industrie

Tijdens de jongste ontmoeting met de minister vroeg de Federatie van de Toeristische Industrie (FTI) meer overheidsinitiatief. Mevrouw Merckx somt hierop een aantal voorbeelden op van beleidsmaatregelen die de minister nog kan nemen ten voordele van de toeristische sector :

- Aanpassing van het hoteldecreet uit 1984, aangezien de Vlaamse overheid de taak heeft de toeristische infrastructuur op een kwalitatief hoog niveau te houden. Het gaat hier immers om een typische KMO-sector die met beperkte hulp van de overheid een aanzienlijk multiplicatoreffect kan realiseren qua rechtstreekse en onrechtstreekse (de bouwsector) werkgelegenheid.
- De campingfederatie wacht nog steeds op steun voor haar marketingplan, zeker nu de sector

heel wat inspanningen heeft gedaan voor de noodzakelijke sanering via de correcte uitvoering van het kampeerdecreet van 1993. Mevrouw Merckx is voorstander van een gemengde financiering van promotiecampagnes door de overheid en door de sector.

- Het kamperen op de hoeve blijft onmogelijk en het plattelandstoerisme geraakt niet geregeld door aanslepende problemen met ruimtelijke ordening ; het aangepaste decreet logiesverstrekkende bedrijven van 1999 kan nog steeds niet worden uitgevoerd wegens het ontbreken van de nodige uitvoeringsbesluiten.
- Het samenwerkingsakkoord met de reisbureaus zit compleet in het slop.
- Recent werd de reisbureauwetgeving aangepast, waardoor de sociaal-culturele, jeugd-, onderwijs- en sportsector vrijstelling van vergunning kregen. De communicatie hier rond naar de sector loopt mank. De publicatie in het Staatsblad garandeert niet dat de sector correct geïnformeerd is over een dergelijke technische aangelegenheid.

2. Sociaal toerisme

De vakantiecheque-idee van de minister is tot tevredenheid van de sector een groot succes, maar dit komt slechts een beperkt deel van de Vlaamse toeristen ten goede. Toerisme en vakantie zijn immers geëvolueerd tot één van de basisbehoeften in onze samenleving. Het is de opdracht van de Vlaamse overheid om er over te waken dat alle Vlamingen op een volwaardige en door henzelf gekozen wijze kunnen participeren aan het toerisme. Toerisme is meer dan consumptie : het biedt kansen tot ontmoeting, tot persoonlijke verrijking, tot een verdieping van het gezinsleven, ...

De behoefte aan een kwalitatief, gedifferentieerd en betaalbaar aanbod aan vakantiemogelijkheden wordt ondermijnd door de sluiting van een groot aantal sociale toeristische uitbatingen (Zon en Zee, Sparrenduin, Hengelhof), wat een ernstig verlies betekende voor het toeristische aanbod. De mensen die veelal jaarlijks in deze instellingen op vakantie gingen, zijn niet of slechts gedeeltelijk overgestapt op het commerciële aanbod wat dus betekent dat er minder Vlamingen kunnen genieten van een betaalbare vakantie. Door het uitblijven van het langverwachte decreet Toerisme voor Allen wordt de toekomst van deze sector verder gehypothekeerd.

3. Opleiding en vorming

Ook voor de commerciële sector kan de minister nog meer doen. Zeker in streken met een toeristisch potentieel en een hoge werkloosheidsgraad zou de overheid de oprichting van studierichtingen moeten stimuleren voor zowel laag- als hooggekwalificeerd personeel. Er moet aandacht komen voor toerisme bij de hervorming van het permanent leren, beroepsopleidingen, tewerkstellingsprojecten en VESOC-invulling, en onderzoeken welke de gevolgen zijn voor de opleidingen toerisme na de invoering van het BaMa-decreet, maatregelen ter ondersteuning van de horeca-sector.

4. BBB – Positie van Toerisme Vlaanderen

In het kader van het BBB is het blijkbaar de bedoeling om Toerisme Vlaanderen tot een IVA met rechtspersoonlijkheid om te vormen. Concreet betekent dit dat alles bij het oude blijft en dat men geen lessen trekt uit de conclusies en aanbevelingen van de audit van Ernst & Young, tenzij er sinds 1997 zoveel is veranderd dat de vaststellingen van toen niet meer geldig zijn. Het decreet -Van den Brande blijft onuitgevoerd, hoewel de basisdoelstellingen ervan nochtans relevant blijven.

In het Vlaams Parlement werd een ambtelijke werkgroep opgericht die belast is met het toetsen van het voorontwerp van decreet houdende de regeling van de begrotingen, de boekhouding, de controle inzake de subsidies en de controle door het Rekenhof en het voorontwerp van het kaderdecreet bestuurlijk beleid. De nota van deze werkgroep wijst erop dat men heel omzichtig zal moeten uitmaken welke opdrachten de IVA's mogen uitvoeren wegens de geringe parlementaire controlemogelijkheden. Zo is een minister niet verplicht het ontwerp van beheersovereenkomst aan het parlement voor te leggen. Bovendien is enkel de minister verantwoordelijk voor het afsluiten van de beheersovereenkomst, en van zodra deze is ondertekend, is de contracterende partner volledig verantwoordelijk voor de uitvoering van de overeenkomst. Het parlement kan de minister dus eigenlijk niet vragen verantwoording af te leggen over de werking van een IVA. Zal de toekomstige administrateur-generaal een mandaat-functie krijgen of een vaste benoeming, zoals voorzien in het personeelsstatuut van Toerisme Vlaanderen ?

5. KMDA :

- Welke budgetten zullen via Monumenten en Landschappen en via wetenschappelijk onderzoek ter beschikking worden gesteld ?

- Welke inbreng wordt er gedaan vanuit de stad Antwerpen ?
- Wat is de stand van zaken met betrekking tot de gewestwaarborgen ?

6. Kustactieplan :

- Welke projecten zijn in uitvoering en welke nieuwe projecten zijn ingediend ?
- Zal de minister gelijkaardige acties ondernemen ten voordele van de twee andere toeristische producten van Vlaanderen, namelijk Groen Vlaanderen en de Kunststeden of zijn die niet belangrijk voor zijn kiescampagne ?

In de begroting van het departement Economie is een bedrag van 52.000 euro uitgetrokken voor specifieke werkingskosten inzake het toeristisch beleid met inbegrip van onder meer erelonen, kosten voor publicaties en publiciteitscampagnes en kosten verbonden aan de gedwongen invordering van kapitaalpremies. Waarom is dit daar ingeschreven ?

II.2. Tussenkoms van de heer Jacky Maes

De heer Maes verdedigt de minister tegen de bewering van mevrouw Merckx dat hij onvoldoende initiatieven zou nemen. De toeristische industrie mag niet verwachten dat de eerste minister van Toerisme op drie jaar tijd alle problemen oplost die de voorbije twintig jaar in de toeristische sector gegroeid zijn. De minister van Toerisme biedt een meerwaarde voor de sector, maar is geen klachtenbank.

Een aantal wantoestanden, zoals de illegale campings, raken stilaan opgelost, hoewel er nog een aantal concrete voorbeelden van blijven bestaan. Wat het toekomstige beleid betreft, zal het decreet Toerisme voor Allen ongetwijfeld een trendbreuk betekenen. De spreker hoopt dat de minister het parlement ook informeert over de uitvoeringsbesluiten ervan. Het zou ook nuttig zijn om in het parlement van gedachten te wisselen over toerisme vanuit de invalshoek van het kerntakendebat.

Er rijzen een aantal vragen bij het Kustactieplan, dat overigens goed ingevuld wordt in alle kustgemeenten. Concreet heeft de heer Maes vragen over het toeristisch fietspadennetwerk, en meer bepaald de stand van zaken van de veerfietsdiensten in Nieuwpoort en Oostende, en over het project Beaufort 2003, waar heel wat financiële middelen

naartoe gaan (ook Europese fondsen via de doelstelling 2-gebieden), maar waarvan de wenselijkheid in veel kustgemeenten betwijfeld wordt.

Verder kan men niet om de vaststelling heen dat toerisme inderdaad een horizontale bevoegdheid is, die met heel wat andere beleidsdomeinen raakvlakken heeft :

- Ruimtelijke ordening en landbouw : het hoevetoeurisme blijft haperen, hoewel het nochtans zowel voor de landbouw als het toerisme een extra impuls zou betekenen.
- Milieu : er is nood aan een discussie met OVAM over de correctiefactoren die men gebruikt voor de toeristische industrie.
- Huisvesting : er zijn huisjesmelkers actief aan de kust, die kamers en huisjes verhuren, waarvan de bewoners in de zomermaanden plaats ruimen voor toeristen.
- Tewerkstelling : de nabijheidsdiensten toerisme zijn een voorbeeld van een kleinschalig maar nuttig tewerkstellingsinitiatief. Het is positief dat dit project met een jaar verlengd wordt.

II.3. Tussenkoms van de heer Didier Ramoudt

De heer Ramoudt geeft eerst enkele korte opmerkingen over de begroting 2003, en overloopt daarna systematisch de programmalijnen van de beleidsbrief 2003.

1. Begroting 2003

De cijfers in de toelichtingen bij de begroting 2003 verschillen sterk van deze in de beleidsbrief Toerisme. Het is niet duidelijk welke cijfers de juiste zijn. Hetzelfde geldt trouwens voor de cijfers van de toeristische statistieken.

De werkingsdotatie van Toerisme Vlaanderen wordt verhoogd, onder meer om het uitgebreide personeelseffectief te kunnen betalen. Er is onduidelijkheid over het organigram van de instelling. Ten eerste is er een vacature de functie van administrateur-generaal. De verloning lijkt echter nogal aan de lage kant en staat niet in verhouding met de verantwoordelijkheid van deze functie. Ten tweede wordt een secretariaat voor projectmanagement en denktank geïnstalleerd. Het is niet duidelijk welke hun plaats is in het organigram van Toerisme Vlaanderen.

2. Beleidsbrief 2003

– Algemeen

In het kerntakendebat werden, voor wat het beleidsdomein toerisme betreft, acht kerntaken afgebakend waarbinnen tussen de drie beleidsniveaus de nodige afspraken werden vastgesteld. Het valt te betreuren dat mobiliteitszorg geen kerntaak is. Nochtans heeft het toerisme grote repercussies op de mobiliteit : toeristische evenementen brengen steeds heel wat verkeersstromen op gang.

In de beleidsbrief is ook geen sprake van congres-toerisme. Congressen bieden nochtans een stevige impuls voor het toerisme. Zeker met de hoofdstad van Europa op het eigen grondgebied zou men deze troef beter moeten uitspelen.

– programmalijn Vorming en Opleiding

Nieuwe initiatieven inzake opleiding en vorming in de toeristische sector zijn welkom, maar men moet zich hoeden voor versnippering van het aanbod, die de kwaliteit zou bedreigen.

Welke resultaten worden geboekt in het Competentiecentrum Oostkamp ? Hoeveel mensen komen er terecht en vooral, hoeveel stromen erdoor naar de sector ? Ter vergelijking : slechts 30 percent van de leerlingen van hotelscholen komt uiteindelijk in de horeca terecht.

– programmalijn Kwaliteitszorg en Professionalisering

Het was reeds lang duidelijk dat het moeilijk zou zijn een sluitende regeling voor het statuut van de reisbureaus op het niveau van het Vlaams Gewest te maken. Een samenwerkingsakkoord van de gewesten met de federale overheid zou een oplossing bieden, vermits de eerste minister bevoegd is voor de biculturele instellingen.

De vrijstelling van de vergunningsplicht voor onder andere jeugdverenigingen en de recente maatregelen ter bescherming van klanten van reisbureaus doet de behoefte aan extra informatie toenemen. De spreker stelt voor dat bijvoorbeeld Toerisme Vlaanderen aan de sector informatie zou verstrekken (eventueel via een webbased applicatie) over bijvoorbeeld ingetrokken vergunningen van reisbureaus. Indien de sector hiervan niet op de hoogte is, kunnen bedrijven buiten hun weten om verder goederen en diensten blijven leveren aan reisbureaus waarvan de vergunning is ingetrokken.

Naar aanleiding van een interpellatie van mevrouw Merckx heeft de minister maatregelen aangekondigd om de brandveiligheid in logiesverstrekkende bedrijven te verbeteren. Welke maatregelen heeft de minister intussen genomen en welke zijn de resultaten ervan ?

Het Actieplan Toegankelijkheid, en de premies die daaraan verbonden zijn, kent weinig succes : vier aanvragen waarvan nog geen enkele is ingewilligd. Gehandicapten zijn een belangrijke doelgroep van het beleid, maar het gaat hoe dan ook om een beperkt aantal mensen. Wordt er niet teveel de nadruk gelegd op de toegankelijkheid ? Zijn de investeringen niet te groot in verhouding tot de return die ze kunnen genereren, ondanks de steunmogelijkheden tot 70 percent van de investering ?

De heer Ramoudt steunt het handhavingsbeleid van de minister inzake illegale en zonevreemde campings. Er zijn nog ongeveer 90 campings zonder vergunning. Welke is de evolutie ? Hoeveel plaatsen zullen er verdwijnen zonder compensatie op vergunde campingterreinen ?

– programmalijn Ruimte voor Toerisme en Recreatie

Het Infopunt Duurzaam Toerisme is al een aantal maanden actief, maar kent voorlopig weinig succes. Ofwel komt het succes na verloop van tijd, ofwel verloopt de communicatie errond gebrekkig. Blijkbaar beseft men niet welke steun dit infopunt aan het duurzaam toerisme kan geven.

De ontwikkeling van het hoeve- en plattelandstoerisme komt maar niet van de grond. Wat is de stand van zaken en hoe denkt de minister hierin een doorbraak te forceren ? Ook het onderzoek naar utilitaire toeristische bewegwijzering komt bij elke begrotingsbespreking als pijnpunt naar boven. Men slaagt er niet in een uniform systeem uit te werken voor heel Vlaanderen. Inmiddels werkt elke gemeente een eigen systeem uit.

– programmalijn Toerisme voor Allen

Voor deze programmalijn zou een extra personeelslid worden aangeworven bij Toerisme Vlaanderen. Hoeveel percent van de begroting van Toerisme Vlaanderen is bedoeld voor de uitwerking van het decreet Toerisme voor Allen ? Is dit voldoende ?

Ter uitvoering van het beleidsplan Toerisme voor Allen wordt in Meseen een thematisch jeugdverblijfscentrum uitgebouwd. Wat is de stand van

zaken in dit dossier ? Er blijkt enige verwarring rond te bestaan.

In dit verband kan men wijzen op het decreet houdende erkenning en subsidiering van jeugdkampen en vormingscentra. Dit decreet wordt behandeld in de commissie voor Cultuur, Media en Sport, maar heeft ook economische repercussies.

– programmalijn Projectontwikkeling

De werkzaamheden voor het uitwerken van een decreet houdende de erkenning van strategisch toeristisch-recreatieve plannen en de ondersteuning van toeristisch-recreatieve projecten werden aangevat. Wat is de stand van zaken ?

De voorbeeldprojecten voor het ontwikkelen van de nabijheidsdiensten in het toerisme werden verlengd. Wat is de output van deze projecten ? Zijn ze vatbaar voor een bestendiging of blijft het bij projecten ? Uit de praktijk blijkt dat dergelijke projecten al gauw een eigen dynamiek, personeelskader, ... ontwikkelen, waardoor het moeilijker wordt deze projecten toch stop te zetten.

– programmalijn E-toerisme

Wat houdt de consumentenwebsite van Toerisme Vlaanderen in ? Gaat het om een louter informatieve dan wel om een interactieve website ?

II.4. Tussenkoms van de heer Mathieu Boutsen

Een vonnis van de rechtbank kant zich tegen het gebruik van een deel van het vakantiedomein Hengelhof als opvangcentrum voor asielzoekers. Zal deze accommodatie opnieuw als vakantiedomein gebruikt worden ?

In de subsidies aan verenigingen wordt een subsidie voorzien voor het Vlaams Mijnmuseum en Minneapolis in Beringen. In de beleidsbrief Economisch Overheidsinstrumentarium staat dat de provincie Limburg, de stad Beringen en de LRM besloten dat het project niet kan worden gerealiseerd op de mijnsite van Beringen. Het project gaat dus niet door ?

II.5. Tussenkoms van mevrouw Veerle Declercq

Het Actieplan Toegankelijkheid, en de premies die daaraan verbonden zijn, kent weinig succes : vier aanvragen waarvan nog geen enkele is ingewilligd. Hiervoor was een budget van 500.000 euro uitgetrokken. Kan men deze middelen dan toch voor een ander initiatief aanwenden binnen dezelfde

doelgroep ? Ligt het probleem bij het premiestelsel of bij de communicatie errond ? Het is ook mogelijk dat er gewoon weinig interesse voor is bij hoteluitbaters.

Het infopunt Duurzaam Toerisme is een goed initiatief, maar duurzaam toerisme ontbeert een decretale verankering.

De minister had enkele maanden geleden beloofd initiatieven te nemen rond de omvorming van campings in terreinen voor weekendverblijven (in feite tweede verblijven voor buitenlanders). Deze situatie is nefast voor de campings en voor het milieu. Wat is de stand van zaken ?

II.6. Tussenkoms van de heer Jan Loones

De heer Loones herhaalt een aantal algemene stellingen van de N-VA over toerisme :

- Toerisme is meer dan een economische sector, het biedt een algemene meerwaarde.
- De economie van de kuststreek is echter, meer dan in andere Vlaamse regio's het geval is, afhankelijk van het toerisme. Toerisme is er de belangrijkste economische sector. Ook bij de ontwikkeling van duurzaam toerisme moet men hiermee rekening houden en moet de aandacht in de eerste plaats uitgaan naar het toerisme an sich.
- Toerisme moet bijdragen aan de corporate identity van Vlaanderen. Promotie van Vlaanderen promoot het toerisme in Vlaanderen en vice versa.

De beleidsbrief Toerisme bevat een aantal krachtlijnen van het toeristische beleid en somt een hele reeks initiatieven op in uitvoering van deze krachtlijnen. Typerend is echter wel – en dat geldt voor bijna alle beleidsbrieven – de vertraging in de uitvoering. De aangekondigde initiatieven moeten daadwerkelijk en stipt uitgevoerd worden. Het lijstje van aangekondigde initiatieven, reglementeringen en decreten wordt steeds langer : Toerisme Vlaanderen, het gidsendecreet, de reisbureaus, het kampeerdecreet, de problematiek van de zwerfwagens, de kwaliteitscontroles op alle logiesverstrekkende bedrijven, PPS-initiatieven, nieuwe impulsen voor het Kustactieplan, het decreet houdende de erkenning van strategisch toeristisch-recreatieve plannen en de ondersteuning van toeristisch-recreatieve projecten ... Het gaat hier niet om regelgeving, maar om een vraag van de sector die een aantal krachtlijnen wenst vastgelegd te zien waarbin-

nen zij kunnen werken. Ook de communicatie rond het beleid zou beter kunnen, getuige waarvan de geringe opvolging van de premies voor toegankelijkheid.

Ten slotte formuleert de heer Loones twee punctuele opmerkingen :

- Er wordt gewerkt aan de opleiding en vorming van bedrijfsgidsen. Dit is een goed initiatief, maar de band met toerisme is onduidelijk.
- Er zijn belangrijke personeelsswissels op komst in Toerisme Vlaanderen (vervanging van de administrateur-generaal) en de Vlaamse Raad voor Toerisme (vervanging van de voorzitter). Welke procedures worden gevolgd en wanneer worden ze afgesloten ? Vermits het om sleutelposities in het toeristische beleidsdomein gaat, is duidelijkheid gewenst.

II.7. Tussenkoms van de heer André Denys

De heer Denys waarschuwt voor een te grote regeldrift inzake toerisme. Een toerist is niet gebaat met allerlei regeltjes.

De heer Denys verwijst naar het werkbezoek dat hij enkele maanden geleden bracht met de commissie voor Buitenlandse Aangelegenheden aan de Vlaamse vertegenwoordigers van Toerisme Vlaanderen en Export Vlaanderen (VLEV) in Barcelona. Waarom zitten beide delegaties niet in hetzelfde gebouw gehuisvest ?

Hij feliciteert de minister met de goede werking van het kantoor van Toerisme Vlaanderen in Barcelona, waar visie en dynamiek uit spreekt. Er werd echter geklaagd over de onduidelijke diplomatieke status en over de moeilijke toegang tot de Belgische vertegenwoordigers ter plaatse. Wat kan hieraan gedaan worden ?

ANTWOORD VAN MINISTER LANDUYT

1. Algemeen : de krachtlijnen van het beleid

Centraal in de beleidsvisie op het toerisme staan twee belangrijke programmalijnen uit de beleidsbrief : Toerisme voor Allen en Duurzaam Toerisme.

Het vroegere sociale toerisme was nauw verbonden met grote, al dan niet verzuilde organisaties. De sociale vakantiehuizen waren het gezicht van dit sociale toerisme. De mensen die vroeger naar de sociale vakantiehuizen trokken, hebben nu ech-

ter goedkopere alternatieven gevonden om hun behoefte aan een betaalbare vakantie in te vullen. Dit verklaart minstens voor een deel de sluiting van de sociale vakantiehuizen. De organisaties die deze instellingen beheerden, zoeken nu andere manieren om hun doelgroep te bereiken.

De idee dat iedereen recht heeft om op vakantie te gaan, wordt nu anders ingevuld dan in het verleden. De verschuiving van het vroegere sociale toerisme naar het huidige concept van Toerisme voor Allen heeft ook geleid tot een andere focus van de overheid. De overheid richt zich nu tot de privésector, 'sociale' doelgroepen, en de individuele toerist. De focus op de privésector komt bijvoorbeeld tot uiting in het actieplan toegankelijkheid, waarbij de overheid zich voor de realisatie van een sociale doelstelling (de verhoging van de toegankelijkheid van de toeristische infrastructuur) richt tot de privésector. De focus op doelgroepen wordt gerealiseerd door ondersteuning van vrijwilligersorganisaties die met veel idealisme vakanties organiseren voor bepaalde doelgroepen.

De minister verwijst voor het overige naar het decreet Toerisme voor Allen, dat eerstdaags in het parlement wordt ingediend.

De tweede belangrijke programmalijn is Duurzaam Toerisme. Ook hier staat de toerist zelf centraal. Het infopunt Duurzaam Toerisme en het platform zijn opgericht om na te gaan wat nu reeds bestaat inzake duurzaam toerisme, en om duurzaam toerisme op een verstandige manier te stimuleren. Beide initiatieven worden wetenschappelijk ondersteund door het WES. Er wordt ook samengewerkt met de privé-organisatie vzw Wegwijzer, die ervaring heeft met toeristen en reizigers. Duurzaam toerisme betekent immers niet alleen investeren, maar ook sensibiliseren.

2. Toeristische promotie van Vlaanderen : het binnenland

Het promotiebeleid van Toerisme Vlaanderen is gestoeld op drie pijlers : de Kust, Groen Vlaanderen en de Vlaamse kunststeden.

De kust wordt vooral via het Kustactieplan gepromoot, met subsidiëring van toeristische projecten en infrastructuur. Het tweede Kustactieplan is visueler en gedetailleerder opgevat dan het eerste, waarvan er maar weinig concrete resultaten zijn bijgebleven, op de renovatie van De Pier te Blankenberge en het Fort Napoleon na. Nu is er een andere projectaanpak, met overigens dezelfde administratie. De lijst van de lopende en de nieuwe pro-

jecten van het Kustactieplan worden volledig opgesomd in de beleidsbrief Toerisme op blz. 32.

De laatste hand wordt gelegd aan een nieuwe overeenkomst voor het kunstproject Beaufort 2003 waarin de voorwaarden bepaald zijn waartegen de Vlaamse overheid subsidieert en waarin ook de verhoudingen met de kustgemeenten geregeld zijn. Inhoudelijk lijkt het een boeiend project dat een financieel sluitende regeling verdient. Meer dan de helft van de toeristen komt naar de kust om er te wandelen en recreatief bezig te zijn, en dus niet om aan het strand te liggen.

De promotie voor de kunststeden wordt ook voor een belangrijk deel door de steden zelf gevoerd; het is voorts de pijler die in het buitenland het meest gepromoot wordt, omdat Vlaanderen vooral in het 'verre' buitenland (VS, Japan) via zijn kunststeden bekend is.

Groen Vlaanderen wordt ingekleurd via het stimuleren van investeringen en Europese projecten. Specifiek groene regio's worden via een uitgebreid netwerk van toeristische fietsroutes in de kijker geplaatst, bijvoorbeeld het Vredespark in de Westhoek, de Leiestreek voor Oost- en West-Vlaanderen, en vooral de Vlaamse Ardennen, het meest bekende gezicht van Groen Vlaanderen.

3. Toeristische promotie van Vlaanderen : het buitenland

Toerisme wordt gehanteerd om de corporate identity van Vlaanderen te ontwikkelen. Begin 2003 wordt een nieuw logo voorgesteld.

De minister maakt de vergelijking met de promotie die voor de kust werd gevoerd. Alle kustgemeenten worden onder de merknaam 'De Kust' gepromoot. Het logo speelt hierop in door in alle kustgemeenten eenzelfde basislogo te hanteren, waarbij elke kustgemeente de baseline individueel kan invullen naargelang de eigen behoeften en promotiestrategie. De heer *Loones* merkt hierbij op dat hij het logo van de Kust goed vindt, maar dat het te weinig wordt overgenomen. Bovendien moet er meer promotiemateriaal komen. De minister antwoordt dat aan deze vraag wordt tegemoetgekomen. Zo wordt er onderhandeld om het Kustlogo op de Kusttram aan te brengen.

De minister wil dat alle buitenlandkantoren van Toerisme Vlaanderen het product Vlaanderen op een meer consequente wijze promoten. Nu vult elk buitenlandkantoor de toeristische promotie van Vlaanderen in het buitenland op een creatieve en

kwaliteitsvolle manier in. Elk kantoor vult deze promotie echter anders in, wat de naambekendheid van het toeristisch product Vlaanderen niet ten goede komt. De minister wil in de promotie het woord 'Vlaanderen' centraal stellen, waarbij elk buitenlandkantoor de baseline op haar eigen manier (en rekening houdend met de taaldiversiteit) kan invullen. Dit zal de naambekendheid van Vlaanderen in het buitenland versterken.

Tijdens een conferentie van Europese ministers van Toerisme, naar aanleiding van het Belgische EU-Voorzitterschap, werd duidelijk dat er een groot verschil bestaat tussen Noord- en Zuid-Europa qua toeristische promotie. In Zuid-Europa wordt toerisme als een volwaardige en toekomstgerichte economische sector beschouwd, in Noord-Europa is dit nog niet het geval. Op Europees vlak is toen de afspraak gemaakt de uitwisseling van good practices inzake toeristisch beleid op Europees vlak te promoten.

De statuten van de buitenlandse vertegenwoordigers van Toerisme Vlaanderen hangen samen met de uitkomst van het debat over de positie en rol van het buitenlands beleid en de buitenlandse handel. De minister wil een uniform statuut, maar hoeft zich ervoor om het toeristische luik te laten opslorpen door een groter geheel. De eigenheid moet bewaard blijven. Om dezelfde reden blijft het departement Toerisme in het kader van het BBB ingekapseld in de administratie Economie, Werkgelegenheid en Toerisme, ook al zijn er raakvlakken met het buitenlands beleid en met cultuur.

Het is de bedoeling om toeristische promotie in het buitenland vast te haken aan de Vlaams vertegenwoordiging in het buitenland. Telkens deze mogelijkheid zich voordoet, wordt daarop ingespeeld. De situatie verschilt wel van land tot land. Wallonië verbindt zich meer met de Belgische diplomatie, wat structureel het voordeel biedt dat men sneller de link België-Wallonië legt dan de link Vlaanderen-België.

4. Verhouding beleid – toeristische sector

Op aandringen van het Vlaams Parlement is er een Vlaams minister van Toerisme gekomen. Dit heeft geleid tot enorme verwachtingen bij de toeristische industrie. Het budget voor toerisme mag geen reclamebudget worden voor de sector. De minister wenst niet te subsidiëren wat via de vrije markt kan. Financiële steun aan de sector is wel mogelijk voor die investeringen die moeilijker via de vrije markt te realiseren zijn, zoals de toegankelijkheidspremies.

Dit budget werd blijkbaar niet aangesproken. De middelen die hiervoor werden uitgetrokken krijgen een andere bestemming binnen de context van Toerisme voor Allen. Het zou kunnen dat de sector weinig interesse heeft voor het verhogen van de toegankelijkheid van de infrastructuur. Mensen in een rolstoel zijn niet in alle hotels even welkom, omdat dit verstorend zou werken voor de 'gewone', gezonde vakantieganger. De minister wil investeringssteun geven aan instellingen die daar toch aandacht aan willen schenken. De huidige steun, tot 70 percent van de investering, is ruim genoeg bemeten en moet niet verhoogd worden.

5. Toerisme : een horizontale bevoegdheid

De problematiek van de zwerfwagens hangt samen met politiereglementeringen en illustreert dus dat toerisme een horizontale bevoegdheid is. De minister betreurt het dat zijn coördinerende rol terzake bij het overleg met andere beleidsverantwoordelijken soms wordt aangegrepen om het probleem volledig naar hem door te schuiven. Dezelfde opmerking geldt voor het hoevetoerisme of voor het probleem van de oneigenlijke tweede verblijven aan de kust, waarbij de visies van het beleidsdomein Toerisme en het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening soms met elkaar botsen. Overigens tonen niet alle actoren bij het informele overleg zich even bereid om het probleem daadwerkelijk op te lossen.

De heer *Loones* kondigt aan dat hij de minister zal interpellieren over de zwerfwagens, aangezien de kern van het probleem in het kampeerdecreet ligt.

6. Kerntakendebat – Positie van Toerisme Vlaanderen

Het voorstel is om Toerisme Vlaanderen in het kader van het BBB om te vormen tot een IVA met rechtspersoonlijkheid, tenzij uit het kerntakendebat blijkt dat andere overheden zich in te laten hebben met het beleid van Toerisme Vlaanderen. Zoniet is er geen reden waarom Toerisme Vlaanderen een EVA zou moeten zijn en Kind & Gezin niet.

De heer *Denys* begrijpt niet waarom de eventuele inmenging van andere bestuursniveaus een invloed zou hebben op het uiteindelijke statuut van Toerisme Vlaanderen. De *minister* maakt een vergelijking met de VDAB. Omdat de VDAB samen met de sociale partners – met 'externen' dus – wordt bestuurd, wordt de VDAB een EVA. Toerisme Vlaanderen houdt zich vooral bezig met administratieve uitvoering van beleidsbeslissingen. Als er geen invloed is van externen in het beleid, is er ook geen

reden om er een EVA van te maken. In het verleden heeft men er trouwens bewust voor gekozen om provinciale députés uit het bestuur van Toerisme Vlaanderen te weren – omwille van bepaalde personen.

De heer *Denys* merkt op dat er dan ook geen splitting tussen beleidsvoorbereiding en beleidsuitvoering. Wie stelt dan het beheerscontract op ? De minister antwoordt dat dit uitgaat van de administratie Economie, Werkgelegenheid en Toerisme.

Het rapport van het Rekenhof was kritisch voor het personeelsbeleid van Toerisme Vlaanderen. De minister wenst orde op zaken te stellen, onder meer door de benoeming (begin januari 2003) van een nieuwe administrateur-generaal. Indien juridisch mogelijk, wordt dit een mandaatfunctie. Binnenkort zal een eindselectie van drie personen gebeuren. Wat de verloning betreft, is men aan bepaalde regels gebonden. Men kan geen uitzondering maken voor Toerisme Vlaanderen.

7. Varia

- Er is een voorontwerp van decreet klaar dat kwaliteitsnormen definieert en oplegt aan *gidsen*. Gidsen zijn echter voornamelijk vrijwilligers. Zolang de federale overheid geen stappen onderneemt om hun statuut te verbeteren, zou het contraproductief werken om hen dergelijke strenge kwaliteitsnormen op te leggen. Men zou dan een bepaalde beroepscategorie zeer strikt reglementeren, zonder ze een goede sociale bescherming te bieden. Een ander heikel punt is dat beroepsverenigingen van gidsen vanuit een corporatistische reflex het soms onmogelijk maken dat iemand in zijn eigen gemeente gids is. De minister wenst dit te doorbreken.
- De *subsidiereglementering* wordt bijgestuurd. Er liggen plannen klaar met een zeer gedetailleerde verdeling van het promotiebudget over de regio's. De minister verwerpt dit omdat het een te grote macht geeft aan de provincies en de beslissingsruimte van het gewest danig beperkt. Er moet een evenwicht komen tussen respect voor de gebiedsgerichte werking en de planning van de regio's enerzijds en de sturingsmogelijkheden en visie van het Vlaams Gewest. Intussen is het systeem administratief vereenvoudigd.
- De minister merkt op dat hij over *Hengelhoeft* totaal buiten zijn bevoegd valt. Het voorbeeld van Zon en Zee in Middelkerke toont aan dat de komst van een asielcentrum niet noodzakelijk negatief is voor het lokale toerisme, integen-

deel. Het heeft geleid tot enkele interessante projecten van inleeftoerisme.

De heer *Denys* merkt hierbij op dat het toch niet de bedoeling kan zijn om naar asielzoekers te gaan kijken zoals naar dieren in een zoo. Mevrouw *Declercq* weerlegt dit : het gaat erom projecten op te starten met medewerking van de buurt en de asielzoekers zelf. De heer *Loones* vindt dit een mooi initiatief, maar het heeft eerder te maken met vorming dan met toerisme. De *minister* erkent dit. Dit probleem zal echter terugkeren na de goedkeuring van het decreet Toerisme voor Allen, dat terzake een ander juridische situatie zal creëren.

De minister is vol lof over het initiatief dat ertoe strekt financiële ondersteuning te bieden aan organisaties die vakanties organiseren voor personen die in armoede leven (75 percent van verblijfs-, vervoer-, animatie- en verzekeringskosten wordt gesubsidieerd).

- De minister meent uit lectuur van het advies van de *Vlaamse Jeugdraad* te kunnen opmaken dat de Jeugdraad tevreden is over zijn beleid, onder meer door het schrappen van de reisbureauvergunningsplicht voor jeugdverenigingen. Er worden twee nieuwe jeugdherbergen gepland, een in Antwerpen en een themagerichte jeugdherberg in Mese. Hiervoor wordt nog onderhandeld met de administratie Ruimtelijke Ordening.
- Het project *toeristische nabijheidsdiensten* is een tijdelijk project met een experimenteel karakter. Typerend is dat het inderdaad een tijdelijk karakter heeft en dat de positieve aspecten van het experiment gecontinueerd worden. Een van de projecten was gericht op het onderhoud van kleine toeristische infrastructuur, zoals zitbanken en dergelijke.
- De financiering van de *KMDA* is geregeld met een beheerovereenkomst. De Vlaamse regering heeft zeer recent nog beslissingen genomen in verband met de financiering van het wetenschappelijk luik van de *KMDA*-werking. Voor het overige lijkt het de minister aangewezen een aparte bespreking van de uitvoering van de beheerovereenkomst met de *KMDA* te organiseren. De *KMDA* – het grootste toeristische product van Vlaanderen – heeft vermoedelijk een goed jaar achter de rug, wat bewijst dat de inspanningen die het Vlaams Gewest levert hun

vruchten afwerpen. De minister antwoordt op de vraag naar de stand van zaken van de gewestwaarborg dat dit dossier in uitvoering is. Van zodra de *KMDA*, die een offerte heeft uitgeschreven, het dossier aan de minister voorlegt, zal deze het dossier voor machtiging aan zijn collega van Financiën en Begroting overmaken om de waarborg van het Vlaamse gewest te hechten aan de gevraagde leningen (conform art. 71 van het decreet van 05 juli 2002 houdende de tweede aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse gemeenschap voor het begrotingsjaar 2002).

- Wat *Minneapolis* betreft heeft Toerisme Vlaanderen het groen licht gegeven voor het project. Er is in cofinanciering voorzien van de Europese Commissie. De minister kan niet bevestigen of het project al dan niet doorgaat, daar hij dit project niet "stuurt". De stand van zaken van dit project wordt nagegaan.
- De begrotingspost (basisallocatie 12.01) bij het departement E.W.B.L., meer bepaald programma 51.7 "Toerisme", voor een bedrag van 52.000 euro voor "specifieke werkingskosten inzake het toeristisch beleid met inbegrip van onder meer erelonen, kosten voor publicaties en publiciteitscampagnes en kosten verbonden aan de gedwongen invordering van kapitaalpremies" heeft betrekking op de werking en de ondersteuning van de *Vlaamse Raad voor het Toerisme*.
- De reglementering voor vergunningen voor hotels geldt nu voor vijf jaar. De voorzitter van de *VVSG* heeft per brief laten weten dat de controle op de *brandveiligheid* van de hotels de gemeenten teveel geld zal kosten. Nochtans behoort dit tot de normale taken van de burgemeester. Het is niet de bedoeling om hotels te subsidiëren voor investeringen in brandveiligheid.
- Volgens de minister is er geen sprake van een tekort aan toeristische plaatsen, vermits de hotelsector beweert dat de capaciteit voor 60 percent volzet is. Mevrouw *Merckx* betwist dit : volgens haar kampt de sector met een daling van het aantal aankomsten en overnachtingen. De minister verwijst naar cijfers van het NIS en het Steunpunt Toerisme, dat opgericht is om correcte statistieken over de sector te verzamelen.

B. WERKGELEGENHEID

I. Toelichting door de heer Renaat Landuyt, Vlaams minister van Toerisme en Werkgelegenheid

Hoewel op het eerste gezicht het tewerkstellingsbudget 2003 quasi stabiel blijft ten opzichte van de aangepaste begroting 2002 (653,3 miljoen euro tegenover 651,3 miljoen euro of een stijging van de beleidskredieten met 0,30 percent) dient hier rekening te worden gehouden met het effect van de regularisatie van de tewerkgestelden, vooral in het kader van het Derde Arbeidscircuit. Door de overdracht van de DAC- en GESCO-middelen naar de reguliere begrotingsprogramma's wordt een belangrijke daling tot stand gebracht van de 'beleidskredieten Werkgelegenheid', die nu op andere plaatsen in de Vlaamse begroting kunnen teruggevonden worden. In de begroting Werkgelegenheid worden daarentegen belangrijke bijkomende inspanningen geleverd voor de acties in het kader van het levenslang leren, het inburgeringsbeleid en de meerwaardeneconomie (de financiering van de dienstencheques en samenwerkingsakkoord sociale economie).

Het geringe stijgingspercentage moet dus worden gerelativeerd daar het kredietbedrag 2003 in belangrijke mate wordt getemperd door verschuivingen naar andere begrotingsprogramma's (voornamelijk Welzijn ingevolge de uitvoering van het Vlaams Intersectoraal Akkoord).

De gewone werkingsmiddelen voor de VDAB, Beroepsopleiding en Arbeidsbemiddeling, worden ingeschreven volgens de beheersovereenkomst 2001-2004. Voor het jaar 2003 werden deze kredieten verhoogd voor de uitvoering van de CAO-Instructiepersoneel (2,3 miljoen euro) en voor bijkomende IBO's voor Volvo te Gent (0,73 miljoen euro). Het totaal krediet Beroepsopleiding en Arbeidsbemiddeling bedraagt respectievelijk 95,5 miljoen euro en 59 miljoen euro.

Verder ontvangt de VDAB aanvullende dotaties voor bijkomende taken, onder meer voor :

- de Europese Werkgelegenheidsrichtsnoeren (25,31 miljoen euro) ;
- lokale werkwinkels (9 miljoen euro) ;
- levenslang leren (5,14 miljoen euro) ;
- inburgeringsbeleid richting arbeidsmarkt (5,81 miljoen euro) ;

- start van een loopbaan (9,67 miljoen euro) ;
- mobiliteit (0,62 miljoen euro) ;
- opleidingsfonds Social Profit (1,25 miljoen euro) ;
- ICT gedetineerden (0,316 miljoen euro).

In het kader van de meerwaardeneconomie en het federaal samenwerkingsakkoord sociale economie (SSE) is er in de begroting Werkgelegenheid – volgens het overeengekomen groeipad – een bedrag van 14,2 miljoen euro ingeschreven. Eveneens wordt het bedrag voor de dienstencheques volledig voorzien (13,8 miljoen euro).

Verder blijven binnen de begroting Werkgelegenheid de middelen 2003 op niveau voor onder meer :

- de subsidies STC's voor loon- en werkingskosten (2,87 miljoen euro),
- de aanmoedigingspremies algemeen stelsel (23,12 miljoen euro),
- de aanmoedigingspremies Social Profit (7,59 miljoen euro),
- evenredige arbeidsparticipatie en diversiteit (4,95 miljoen euro),
- acties in het kader van de man / vrouw problematiek (1,735 miljoen euro),
- subsidies voor permanente vorming en opleiding binnen de bedrijven (11,235 miljoen euro) en 7 miljoen euro cofinanciering ESF,
- sectorconvenants (4,5 miljoen euro).

De kredieten voor de nog niet geregulariseerde Tewerkstellingsprogramma's en voor het Herplaatsingsfonds werden aangepast aan de reële noden en bedragen respectievelijk afgerond 382 miljoen euro en 1,259 miljoen euro.

Met ingang van 01/01/2003 werden – in het kader van de volledige omzetting naar reguliere tewerkstelling – volgende bedragen overgeheveld vanuit de begroting Werkgelegenheid naar de respectieve programma's :

10.781.000 euro voor het regulariseren van de derde fase DAC-projecten : sportprojecten, lokale

Jeugd- en Socio-Culturele organisaties en resterende Brusselse projecten (ba 41.05) ;

464.000 euro voor de regularisatie DAC – projecten in de Monumentenzorg (ba 41.05) ;

909.000 euro voor het regulariseren van een aantal gesco's van de Vlaamse Schoolsport naar de sector Onderwijs (ba 41.02).

II. Algemene bespreking

II.1. Tussenkomen van de heer Roland Van Goethem

De heer Van Goethem uit kritiek op de beleidsbrief. Deze bevat een groot aantal tewerkstellingsprojecten, waarvan men het nut meestal in twijfel kan trekken.

De toegevoegde waarde van sociale tewerkstelling is negatief, vermits deze projecten geen toegevoegde waarde bieden voor de reële economie, maar wel gesubsidieerd worden met belastingsgeld en dus de economie belasten.

Ook het doelgroepenbeleid haalt niet het gewenste resultaat. De werkloosheid van laaggeschoolden blijft status quo op een hoog peil, de werkloosheid bij allochtonen is met 9,3 percent gestegen en over het doelgroepenbeleid voor gehandicapten zijn er zelfs geen gegevens bekend. Er wordt een verschuiving aangekondigd van een categoriaal doelgroepenbeleid, met een aparte benadering voor elke kansengroep, naar een geïntegreerd en inclusief beleid voor verscheidene kansengroepen. Het tewerkstellingsbeleid voor allochtonen, ouderen, arbeidsgehandicapten, ex-gedetineerden enzovoorts wordt zo een soort eenheidsworst. Het enige resultaat is dat er minder zicht is op de resultaten van het doelgroepenbeleid.

Meer algemeen is het duidelijk dat het streefcijfer voor de werkgelegenheidsgraad (66,5 percent voor 2004) moeilijk gehaald kan worden, vermits het nu maar 63,4 percent bedraagt en verder daalt. De jongerenwerkloosheid is gestegen met 19,3 percent. Verontrustend is ook de stijging bij de hooggeschoolden. De werkloosheidsgraad is nu ongeveer gelijk aan die van 1999 en fluctueert volgens het ritme van de conjunctuur (dalend in 2000, stijgend in 2001 en 2002).

In een periode van stijgende werkloosheid dobbert de VDAB inmiddels stuurloos rond door de aanslepende hervorming van de VDAB, die voor onze kerheid zorgt bij het personeel. Niemand weet nog

waar men naartoe gaat. Bovendien wordt de hele hervorming op de VDAB en het subsidiestelsel voor invoegbedrijven op de tocht gezet door een verordening van de Europese Commissie die ons land verplicht alle steunmaatregelen die langer dan een jaar duren aan te melden, omdat de Europese Commissie wil onderzoeken of deze niet concurrentieverstorend werken.

Een betere samenwerking tussen de minister van Economie en de minister van Werkgelegenheid dringt zich op. Men kan kunstmatig jobs creëren via een vorm van staatsinterventie, maar duurzame tewerkstelling is enkel mogelijk in een bedrijfsvriendelijk klimaat. Dit is juist het probleem. De buitenlandse investeringen zijn met 80 percent gedaald en de OESO waarschuwt voor te hoge sociale lasten en de te hoge vennootschapsbelastingen in Vlaanderen. Met de afschaffing van de fiscale aftrekbaarheid van de milieuheffingen, is er de facto een stijging van de vennootschapsbelastingen, met alle gevolgen voor de werkgelegenheid.

II.2. Tussenkomen van de heer Guy Sols

De heer Sols maakt vooraf twee opmerkingen bij de tussenkomst van de heer Van Goethem. Ten eerste meent ook hij dat er een link is tussen economie en werkgelegenheid. Ten tweede heeft ook hij vragen bij de nieuwe richtlijn van de Europese Commissie. Lidstaten mogen voor maximum een jaar tot maximum de helft subsidiëren van de loonkosten en de verplichte sociale zekerheidsbijdragen van bepaalde categorieën benadeelde werknemers : jongeren, vijftigplussers, alleenstaande ouders, drugsverslaafden, ex-gedetineerden en werknemers in regio's met een hoge werkloosheid. Andere steun kan, maar moet vooraf aangemeld worden, waarbij de Europese Commissie kritisch zal toezien op de mate van concurrentieverstoring. Werkgelegenheidsmaatregelen zijn in België een gewestelijke bevoegdheid. De Europese Commissie erkent echter alleen lidstaten, geen deelstaten. Zal de minister hiertegen actie ondernemen ? Er zijn voorlopige overgangsmaatregelen, zoals degressieve steunplafonds. Zo kan de steun voor sociale werkplaatsen afgebouwd voor van 100 percent steun in het eerste jaar naar 25 percent steun in het vierde jaar.

Naar aanleiding van deze kwestie had de minister gesteld dat de opsplitsing van de actor- en regierol van de VDAB op de arbeidsmarkt, zoals vastgelegd in het regeerakkoord, herbekeken moest worden. Voor de heer Sols is dit onbespreekbaar. Het regeerakkoord moet gerespecteerd worden.

Vervolgens gaat de heer Sols op een heel aantal punten van het werkgelegenheidsbeleid dieper in.

1. Toename van de werkloosheid – controle op de werkwillegheid

Het is verheugend vast te stellen dat de regering pogingen doet om de werkzaamheidsgraad te verhogen, maar een werkzaamheidsgraad van 66,5 percent in 2004 wordt bijna onhaalbaar. De vooraf gespeelde 26.000 extra jobs in 2001 werd in werkelijkheid een afname met 2.700 jobs ; de 29.000 extra jobs die voor 2002 vooropgesteld werden voor 2002 worden in werkelijkheid een afname van 5.800 jobs (volgens het Federaal Planbureau) of 6.300 jobs (volgens de RSZ).

Dit heeft niet alleen te maken met de slechte economische toestand, maar ook met het gebrek aan beleidsmaatregelen bij de werklozen of werkzoekenden. Er worden inspanningen geleverd om werklozen in een trajectbegeleiding te krijgen, maar daartegenover staat het probleem van het gebrekkige toezicht op de werkwillegheid van de werklozen. België werd daarvoor berispt door de OESO, al moet gezegd worden dat Vlaanderen zich hierbij als beste leerling in de Belgische klas gedraagt. Bij de RVA werden beperkende maatregelen genomen waardoor inspecteurs maximaal slechts 0,2 percent van de dossiers mogen controleren tegenover 0,6 percent vroeger.

Dit probleem werd diverse malen aangehaald, maar de federale en gewestelijke ministers van Werkgelegenheid kaatsen de bal naar elkaar terug. Het comité dat de violen tussen de RVA en de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling op elkaar moet afstemmen, is al sinds december 2000 niet meer samengekomen. Betere controle op de werkwillegheid van werklozen en effectieve sanctionering moet een beleidsprioriteit voor 2003 worden.

De heer Sols verwijst naar de discussie over de inburgering. Het opvolgings- en sanctioneringsmechanisme moet ook voor nieuwkomers gelden. Het gaat niet op dat nieuwkomers wel een werkloosheidsuitkering krijgen, maar geen Nederlands willen leren of een job- of opleidingsaanbod weigeren.

2. Sociale tewerkstelling

De heer Sols gaat in tegen de visie van de minister als zou men er vanuit liberaal-economisch standpunt voor pleiten om het budget voor werkgelegenheid te verlagen in een periode van hoogcon-

junctuur, terwijl men er vanuit sociaal-democratisch standpunt voor zou pleiten om dit budget op peil te houden en te investeren in sociale tewerkstelling. Dit is een krasse uitspraak. De kredieten worden nu vooral aangewend voor een passief werkgelegenheidsbeleid (uitbetaling van werkloosheidsuitkeringen en subsidiëring van overheidstewerkstelling). Werkzoekenden moeten aangespoord worden om actief op zoek te gaan naar een baan en om de loonkosten te verlagen. Sociale tewerkstelling is nuttig, maar moet in de eerste plaats leiden tot doorstroming naar het reguliere arbeidscircuit, terwijl dit voor de minister blijkbaar minder prioritair is.

3. Werkzaamheidsgraad

België is zowat het enige land met meer uitkeringsgerechtigden dan actieven : 103 uitkeringsgerechtigden tegenover 100 actieven. In Frankrijk, Zweden en Duitsland is de verhouding ongeveer 90 op 100, in Oostenrijk, Groot-Brittannië, Denemarken en Spanje 80 op 100 en in de VS 50 op 100. De actieve welvaartstaat moet dringend in daden omgezet worden.

4. Startbanen

Het Rosetaplan heeft een actieve medewerking van de regio's. Bij de implementatie kreeg men in Vlaanderen de indruk dat het op Waalse leest geschoeid was, omdat het plan zich richtte op werkzoekenden jonger dan 25 die minstens zes maanden werkloos waren, en omdat de werkloosheid in Wallonië veel hoger lag. Na onderhandelingen werd voorzien in een uitbreiding tot alle jonge werklozen onder de 25. Wat is de situatie in de groep van 25- tot 30-jarigen ? Welke maatregelen worden voor hen genomen ?

De controles op de aanwervingsplicht van 3 percent jongeren moeten volgens de minister opgevoerd worden. Zijn hierrond al contacten gelegd met minister Onkelinkx ? Welke afspraken werden gemaakt ? Voldoet de Vlaamse overheid aan haar verplichtingen ?

Het Rosetaplan was optioneel voor KMO's maar verplicht voor bedrijven met meer dan 50 werknemers. Spelen de KMO's in op de startbanen ? Welk is de numerieke impact bij de KMO's ?

Minister Onkelinkx blijft zich verzetten tegen de toepassing van het Rosetaplan bij uitzendbureaus. Moeten uitzendkrachten ook worden meegeteld bij de startbanen ?

5. Oudere werkzoekenden

De vervroegde uittreding van ouderen uit de arbeidsmarkt blijft een probleem. De werkzaamheidsgraad van 55- tot 64-jarigen is opnieuw gedaald, van 26 tot 24,5 percent. Het gemiddelde voor de EU is 38,5 percent. De werkzaamheidsgraad van vijftigplussers was vorig jaar gestegen met 1,8 percent (tegenover een EU-gemiddelde van 0,8 percent). Dit jaar is de werkzaamheidsgraad echter maar met 0,2 percent gestegen, ondanks maatregelen om de werkzaamheidsgraad bij deze groep te verhogen. Een meer selectieve toekenning van het brugpensioen moet overwogen worden. Ook de vrijstelling van oudere werklozen als werkzoekende moet goed worden opgevolgd. Oudere werklozen moeten geactiveerd worden. Sinds dit jaar moeten zij beschikbaar blijven op de arbeidsmarkt, maar aangezien de nieuwe reglementering mogelijkheden tot vrijstelling voorziet, moet men hierop nauwlettend toezien. Hoe zal de VDAB inspelen op de nieuwe federale initiatieven met het oog op de activering van oudere werklozen ? Het volstaat niet om ouderen op te roepen om te solliciteren ; men moet hen ook laten bijscholen en vormen, op die manier renderen ze beter.

6. Evenredige participatie

De heer Sols steunt de evenredige participatie op de arbeidsmarkt en verwijst hiervoor naar de rondetafelconferentie die op 15 oktober 2002 plaats had naar aanleiding van Kleurrijk Vlaanderen en naar het decreet van de heer Mahassine c.s. over de evenredige participatie op de arbeidsmarkt. Het moet echter gaan om stimulerende maatregelen : de werkgevers quota opleggen om leden van bepaalde kansengroepen aan te werven is uit den boze. De werkgever moet de best gekwalificeerde arbeidskracht kunnen aannemen en geslacht, ras of seksuele voorkeur mag hierbij niet meespelen. Het streven naar evenredige participatie mag er evenmin toe leiden dat bedrijven bijkomende administratieve lasten opgelegd krijgen, vandaar ook dat de verplichting om jaarlijks voortgangsrapporten voor te leggen enkel op het niveau van een sector geldt, en niet op het niveau van een onderneming.

7. Dienstencheques

De uitvoering van de dienstencheques loopt vertraging op. Vlaanderen heeft gelukkig niet toegegeven aan de Waalse eis om enkel werknemers met een contract van onbepaalde duur aan te nemen. Dit zou niet correct zijn tegenover de uitzendsector, die daardoor uitgesloten zou blijven van het

systeem. Bovendien is de enveloppe beperkt. Indien de dienstencheques een succes blijken, moet men deze kunnen vergroten. Is dit mogelijk ? Wat gebeurt er met de ongebruikte kredieten die voor dit jaar waren ingeschreven ? Zullen de lokale werkinkwinkels worden ingeschakeld in de verdeling van deze cheques ?

In welke mate zal de minister de doelstelling uit het regeerakkoord om 15.000 banen in de sociale economie te creëren realiseren ?

8. Peterschapsformule

De peterschapsformule was bedoeld om oudere, ervaren werknemers jongere werknemers te laten begeleiden op de werkvloer. Welke zijn de concrete resultaten van dit initiatief ? Hoeveel oudere werknemers zijn bij de acht gesubsidieerde zilverpasplannen betrokken en wat zijn de concrete ambities van de minister hiermee ?

9. Invoeginterims

De heer Sols steunt het stelsel van de invoeginterims, omdat ze voor uitzendkrachten de eerste stap kunnen zijn naar contracten van onbepaalde duur. Dit mag evenwel geen verplichting worden, maar moet een mogelijkheid blijven. Hoeveel invoeginterims zijn er ? Het zou wenselijk zijn om dit stelsel te veralgemenen voor alle uitzendkrachten. Men kan in dit verband ook de oprichting van een pool van uitzendkrachten voor specifieke sectoren, bijvoorbeeld de horeca, overwegen.

Het systeem lijdt wel onder twee dysfuncties : de dubbele betaling en de verschillende federale subsidievoorwaarden naargelang het gaat om een langdurig werklozen dan wel om leefloners. Volgens minister Onkelinx zou het probleem van de dubbele betaling op zeer korte termijn worden opgelost, maar blijkbaar is dit niet het geval. Is het probleem van het verschil in subsidievoorwaarden al aangekaart bij het federale niveau ?

10. Wisselbanenplan

Het wisselbanenplan was bedoeld om bedrijven te ondersteunen die werknemers laten promoveren en de vrijgekomen vacatures opvullen door werkzoekenden. Het plan wordt gefinancierd door opleidingscheques, opleidingskredieten en hefboomkredieten. Wat is de stand van zaken ? Is dit een efficiënt systeem ? Volgens de heer Sols werkt het slechts optimaal in periodes van hoogconjunctuur, wanneer er kansen zijn voor jobrotatie en nieuwe arbeidsplaatsen.

11. Jobkaart

Een nieuw idee is de jobkaart voor jongeren, waarmee jonge werklozen van minder dan 25 jaar bij een bedrijf kunnen aankloppen voor een opleiding op de werkvloer. Positief is dat het initiatief moet uitgaan van de werkzoekende, negatief is dan weer dat dit idee wordt gelanceerd op het moment dat de langverwachte sanering van banenplannen eindelijk van start gaat. Overigens is deze kaart overbodig indien de controles op de werkwilligheid van werklozen sluitend zou zijn, quod non.

Op vragen hierover van de heer Laverge antwoordde de minister steeds dat er regionale verschillen zijn in de controles op de werkwilligheid en dat dit uiteindelijk een bevoegdheid was voor de federale overheid, vermits deze instaat voor (de controle op) de sociale zekerheid (10 januari 2002). Het is opvallend dat de minister nu ineens forse taal spreekt en dringend overleg wil met minister Onkelinx over de controle op werkwilligheid.

12. VDAB

Hoe wordt de regisseursrol van de VDAB voor de trajectbegeleiding ingevuld? Uit het antwoord van minister Onkelinx op een schriftelijke vraag van Kamerlid Filip Anthunis is gebleken dat er immense regionale verschillen bestaan inzake transmissies van niet-arbeidsbereide werkzoekenden. Welke inspanningen worden gedaan om deze scheefgetrokken situatie recht te zetten?

De kwantitatieve en kwalitatieve uitbouw van de lokale werkinkwinkels wordt overschaduwd door disputen tussen de VDAB en de lokale overheden over de verantwoordelijkheid over deze werkinkwinkels. De lokale overheden hebben zelden veel te zeggen, omdat het beheer van de financiële middelen bij de VDAB berust. Er moet duidelijkheid komen over de regiefunctie van de VDAB, die afhangt van de uitkomst van het BBB-debat. Het decreet op de lokale werkinkwinkels zou een en ander moeten oplossen. Een resolutie van het Vlaams Parlement pleit hier nochtans voor. Zowel bij de lokale besturen als in het Vlaams Parlement leeft de vrees dat de minister de VDAB een dominante rol zal laten spelen.

Over de hervorming van de VDAB is het laatste woord nog niet gezegd. Dit zal vermoedelijk met vertraging en mogelijks tegenwerking worden uitgevoerd.

VDAB en Upedi, de vereniging van uitzendkantoren, hebben een samenwerkingsovereenkomst ge-

tekend waarbij beide elkaar als volwaardige spelers beschouwen op de arbeidsmarkt, maar in de praktijk blijkt dit dode letter te zijn.

Er bestaan ook twijfels over de Arbeidsmarkt-banksys. Er wordt gevreesd dat ook hier de VDAB een dominante rol zal spelen, waarbij de rol van de private intermediairen beperkt zal blijven tot medefinanciering. Kan de minister hierin enige klaarheid scheppen?

13. Vereenvoudiging banenplannen

De federale regering heeft in de federale programwet de vereenvoudiging van een arsenaal banenplannen voorgesteld. Heeft dit consequenties voor Vlaanderen? Welke maatregelen zal de minister treffen voor vereenvoudiging?

14. Telewerk

In het Vlaams Parlement werd een resolutie goedgekeurd waarbij de Vlaamse regering gevraagd wordt werk te maken van experimenten in telewerk in de Vlaamse administratie en VOI's. Wanneer zal het studiewerk hierover afgelopen zijn? Worden ook stimuli aan privé-bedrijven gegeven om hierrond experimenten op te zetten?

II.3. Tussenkoms van mevrouw Veerle Declercq

Er heerst heel wat (terminologische) onduidelijkheid rond sociale tewerkstelling; zo is het niet duidelijk of men hier ook de vroegere kringloopcentra, WEP+-projecten, invoegafdelingen... toe rekent. Het valt ook op te merken dat het laatste rapport over deze sector al van 2000 dateert. Enige duidelijkheid is op zijn plaats.

Van de 20.000 arbeidsgehandicapten zijn er slechts 3.000 ingeschreven in het Vlaams Fonds. Men zou meer aandacht moeten besteden aan deze groep.

De werkinkwinkels lijden onder een gebrek aan duidelijkheid. Het is nog steeds niet duidelijk wie er de verantwoordelijkheid voor de werkinkwinkels zal opnemen. Nu kan elke werkinkwinkel kiezen wie er de verantwoordelijkheid voor opneemt. Als dit vlot verloopt, is er geen probleem, maar het is niet duidelijk wat er moet gebeuren als dit niet goed lukt. Hopelijk brengt het decreet hiervoor een ondubbelzinnige oplossing.

Er wordt in beleidsbrief niets gezegd over fenomenen als pesten op het werk en burn-out. Een minister van Werkgelegenheid moet hier ook aandacht

aan besteden, want dit leidt tot werkverzuim en werkloosheid.

II.4. Tussenkomenst van de heer Robert Voorhamme

De heer Voorhamme stelt dat niet iedereen arbeidsmarktrijp is, maar men moet blijven zoeken naar oplossingen om ook deze mensen in te schakelen in het arbeidscircuit. Hij vraagt, naar aanleiding van de evaluatie eind 2002 van de invoegbedrijven, een debat over deze tewerkstellingstechniek. De talrijke initiatieven die op het vlak van de sociale werkgelegenheid bestaan, moet men voortdurend blijven evalueren.

De brainstorming die onder meer in het Trivisi-overleg wordt gepleegd over verantwoord ondernemen is belangrijk. Is er intussen al enige duidelijkheid geschapen over welke knelpunten de introductie van het maatschappelijk verantwoord ondernemen in Vlaanderen in de weg staan en hoe men deze kan oplossen? Het komt er niet op aan om overtuigende argumenten te vinden voor maatschappelijk verantwoord ondernemen, want die zijn er voldoende, maar om stimuli te vinden om dit daadwerkelijk in te voeren.

Aansluitend hierop moet men, in het kader van het decreet betreffende het economisch ondersteuningsbeleid, een hedendaagse manier vinden om werkgelegenheid als een van de criteria te hantieren bij het toekennen van expansiesteun. Het gaat hierbij niet alleen om kwantitatieve, maar ook om kwalitatieve werkgelegenheidseffecten. Het economisch ondersteuningsbeleid is weliswaar een bevoegdheid van de minister van Economie, maar het lijkt onwaarschijnlijk dat de minister van Werkgelegenheid hierin geen inbreng zou hebben.

De heer Voorhamme vraagt ook wanneer het 'inwerkingsdecreet' behandeld wordt. De *minister* antwoordt hierop dat het voorontwerp van decreet op 29 november in de Vlaamse regering besproken wordt. Voor het eerst wordt voor 'oudkomers' en nieuwkomers de verplichting ingeschreven om in te gaan op een job- of opleidingsaanbod. Er zijn trouwens nog duizend bijkomende trajecten in de begroting ingeschreven om meer werk te kunnen maken van extra taalopleidingen, om zo sneller aan het werk te geraken. Wie een aanbod weigert, riskeert transmissie van zijn dossier naar de RVA. De heer Voorhamme vraagt om het voorontwerp aan de leden van de commissie ter beschikking te stellen, met het oog op de discussies over het inburgeringsdecreet. De minister antwoordt hierop dat hij na principiële goedkeuring op de regering het

voorontwerp van inwerkingsdecreet zal ter beschikking stellen van de leden van de Commissie.

Ten slotte vestigt de heer Voorhamme de aandacht op de brugpensioenen. Het systeem van de brugpensioenen is voor sommige – zeker niet alle – oudere werknemers een aantrekkelijk systeem waarbij de werkgever de werknemer tot aan het pensioen een deel van zijn inkomen betaalt. Nochtans zouden deze oudere werknemers terug aan de slag kunnen, zeker omdat zij vaak al op relatief jonge leeftijd een brugpensioen toegekend krijgen. Wat de werknemers tegenhoudt om opnieuw aan de slag te gaan, is het feit dat ze financieel een stap terug moeten zetten. Wat de werkgevers tegenhoudt om hen een job te geven, is onder meer dat zij niet meer hetzelfde rendement halen als een jongere werknemer. Aangezien de werkgever toch moet betalen voor het brugpensioen van een werknemer, kan men evengoed oplossingen zoeken om deze werknemers terug te activeren. De heer Voorhamme verzoekt de minister dit idee voor te leggen aan het Overlegcomité. Een federale maatregel (brugpensioen) kan zo een bijdrage leveren aan een regionaal werkgelegenheidsbeleid. Het kost niets aan de werkgever die mensen op brugpensioen stuurt, het kost niets aan de overheid en het kost niets aan de nieuwe werkgever die oudere werknemers wil aanwerven.

De heer *Schuermans* vindt dit een interessant denkspoor, maar volgens hem maakt de heer Voorhamme een denkfout. Brugpensioen wordt niet unilateraal opgelegd door de werkgever, maar wordt door de werknemers vaak beschouwd als een opeisbaar recht, los van de context van bedrijfsherstructureringen. De heer Voorhamme meent dat dit vroeger wel het geval was, maar nu niet meer. Het feit dat sommigen na hun brugpensioen bijklussen in de grijze economie, betekent dat zij nog bereid en in staat zijn om te werken. Het gaat bovendien niet om een verplichting, maar om een optie. In de Antwerpse regio worden nu al akkoorden gesloten tussen bedrijven om brugpensioneerden 'uit te wisselen'.

Als laatste opmerking dringt ook de heer Voorhamme aan op een snelle agendering van het decreet op de werkwinkels.

II.5. Tussenkomenst van de heer Jan Laurys

De tussenkomst van de heer Laurys beslaat volgende delen :

- voorafgaande opmerkingen over de evolutie van de beleidskredieten

- de realisatie van de vier strategische doelstellingen van het werkgelegenheidsbeleid
 - de hervorming van de arbeidsmarktwerking
 - maatregelen om de stijgende werkloosheid op te vangen
 - punctuele vragen over de beleidskredieten 2003
1. De begroting voor 2003, dat zich als een economisch moeilijk jaar aankondigt, ligt 12,43 percent lager dan deze voor het economische topjaar 2000. Dit is een merkwaardige vaststelling, zeker indien men rekening houdt met een aantal belangrijke nieuwe initiatieven zoals het inwerkingsdecreet en het inburgeringsdecreet. De begroting voor 2003 ligt 0,3 percent hoger dan deze voor 2002, maar net als de vorige jaren zal dit hoogstwaarschijnlijk naar beneden bijgesteld worden bij de begrotingscontrole, zodat de begroting voor het werkgelegenheidsbeleid voor het derde opeenvolgende jaar afneemt.
 2. De beleidsbrief vertrekt van een aantal strategische doelstellingen :
 - verhoging van de werkzaamheidsgraad van 61,4 naar 66,5 percent als tussenstation voor een stijging tot 70 percent, zoals overeengekomen op de Top van Lissabon
 - verhoging van de participatie van bevolkingsgroepen die ondervertegenwoordigd zijn op de arbeidsmarkt
 - verbetering van de kwaliteit van de arbeid
 - meer individuele en maatschappelijke ont-plooiing voor iedereen

De werkgelegenheid hangt voor het grootste deel af van de conjunctuur, en men mag een minister van Tewerkstelling dan ook niet afrekenen op stijgende of dalende werkloosheidscijfers. Men moet wel nagaan in welke mate hij de doelstellingen die hij zelf voorop heeft gesteld, daadwerkelijk haalt. Welke resultaten heeft men terzake geboekt ?

De werkzaamheidsgraad is gedaald, terwijl deze in onze buurlanden en bij onze belangrijkste handelspartners de werkzaamheidsgraad is toegenomen met 0,7 percent. Een vergelijking is echter moeilijk te maken, omdat de minister zich voor de cijfers in zijn beleidsbrief enerzijds baseert op cijfers van het Federaal Planbureau

(die een sterkere daling aangeven) en dan weer op cijfers van de RSZ (die een lichte stijging aangeven). De cijfers die de heer Laurys zelf bij de RSZ heeft opgevraagd, geven nog een ander beeld. In het regeerakkoord was de afspraak gemaakt om tegen 2004 150.000 nieuwe jobs te creëren, wat een gemiddelde van 30.000 per jaar betekent. Volgens de heer Laurys was tussen het eerste kwartaal van 2000 en het eerste kwartaal van 2002 een stijging met 49.000 jobs voorspeld ; het zijn er 30.000 geworden. Het streefdoel van 150.000 extra jobs lijkt dus veraf.

Er zijn ook meer werklozen : 15,6 percent meer volledig werklozen. Het aantal niet-werkende werkzoekenden is gedaald, maar dit heeft ook te maken met de registratiemethodes. De eerste doelstelling, het optrekken van de werkzaamheidsgraad, is dus mislukt.

De *minister* merkt op dat de RSZ-databank voor 2001 een stijging van meer dan 27.000 jobs aangaf, en de prognose voor het eerste kwartaal van 2002 ging uit van meer dan 6.000 jobs.

De tweede doelstelling was het verhogen van de participatiegraad van de doelgroepen (ouderen, jongeren, vrouwen, allochtonen, ...) De evolutie van de werkloosheidscijfers bij deze groepen duidt op het tegendeel. De werkloosheid bij laaggeschoolden stijgt met 10,2 percent, bij vrouwen met 9,4 percent, bij jongeren met 26,4 percent, en bij ouderen met 8,9 percent. Het aantal langdurig werklozen daarentegen daalt, of lijkt te dalen. Voor allochtonen is de situatie nog erger met een stijging tot 20 percent.

Voor een aantal doelgroepen lijkt de situatie beter, maar dit is deels schijn. De betere cijfers voor laaggeschoolden hebben vooral te maken met het uitschrijven van oudere werklozen, die over het algemeen lager geschoold zijn dan jongeren. De werkzaamheidsgraad van ouderen is overigens gedaald. De tragere stijging van de werkloosheid bij vrouwen is te wijten aan het feit dat vooral de industrie zwaar getroffen wordt door ontslagen, terwijl vrouwen vooral in de dienstensector vertegenwoordigd zijn. De betere cijfers voor langdurig werklozen hebben vooral te maken met de uitschrijving van oudere werklozen, de schorsing van langdurig werklozen, en het cohorte-effect (de kleine groep werklozen die op de arbeidsmarkt instroomde in de economisch gunstige jaren 1998-2000 komt nu terecht in de groep die 2 tot 5 jaar werkloos is). De slechte score van de arbeidsge-

handicapten is eerder aan structurele factoren te wijten.

Het resultaat van de derde en vierde strategische doelstelling is moeilijker te evalueren. Verbetering van de kwaliteit van de arbeid wordt in de beleidsbrief getoetst aan de hand van een aantal kritische succesfactoren, maar in de praktijk is dit moeilijk meetbaar. Er is wel een regularisatie van de nepstatuten, wat positief is. In totaal zullen in januari 2003 4.490 nepstatuten geregulariseerd zijn. Er blijven echter nog 35.000 VTE Gesco's over (vooral werkzaam bij lokale besturen) die nog wachten op regularisatie. Dit is echter deels een federale (RSZ-)bevoegdheid.

De laatste strategische doelstelling, verbetering van individuele en maatschappelijke ontplooiing, is eveneens moeilijk meetbaar. Het ondernemerschap is hierbij een kritische succesfactor: het opstarten van een onderneming is een voorbeeld van succesvolle individuele ontplooiing. Vlaanderen scoort echter slecht qua ondernemerschap.

De vaststelling dat de vier strategische doelstellingen niet gehaald worden, nemen niet weg dat de minister wel initiatieven ontplooid heeft. Men kan hierbij een onderscheid maken tussen initiatieven in verband met het 'vast kader' van de arbeidsmarktwerking, en anderzijds in verband met het flankerend beleid.

3. De hervorming van de VDAB sleept intussen al drie jaar aan. Het VDAB-personeel steekt hier veel energie in, ten koste van de core business van de VDAB. De afsplitsing van de meritdiensten van VDAB zou sinds oktober 2002 een feit moeten zijn, maar voor de overige fases van de hervorming blijft het bij plannen. Overigens betwijfelt de heer Laurys het nut van een ingrijpende hervorming, los van de afsplitsing van de meritdiensten.

De problemen van lokale werkwinkels zijn genoegzaam bekend. De kern van het probleem is enerzijds de spanning tussen het voorstel van de meerderheidspartijen en het voorstel van de minister en anderzijds tussen de lokale besturen (verenigd in de VVSG) en de VDAB. Het evaluatierapport van Cap Gemini – op vraag van de minister – wijst overigens in dezelfde richting. Tot besluit van een interpellatie hierover in de plenaire vergadering werd een motie aangenomen waarin de Vlaamse regering verzocht werd zo snel mogelijk werk te maken van een

decreet op de lokale werkwinkels. De tweede pijler van de werkwinkels – lokale diensteneconomie – is nog steeds niet gerealiseerd. Men wacht op de dienstencheques. De wet ter bevordering van buurtdiensten en -banen is goedgekeurd op 20 juli 2001, het KB over de dienstencheques is verschenen op 22 december 2001. Het samenwerkingsakkoord hierover werd rond dezelfde periode afgesloten, maar het decreet ter goedkeuring van het samenwerkingsakkoord is nog steeds niet afgehandeld.

In de beleidsnota's Economie en Tewerkstelling werd aangekondigd dat het subregionaal overleg (STC's, streekplatformen) hervormd zou worden. Ondanks alle voorstellen is er nog niets concreets gerealiseerd. Intussen staan de meeste streekplatformen op een waakvlam. Het destijds aangekondigde ontwerp van decreet om STC's om te vormen tot subregionale tewerkstellingsplatformen is nooit gerealiseerd.

Conclusie is dat de (te) ambitieuze hervormingsplannen op niets zijn uitgelopen.

4. Het is niet duidelijk welke concrete maatregelen de minister heeft genomen om de werkgelegenheids crisis vanaf juli 2001 op te vangen. Er zijn heel wat plannen gelanceerd, zoals het startbanen+-plan, het ervaringsdiploma voor de erkenning verworven competenties (dat reeds was aangekondigd in de beleidsnota Werkgelegenheid) en de jobkaart. De finaliteit hiervan is echter onduidelijk.

De *minister* begrijpt deze kritiek niet. Enerzijds verwijt men hem dat hij teveel losse ideeën lanceert, anderzijds wordt er vrijuit geciteerd uit vertrouwelijke documenten die in het sociaal overleg besproken worden en dus nog niet 'rijp' zijn voor een parlementaire behandeling. De heer Laurys begrijpt dan weer niet waarom volksvertegenwoordigers niet mogen weten welke plannen de minister voorlegt aan de sociale partners. De minister antwoordt daar geen probleem mee te hebben, maar dat men het dan wel niet mag voorstellen alsof deze plannen al volledig uitgewerkt zijn. Dit getuigt van weinig respect voor het sociaal overleg.

Er wordt overleg gepleegd met de allochtone verenigingen en de sociale partners om het werkgelegenheidsbeleid voor allochtonen aan te scherpen. Toch is het budget hiervoor met 29 percent gedaald in vergelijking met de derde aanpassing van de uitgavenbegroting 2002, ondanks de start van het inwerkingsdecreet. De

minister antwoordt dat dit een vertekening is van de werkelijkheid, omdat de kredieten voor 2002 als gevolg van de derde begrotingsaanpassing fors werden opgetrokken. In vergelijking met het initiële budget van 2002 is er in 2003 een lichte stijging. De *minister* hoopt voor 2003 het budget hiervoor nog te verhogen. De heer Laurys repliceert dat dit dan wel ten koste van andere uitgavenposten in de begroting Werkgelegenheid zal gaan.

5. Programma 52.4, basisallocatie 01.01 (allerhande uitgaven in het kader van levenslang leren) : de kredieten hiervoor werden bij de derde aanpassing van de uitgavenbegroting fors opgetrokken. Met welk doel ? De *minister* antwoordt dat het gaat om een project om ICT-vaardigheden te vergroten.

Overigens mag men er niet van uitgaan dat de kwaliteit van een werkgelegenheidsbeleid recht evenredig is met de omvang van de begroting ervoor. De heer Laurys repliceert dat de *minister* veel geld uittrekt voor werkgelegenheid wanneer het minder nodig is, en geen geld meer overheeft wanneer het wel nodig is. De *minister* vindt dit geen correcte opmerking. Soms is het nodig om in een periode van hoogconjunctuur meer geld te spenderen aan werkgelegenheid, omdat dan juist de tijd rijp is om achtergebleven doelgroepen te laten bijbenen. Het budget slinkt nu af wegens de regularisatie van de nepstatuten, die niet langer ten laste vallen van het budget voor werkgelegenheid. Daar tegenover staat dat het budget voor de VDAB deze legislatuur met meer dan 20 percent gestegen is. De regularisatie van de gesco's gaat trager omdat het daar moeilijk is een rationele verdeling in te maken tussen de verschillende departementen. De verdeling is indertijd gebeurd volgens een soms bizarre logica die weinig te maken heeft met rationele politieke afwegingen.

De heer Laurys merkt op dat, als men de regularisatie van DAC'ers en onderwijsgesco's buiten beschouwing laat, het budget Werkgelegenheid inderdaad met 1,26 percent stijgt. Dat is nog steeds minder dan de 2,85 percent extra beleidskredieten. De *minister* repliceert dat men zich moet richten op de opdrachten van de VDAB buiten het beheerscontract (invulling van tijds krediet, invulling van tewerkstellingsmaatregelen). De heer Laurys merkt op dat hij vooral kijkt naar het geheel van de kredieten.

Programma 52.4, basisallocatie 01.07 (uitgaven in het kader van evenredige arbeidsdeelname

en diversiteit) : de ordonnanceringskredieten zijn met 38 percent gestegen, maar nergens wordt toegelicht waarvoor dit geld wordt gebruikt.

Programma 52.4, basisallocaties 12.01 en 12.20 : geen toelichting.

Programma 52.4, basisallocatie 12.22 (studies en onderzoeken) : idem. Om welke studies en onderzoeken gaat het ?

Programma 52.4, basisallocatie 12.38 (informatiekosten administratie werkgelegenheid : diensten) : Waar gaan deze middelen naartoe ?

Programma 52.4, basisallocatie 34.01 (aanmoedigingspremies voor arbeidsherverdeling en arbeidsduurvermindering) : Dit budget is gedaald met 36,5 percent, wat logisch is omdat de federale Staat een aantal premies heeft overgenomen. Uit een evaluatie blijkt dat slechts 15 percent van de aanmoedigingspremies naar opleidingskredieten is gegaan. Zal men dit bijsturen ? Volgens de *minister* is dit geld binnen de begroting werkgelegenheid herverdeeld. Klopt dit ?

De *minister* antwoordt dat dit bedrag naar het Herplaatsingsfonds is doorgeschoven naar aanleiding van het Sabena-debacle. Voor Vlaanderen betekende dit een besparing. Mevrouw Declercq merkt op dat 6.197.000 miljoen euro naar het Herplaatsingsfonds is gegaan. De bestemming van de andere 2.131.000 euro is onbekend ; vermoedelijk is dit naar de algemene middelen doorgestort. Mevrouw Declercq pleit ervoor om dit toch bij het budget Werkgelegenheid in te schrijven. De *minister* verklaart dat dit bedrag is opgenomen in de 2,5 miljoen euro die naar de inburgeringstrajecten gaat.

Programma 52.4, basisallocatie 41.03 : de kredieten voor het Herplaatsingsfonds zijn na de afhandeling van het Sabena-debacle vermindert. Is het in de huidige conjunctuur wel verantwoord, met de talrijke bedrijfssluitingen, om deze kredieten te verminderen ?

II.6. Tussenkoms van de heer André Denys

De heer Denys is het niet eens met het betoog van de heer Laurys. Ten eerste vindt hij niet dat men de kwaliteit van het werkgelegenheidsbeleid kan aflezen aan de hoogte van het budget. Ten tweede betekent het niet halen van vooraf gestelde doelstellingen niet noodzakelijk dat het beleid gefaald

heeft. De minister moet zijn verantwoordelijkheid nemen, maar men moet ook rekening houden met externe factoren, zoals de verslechterende conjunctuur.

Het Vlaams Gewest beschikt maar over beperkte mogelijkheden om een actief werkgelegenheidsbeleid te voeren. De maatregelen die het Vlaams Gewest neemt moet men dan ook in een samenhang met de federale maatregelen beschouwen, zoals de verlaging van de patronale bijdragen. Het feit dat deze maatregel achteraf door een sociaal akkoord is uitgehouden, doet niets af van de verdienste van de federale overheid.

Wat het Rosettaplan betreft, volgde de heer Denys aanvankelijk de kritiek van het VEV als zou het teveel toegespitst zijn op de werkloosheidsproblematiek in Wallonië. Wallonië kampt namelijk vooral met jeugdwerkloosheid, Vlaanderen vooral met werkloosheid bij ouderen. Nu blijkt dat de jeugdwerkloosheid in Vlaanderen ook sterk stijgt, waardoor het Rosettaplan toch nog zijn nut bewijst in Vlaanderen.

De Vlaamse regering heeft al grote inspanningen geleverd voor het flankerend beleid inzake werkgelegenheid en economie, ook bijvoorbeeld via het FFEU, dat heeft geleid tot investeringen in de openbare werken en de sociale sector. Dit flankerend beleid heeft een belangrijke invloed op de werkgelegenheid.

De CD&V levert wel kritiek, maar biedt geen alternatieven. Hun 'alternatief' bestaat erin meer middelen te vragen voor allerlei initiatieven, zonder te verduidelijken vanwaar deze middelen moeten komen. Een toevlucht naar oude recepten zoals het financieel ondersteunen van verlieslatende bedrijven biedt ook weinig heil. Ingaand op een opmerking van de heer Schuermans stelt de heer Denys dat de CD&V die vorm van overheidssteun inderdaad heeft afgeschaft, maar men mag deze regering dan ook niet het hoge aantal faillissementen verwijten, als zou dit te wijten zijn aan het de economische politiek van de regering.

Het inburgeringsbeleid hangt af van drie pijlers : welzijn, onderwijs en tewerkstelling. Hieruit blijkt dat het tewerkstellingsbeleid, via de VDAB, de beste resultaten boekt. Het is dan ook aangewezen om de basisopvang van nieuwkomers te organiseren op het niveau van de STC's, omdat dit niveau dicht bij de sociale partners en de lokale besturen zit.

Ten slotte heeft de heer Denys nog drie kritische bemerkingen op het beleid.

Ten eerste blijft de hervorming van de VDAB aanslepen. Voor hem staan de afspraken in het regeerakkoord centraal. Ten tweede lijdt de minister aan een teveel aan ideeën. Er worden allerlei initiatieven gelanceerd, waarbij de indruk ontstaat dat de minister vernieuwing als een doel op zich beschouwt, zonder oog te hebben voor de finaliteit van zijn projecten. Ten derde hekelt de heer Denys de huidige mentaliteit waarbij niemand nog tot zestig of vijftig wil blijven werken. Er ontstaat een soort 'cultuur van de luiheid', waarbij allerlei overheidsmaatregelen die indruk wekken dat er ook een 'recht op luiheid' bestaat. Minder werken is geen oplossing voor de maatschappelijke uitdagingen, integendeel.

De heer *Voorhamme* merkt hierbij op dat de activiteitsgraad in België zeer laag is bij de 50- tot 64-jarigen, maar zeer hoog voor de 25- tot 50-jarigen. Beide gegevens staan met elkaar in verband : de Belg wil zo snel mogelijk stoppen met werken, en werkt daarom zoveel mogelijk tussen 25 en 50. De Vlaamse regering neemt al geruime tijd succesvolle maatregelen om de mensen aan te sporen hun beroepsloopbaan beter te spreiden, zodat men minder hard, maar langer werkt. Het heeft geen zin om de mensen te dwingen tot hun zestigste te werken.

Mevrouw *Declercq* wil hierover niet enkel in economische termen redeneren. De zorg voor de mensen moet centraal staan, anders leidt dit tot tegenstrijdige maatregelen : eerst werden ouderen gestimuleerd om zo snel mogelijk de arbeidsmarkt te verlaten, nu wil men hen er zo lang mogelijk houden.

II.7. Discussie over de controle op de arbeidsbereidheid van werklozen

Sociale werkstelling heeft wel degelijk de bedoeling doorstroming naar reguliere arbeidscircuits te bevorderen, maar men mag zich volgens mevrouw *Declercq* niet fixeren op de jacht op mensen die niet willen of kunnen werken. Sprekend uit haar eigen beroepservaring in het bijzonder beroepsonderwijs wijst de spreker erop dat niet iedereen in staat is om zelfstandig te werken ; er is een groep mensen die meer begeleiding en ondersteuning nodig heeft. Sommige mensen kunnen geen normale job aan, ook omdat de eisen van de maatschappij zo hoog zijn. Daarnaast is er het arbeidszorgcircuit, waarin mensen terecht komen die nooit een gewone job zullen aankunnen, ook niet onder begeleiding. Bovendien is het maatschappelijk niet zo een-

voudig om mensen hun werkloosheidsuitkering te ontnemen, omdat deze mensen dan terugvallen op een leefloon. Wallonië is op dit vlak geen voorbeeld.

De heer *Sols* merkt op dat er van 'jagen' geen sprake is. Zwakkeren op de arbeidsmarkt moeten geholpen worden door trajectbegeleiding, maar het gaat hier om correcte toepassing van regels die voor iedereen gelijk zijn. Mevrouw *Declercq* werpt hiertegen op dat de regels niet voor iedereen gelijk kunnen zijn, omdat sommigen nu eenmaal zwakker staan op de arbeidsmarkt dan anderen.

De heer *Denys* merkt op dat bij vele PWA's de vraag groter is dan het aanbod, onder meer omdat men bepaalde groepen werklozen niet kan verplichten voor de PWA te werken. Dit is een lacune in de regelgeving. Een werkloze die een opleidingsaanbod door de VDAB weigert, kan men sanctioneren; een werkloze die een aanbod van een PWA weigert, niet. Dit heeft niets te maken met een gebrek aan respect voor zwakkeren. Men mag dit niet herleiden tot een discussie tussen voorstanders van 'zwakken' en 'sterken'.

De *minister* meent een tegenspraak te ontdekken in het betoog van de heer *Denys*: enerzijds kant hij zich tegen een passief werkgelegenheidsbeleid dat bestaat uit gesubsidieerde arbeidsplaatsen en een uitgebreid stelsel van uitkeringen, anderzijds pleit hij ervoor om werklozen desnoods in een PWA-systeem te dwingen, dat juist zo vaak als een werkloosheidsval wordt beschouwd. De heer *Denys* repliceert dat het PWA-systeem juist aantoonde dat er een aanbod bestaat op de arbeidsmarkt, maar dat sommigen daar toch weigeren op in te gaan. De heer *Maes* nuanceert dit: soms mag men een werkloze niet op een aanbod laten ingaan, omdat hij of zij dat aanbod niet aankan. Het heeft geen zin om mensen een aanbod op te dringen dat ze niet aankan.

De heer *Laurys* besluit dat deze discussie aantoonde dat de meerderheid verdeeld is over een aantal fundamentele punten van het werkgelegenheidsbeleid, wat meteen verklaart waarom zo weinig ideeën uit de beleidsbrief daadwerkelijk gerealiseerd worden. Men gaat bij deze discussie te veel uit van het vroegere concept van controle op werkwillegheid: werklozen massaal naar de stempelcontrole sturen, waarbij er steeds een aantal mensen niet komen opdagen, waarop men dan 'jacht' kan maken. Hij pleit voor een contractualisering van de werkzoekenden: de overheid neemt haar verantwoordelijkheid op door een trajectbegeleiding uit te werken, de werkzoekende neemt zijn verant-

woordelijkheid op door op het traject in te gaan. Het gaat om een wederzijds engagement in plaats van een eenzijdige controle.

II.8. Discussie over de opleidingen in bedrijven

De heer *Laurys* merkt op dat heel wat faillissementen te wijten zijn aan een slechte risico-inschatting of opleiding. Hiervoor kan men een flankerend beleid uitwerken. De opleidingscheques schieten echter hun doel voorbij, aangezien slechts 17 procent van de opleidingscheques gebruikt werd. Uit een artikel in de FET blijkt dat het aantal opleidingen in bedrijven nog daalt.

De heer *Denys* merkt op dat de opleidingscheques in elk geval efficiënter zijn dan de vroegere Vlaminov-maatregelen. Men moet het systeem enige tijd gunnen.

De *minister* merkt op dat er nog geen echte opleidingscultuur is in de Belgische bedrijfswereld en wordt hierin bijgetreden door de heren *Denys* en *Voorhamme*. De minister voegt eraan toe dat hij een stringent arbeidsvergunningenbeleid voert, juist omdat veel bedrijven het aantrekken van goedkope buitenlandse arbeidskrachten verkiezen boven de ontwikkeling van het eigen human capital door het bij- of omscholen van hun eigen werknemers.

De heer *Voorhamme* merkt op dat uit audits blijkt dat het Belgische bedrijven qua opleidingen kwantitatief zeer slecht scoren, maar kwalitatief zeer goed. Veel opleidingscheques worden oneigenlijk gebruikt door vrije beroepen.

De heer *Schuermans* verwijst naar de bedrijfsstructuur in België, met een overwicht aan KMO's. Voor die bedrijven is het moeilijker om een eigen opleidingsaanbod aan te bieden of uit te werken.

ANTWOORD VAN MINISTER LANDUYT

Voor vragen over cijfergegevens in de beleidsbrief en de begroting, verwijst de minister naar het monitoringsysteem, dat nauwkeurig opvolgt in welke mate het beleid de Europese richtsnoeren voor werkgelegenheid opvolgt. Op dit vlak is België een internationaal voorbeeld. Het valt overigens aan te raden het werkgelegenheidsbudget niet in globo te bekijken, maar zich telkens te richten op specifieke acties. Het actueel monitoringverslag wordt ter beschikking gesteld van de leden van de Commissie.

Indien er geen toelichting werd gegeven bij bepaalde begrotingsposten, komt dit omdat het gaat om constant beleid. De concrete invulling van de basisallocatie 'studies en opdrachten' is het gevolg van afspraken in de Vlaamse regering. Deze studies worden uitgevoerd door het steunpunt WAV of het VIONA-project. Hiervoor wordt telkens een jaarplanning opgesteld.

De minister meent dat het beleidsdomein werkgelegenheid een voorbeeldfunctie uitoefent voor het beter bestuurlijk beleid en PPS-projecten. De hervorming van de VDAB zou veel sneller kunnen gaan, maar men heeft er bewust voor gekozen de hervorming af te stemmen op het tempo van het BBB. De hervorming van de VDAB verloopt op een juridisch vooruitstrevende wijze. De afsplitsing van T-Groep met de VSO Werkholding is hiervan een voorbeeld : voor het eerst werd een houdstermaatschappij opgericht met de juridische vorm van een vereniging met sociaal oogmerk. Nieuw is ook dat uit een overheidsbedrijf een commercieel dienstenbedrijf is ontstaan. De operatie zal op 1 januari 2003 juridisch-technisch definitief afgerond zijn.

Daarnaast zal de hervorming van de VDAB voor het eerst ook een wettelijke basis verschaffen voor PPS-projecten, via de Jobsys. Dit is geen publieke databank waarbij de privésector moet betalen om toegang te krijgen, maar een unieke vorm van samenwerking tussen privésector en overheid. Jobsys zal eerstdaags door de Vlaamse regering besproken worden.

Het stopt hier niet mee. Men onderschat wat er rond de werkwinkels gebeurt. Het basisonthaal van arbeidsbemiddeling en beroepshervorming wordt uitgebouwd. De laatste hand is gelegd aan het voorontwerp over het decreet op de werkwinkels. Samenwerking tussen instellingen van de federale overheid (RVA), een gewestelijke instelling (VDAB), gemeentelijke overheden en sociale instellingen (OCMW) wordt in de werkwinkels gerealiseerd via de werkwinkelconsulenten, die een werknemer van het OCMW, de RVA, de gemeente of de VDAB kan zijn. De werkwinkel concretiseert de eenloketfunctie, waarbij elke klant een dossier heeft. Het laten samenwerken van mensen die van verschillende overheden afhangen, is juridisch complex en belangrijk.

Het bedrijfsleven vroeg zich bij aanvang van de hervorming van de VDAB af welke gevolgen dit zou hebben voor de investeringen in opleiding. Dankzij de VDAB beschikt Vlaanderen immers

over een vorm van permanente opleiding, die voor bedrijven goedkoper uitvalt dan opleidingen aanpakken bij privé-actoren op de markt. De vraag is hoe de taken van de overheid en de privésector terzake verdeeld zijn. De Europese regels bepalen dat op de uitbestedingsmarkt geen gesubsidieerde spelers mogen zijn, of er is oneerlijke concurrentie. Daarom moet de splitsing van de regie- en actorfunctie van de VDAB juridisch goed onderbouwd zijn. Het is niet zo dat de regiefunctie voor de VDAB is weggelegd en de actorfunctie uitsluitend aan de privé-sector toekomt. De overheid moet er zich voor hoeden de VDAB in een zodanige positie op de markt te manoeuvreren dat de VDAB niet meer kan functioneren. De echte bedoeling van het regeerakkoord is nooit geweest om de werking van overheidsactor onmogelijk te maken, integendeel. De uitzendsector, die ook meer en meer de opleidingssector in zijn koepel betreft, wordt bij de arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding betrokken. Zij heeft er allermist belang bij de VDAB kapot te maken. Het niet-rendabele op de arbeidsmarkt moet men vrijwaren.

De opmerkingen over een teveel aan ideeën lijken de minister vreemd. Enkele maanden geleden hoorde men net het tegenovergestelde. Het komt erop aan om alle acties en initiatieven die de overheid neemt in de uitvoering van haar beleid bij het publiek bekend te maken.

Wat de erkenning van verworven competenties betreft, is er een studie afgeleverd en zijn talrijke projecten opgestart om uit te zoeken hoe men deze competenties best kan erkennen.

III. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen

Over het aan de commissie toegewezen gedeelte van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2003 (bevoegdheden van minister Landuyt – Werkgelegenheid en Toerisme) worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het aan de commissie toegewezen gedeelte van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap van het begrotingsjaar 2003 (bevoegdheden van minister Landuyt - Werkgelegenheid en Toerisme) wordt bij indicatieve stemming aangenomen met 8 stemmen tegen 4.

**DEEL V : INDICATIEVE STEMMING OVER
HET GEHEEL**

Het aan de commissie toegewezen gedeelte van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2003 wordt bij indicatieve stemming aangenomen met 8 stemmen tegen 4.

De verslaggevers,

Frans DE COCK

Eddy SCHUERMANS

Jef VAN LOOY

Veerle DECLERCQ

De voorzitter,

André-Emiel BOGAERT

BIJLAGE 1 :

Begroting van het Vlaams Promotiecentrum voor Agro- en Visserijmarketing VZW (VLAM)

ALGEMENE WERKING**Begroting 2003****EURO****Financiering**

☐ Subsidie Vlaamse overheid	3.486.000
☐ Financiering vanuit de sectoren	394.000
• Andere inkomsten	50.000
Totaal:	<u>3.930.000</u>

Uitgaven

☐ Personeelskosten	2.330.000
Bezoldiging (inclusief RSZ en vakantiegeld)	2.147.000
Andere personeelskosten	183.000
☐ Huisvesting	572.000
Huur	450.000
Huurlasten en onderhoud gebouw	122.000
☐ Werking buitenlandse kantoren	400.000
Loonkost	246.000
Andere kosten	154.000
☐ Telecom en andere nutsvoorzieningen	112.000
☐ Informatica	110.000
• Andere logistieke kosten	256.000
• Werking bioketenmanagers	150.000
Totaal:	<u>3.930.000</u>

Toelichting

Uitgangspunt voor de financiering van de werking van VLAM is steeds geweest dat de algemene werkingskosten, alsook het overkoepelend horizontaal promotieprogramma gefinancierd worden vanuit de jaarlijkse subsidie van de Vlaamse overheid en dat de middelen die via de heffing van sectorale promotiefondsen geïnd worden in hun totaliteit ten goede komen aan de sectorale promotievoering.

Dit principe is steeds minder houdbaar ingevolge de discrepantie tussen de toename van de werkingskosten enerzijds en de (beperkte) indexering van de subsidie aan VLAM anderzijds.

De middelen nodig voor de financiering van de “Algemene werking” van VLAM in 2003 worden begroot op 3.930.000 euro, waarvan 3.486.000 euro uit de subsidie van de Vlaamse overheid, 394.000 euro vanuit de sectoren (loon- en werkingskosten van ten laste van de sectoren aangeworven personeelsleden) en 50.000 euro vanuit “Andere inkomsten” (doorgerekende kosten inningen + intresten).

Aan de uitgavenkant is er een toename van de personeelskost van 2.010.950 euro naar 2.330.000 euro voorzien. Deze post omvat alle personeelsgebonden kosten incl. vorming, verplaatsingen, vergoedingen woon-werkverkeer, ...

De toename van de personeelskost is een gevolg van:

- de lineaire stijging ingevolge loopbaanontwikkeling en indexering (wordt niet evenredig gevolgd door de indexering van de subsidie);
- de budgettering over een volledig jaar van de in de loop van 2002 aangeworven personeelsleden;
- de voorziene nieuwe aanwervingen voor de persdienst en voor de marketingcel als uitvloeisel van de VLAM-audit;
- de overdracht van budget van outsourcing “informatica” naar “personeel”.

De implementatie van de resultaten van het in de loop van het 2de semester van 2002 uitgevoerde HRM-onderzoek zal gebeuren binnen de limieten van de budgetpost “Personeelskosten”, ev. te herzien bij de budgetcontrole van begin 2003.

De begrotingspost “Huisvesting” omvat de huur, de huurlasten en de onderhoudskosten van zowel de centrale zetel van VLAM (Leuvenseplein 4) als van het magazijn te Grimbergen, waarvoor de huur gedeeld wordt met het Departement EWBL. Ook deze post stijgt grotendeels lineair ingevolge indexering.

De post “Buitenlandse kantoren” omvat de volledige werkingskost van de VLAM-kantoren in Parijs en Keulen, incl. de loonlast.

De posten “Telecom en nutsvoorzieningen” en “Informatica” worden in vergelijking met 2002 iets minder ruim begroot ingevolge besparingen die gerealiseerd worden door het voeren van een strikt beleid en door opvolging van de marktevolutie.

Voor wat informatica betreft dient er wel rekening mee gehouden te worden dat de outsourcing sterk zal teruggeschoefd worden en dat de eigen informaticacel eind 2002 werd uitgebreid via de aanwerving van een informaticaverantwoordelijke.

De budgetpost “Andere logistieke kosten” omvat de ganse logistieke ondersteuning van VLAM, gaande van verzendingen, verzekeringen, taksen, ... tot wagenpark en economaat. Ook hier wordt voorzover mogelijk een beleid van besparing of niet aangroei van kosten gevoerd.

Ook in 2003 zal de werking van de bioketenmanagers verder ondersteund worden, dit gebeurt in samenwerking met de Administratie Land- en Tuinbouw (ALT) – zie ook sectoraal programma “bio-, hoeve- en streekproducten”.

HORIZONTALAAL PROGRAMMA**Programma 2003**

	<u>EURO</u>
<u>Financiering</u>	
· Subsidie Vlaamse overheid	890.000
· Andere inkomsten	20.000
Totaal:	<u>910.000</u>

<u>Uitgaven</u>	
· Marktonderzoek	480.000
· Pers en P.R.	115.000
· Verspreiden voedingsinformatie	115.000
· Corporate image	35.000
· Binnenlandse beurzen	65.000
· Project gastronomie	50.000
· Subsidiëring VILT	50.000
Totaal:	<u>910.000</u>

Toelichting

Het horizontaal programma omvat enerzijds initiatieven die bijdragen tot de afzet- en imagobevordering van de producten van de Vlaamse landbouw, tuinbouw en visserij in het algemeen en anderzijds acties die de sectorale werking ondersteunen.

De financiering van het horizontaal programma gebeurt vanuit de subsidie van de Vlaamse overheid.

De post “Marktonderzoek” neemt een belangrijk gedeelte van het “horizontaal” budget voor zijn rekening en levert de informatie aan die de basis vormt van de promotionele werking van VLAM op de binnenlandse markt.

Deze budgetpost wordt in vergelijking met 2002 met ongeveer 15 % verhoogd; deze verhoging dekt enerzijds de contractueel voorziene jaarlijkse indexering (2 %) en anderzijds is het de bedoeling om ook de nieuwe sectoren, nl. bio-, hoeve- en streekproducten, in het, vanuit de Vlaamse overheid gefinancierde marktonderzoek aan bod te laten komen. De verdere uitwerking hiervan wordt nog ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad van Beheer.

Goede contacten met de media zijn cruciaal voor een promotieorganisatie als VLAM, vandaar het belang van een goed werkende persdienst. De VLAM-persdienst informeert zowel de vakpers als de algemene pers over de VLAM-campagnes en de producten die VLAM promoot. In functie van de promotie van de Vlaamse landbouw-, tuinbouw- en visserijproducten in het buitenland zijn er ook contacten met de buitenlandse pers.

De persdienst zal in 2003 versterkt worden, dit vooral met de bedoeling om de buitenlandse pers nog meer systematisch te kunnen bewerken. Ook zal er zodoende ruimere aandacht kunnen besteed worden aan het informeren van de achterban – de Vlaamse landbouw- en tuinbouw- en visserijsector – over het gevoerde promotiebeleid en de daaruit volgende campagnes en acties.

De verspreiding van voedingsinformatie is een essentieel onderdeel geworden van de VLAM-werking. Tot en met 2001 gebeurde deze informatieopdracht vanuit een afzonderlijke entiteit, de vzw NICE, zij het gesubsidieerd door VLAM.

Vanaf 2002 werd de “NICE-werking” als “cel voedingsinformatie” binnen VLAM ingepast en het verspreiden van voedingsinformatie is zodoende een kernopdracht van VLAM geworden.

Het objectieve en wetenschappelijk correcte karakter van de publicaties en acties die onder het logo van NICE gerealiseerd worden blijven gegarandeerd, aangezien ze zoals in het verleden onderworpen blijven aan de goedkeuring van de wetenschappelijke adviesraad die vroeger NICE en nu de cel “voedingsinformatie” opvolgt.

Dat deze aanpak loont, bewijst de reputatie die werd opgebouwd als objectief en betrouwbaar informatiecentrum bij zowel intermediairen in de gezondheidszorg als bij de consument en de pers.

Via het voedingsmagazine en websiteluik voor professionelen www.nice-info.be wordt actuele, relevante en praktische voedingsinformatie verspreid naar artsen, diëtisten en andere gezondheidswerkers, docenten voeding, socio-culturele organisaties en de pers.

Deze doelgroep treedt op als intermediaire voor de verspreiding van voedingsinformatie naar de consument.

De consument wordt ook rechtstreeks bereikt aan de hand van informatiebrochures, via het websiteluik voor de consument en door middel van educatieve projecten voor onderwijs en voordrachtgevers. Daarnaast wordt er een uitgebreid documentatiecentrum actueel gehouden, dat ter beschikking staat van alle geïnteresseerden binnen en buiten VLAM.

Het budget “Corporate image” heeft te maken met het naar buiten treden van VLAM als organisatie; deze budgetpost omvat o.m. het beheer van de VLAM-website, inlassingen in exportgidsen, het regelmatig vernieuwen van de VLAM-etalage, ...

De bedoeling is steeds VLAM te profileren als de promotieorganisatie en Vlaams contactpunt, zowel naar de consument als naar de bijdragebetalende producent, maar ook naar de binnen- en buitenlandse handel en distributie.

De post “Marktverkenning” valt weg uit het horizontaal programma, hetgeen als gevolg heeft dat marktverkenningsinitiatieven doorgeschoven worden naar de sectoren.

Op de post “Binnenlandse beurzen” staat de deelname aan Agriflanders Gent, de Vlaamse land- en tuinbouwbeurs, die plaats vindt van 10 tot 12 januari 2003, centraal.

VLAM grijpt deze manifestatie aan om de achterban te informeren over de kwaliteitssystemen die zich in verschillende sectoren ontwikkeld hebben en ook de promotievoering in de verschillende sectoren wordt zo aanschouwelijk en visueel mogelijk op de VLAM-stand voorgesteld.

VLAM wil in de toekomst de Vlaamse landbouw-, tuinbouw- en visserijproducten ook meer promoten via de Vlaamse gastronomie.

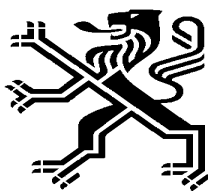
Basis voor deze promotie zou het Cauderlierproject kunnen worden. Philippe Cauderlier is best te omschrijven als een vergeten Belgisch keukenmonument. Hij stond aan de basis van de Belgisch/Vlaamse burgerkeuken en kan gerust vergeleken worden met Escoffier in Frankrijk.

De figuur en het werk van Cauderlier kunnen als kapstuk fungeren om de producten waar VLAM voor staat op culinair en gastronomisch vlak te promoten.

Het Cauderlierproject zou op gang getrokken worden vanuit het horizontaal programma, met de bedoeling de sectoren bij de verdere uitvoering ervan te betrekken.

VLAM ondersteunt ook de werking van VILT, het Vlaams Informatiecentrum over Land- en Tuinbouw. VILT verstrekt objectieve informatie over de Vlaamse land- en tuinbouwsector met als doel wederzijds begrip te creëren tussen boer en burger en zodoende het imago van de landbouwsector te verbeteren.

BIJLAGE 2

DE MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING
DE VLAAMSE MINISTER VAN WERKGELEGENHEID EN TOERISME
DE VLAAMSE MINISTER VAN LEEFMILIEU EN LANDBOUW
DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIEN EN BEGROTING, INNOVATIE, MEDIA EN
RUIMTELIJKE ORDENING

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Kaderbeslissing van de Vlaamse regering over de aanwending van de LRM-middelen en over de financiering van de niet-rendementsgebonden opdrachten van LRM

1. Situering hefboomprojecten Limburg

Teneinde de verdere economische diversificatie van Limburg te verankeren, zijn strategische investeringen in Limburg meer dan noodzakelijk. Belangrijke hiaten staan immers de verdere economische ontwikkeling van Limburg in de weg. Meer specifiek gaat het over ontsluitingsinfrastructuur, de uitbouw van de Transnationale Universiteit Limburg (tUL) en een aantal toeristische identiteitsversterkende infrastructuurprojecten.

Op basis van een evaluatie van het zgn. 'toekomstcontract voor Limburg' werd in 1997 door mevrouw de Gouverneur Hilde Houben-Bertrand een 'Actieplan voor Limburg' gelanceerd. Het actieplan heeft tot doel hefboomprojecten voor Limburg te formuleren en te ontwikkelen rond 5 prioritaire doelstellingen:

1. Het stimuleren van meer tewerkstelling;
2. Het maximaal ontsluiten van de provincie;
3. Het bewerkstelligen van een zorgzame samenleving;
4. Het behoud van het groene karakter van de provincie;
5. Het werken aan een 'lerende en slimme regio'.

Tijdens het overleg d.d. 28 maart 2000 tussen de Gouverneur en Vlaams Minister-President Dewael werd bevestigd dat de 5 prioriteiten van het Actieplan voor Limburg ook voor de nieuwe Vlaamse Regering kunnen behouden blijven. In het kader van dit overleg zijn een aantal concrete dossiers opgemaakt of nog in voorbereiding:

Transnationale Universiteit Limburg (tUL)

Op 10 juli 2001 verleende het Vlaams parlement haar goedkeuring aan het decreet 'houdende goedkeuring van het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Vlaamse gemeenschap van België inzake de transnationale Universiteit Limburg, ondertekend te Maastricht op 18 januari 2001'.

Het verdrag bepaalt dat de tUL wordt erkend als een universiteit in de Vlaamse Gemeenschap en legt de onderwijsbevoegdheid vast.

In een eerste fase heeft de transnationale Universiteit Limburg (tUL) onderwijsbevoegdheid in de studiegebieden:

- Levenswetenschappen,
- Informatietechnologie,
- Onderwijskunde.

Voor deze studiegebieden worden de opleidingsonderdelen of studiejaren die de Universiteit Maastricht (UM) en/of het Limburgs Universitair Centrum (LUC) reeds inrichten, overgeheveld naar de tUL. Concreet zijn dit voor het LUC de kandidaturen Informatica-Kennistechnologie en Biomedische Wetenschappen.

Tevens is in het Verdrag een groeipad uitgezet voor de verdere integratie van de opleidingen van de UM en het LUC in de tUL.

De aantrekkingskracht van de nieuwe instelling en haar slagkracht als kenniscentrum voor de regio worden immers in sterke mate bepaald door haar onderzoekspotentieel. De geleidelijke opbouw van de recurrente reguliere financiering verloopt te traag om het reeds aanwezig onderzoekspotentieel verder te kunnen uitbouwen en zo in de tUL binnen afzienbare tijd (5 jaar) enkele onderzoeksgroepen te creëren die internationaal erkenning genieten. Ook de bestaande infrastructuur is ontoereikend en dient aangepast/uitgebreid te worden.

Het Strategisch Toeristisch Actieplan 2001-2006

Uit recent vergelijkend toeristisch marktonderzoek¹ van Belgisch Limburg ten opzichte van binnen- en buitenlandse concurrerende regio's blijkt dat Limburg met haar cultuurhistorische en natuurlijke troeven nog verder kan doorgroeien, maar dat met het actueel aanbod Limburg zich nog onvoldoende kan onderscheiden. Limburg met haar 1 miljoen aankomsten oftewel 4 miljoen overnachtingen (NIS, 1999) is de tweede belangrijkste verblijftoeristische provincie van België. De directe tewerkstelling bedraagt actueel meer dan 14 000 VTE (1999, RSZ en RSVZ) waarvan voornamelijk laaggeschoolden (83%) en vrouwen (62%).

Deze vaststellingen en de overtuiging dat toerisme een instrument is voor de typische tewerkstellingsproblematiek in Limburg, heeft geleid tot de opmaak van het Strategisch Toeristisch Actieplan 2001-2006 dat op 20 juni 2001 op voorstel van de Bestendige Deputatie door de provincieraad werd goedgekeurd. Dit plan omvat 4 inhoudelijke ontwikkelingsthema's met name (1) de versterking van de cultuurhistorische beleving van Limburg, (2) de toeristische ontsluiting van de vele aaneengesloten natuurgebieden, (3) de ontwikkeling op het vlak van leisure en (4) de verankering van het gezinstoerisme.

Voor de cultuurhistorische beleving van Limburg is gekozen voor de verdere ontwikkeling van 5 in de streek geïntegreerde attractiepolen waarbij gestreefd wordt om de ontwikkeling van Limburg van de oudheid tot heden te beleven met als trekkers: het provinciaal Gallo-Romeins museum en het Pliniusproject te Tongeren, Herkenrode te Hasselt, Bokrijk/Oude Stad te Genk en de voormalige mijnsite te Beringen. Voor het aspect leisure is de ontwikkeling op de voormalige mijnsite te Eisden reeds volop in ontwikkeling en is exemplarisch voor de projectontwikkeling die wordt beoogd. Het ontwikkelen van het eerste Nationaal Park en het ex-Center Parcs-terrein te Dilsen-Stokkem moet Vlaanderen een

¹ Studie uitgevoerd in opdracht van Toerisme Limburg vzw door ZKA Markt & Beleid (2001). De concurrerende regio's opgenomen in de studie waren de Vlaamse provincies, Veluwe (NL), Zuid-Limburg (NL), Kempen en Peel (NL), Noord- en Midden-Limburg (NL) en Münsterland (DE)

plaats geven op de natuurtoeristische kaart. Marketingtechnisch betekent de internationale uitstraling van een Nationaal Park een imago-impuls voor groen Limburg. De huidige recreatieve verblijfstoerist kiest voor meerdere kortere vakanties, maar verblijft gemiddeld minder lang dan vroeger. In de overnachtingscijfers weerspiegelt dit fenomeen in een terugval bij voornamelijk de traditionele vakantiedorpen te Houthalen-Helchteren en het sociaal toerisme. Actueel wordt ter versterking van de bestaande verblijfsrecreatieve centra (campings en vakantiedorpen) te Houthalen-Helchteren naar een geschikte locatie gezocht voor de realisatie van een dierenpark (nabij Molenheide).

Andere strategische hefboomprojecten door de Vlaamse regering geselecteerd en aanvullend op het Limburgplan zijn:

Mobiliteit

De Vlaamse regering heeft in haar beslissing van 14 december 2001 de goedkeuring gegeven aan LRM om een niet-rendementsgebonden budget van € 2,48 miljoen te voorzien voor studie. Deze studie is gegund en zal medio volgend jaar een gedetailleerd overzicht geven van de noodzakelijke investeringen (monorail, Noord-Zuid-verbinding, spoorlijn 18 Hasselt-Neerpelt,...) in Limburg.

Afval

Momenteel is er een nauw overleg tussen de provincie en de drie intercommunales (met OVAM en ABA (Gewest) als waarnemer en raadgever) om te komen tot een optimalisatie van de inzameling en verwerking van afval voor gezinnen en bedrijven in Limburg.

De provincie organiseert dit overleg in het kader van artikel 16§6 van het afvalstoffendecreet en binnen de huidige afvalstoffenwetgeving. De drie intercommunales ervaren dit als positief en ondersteunen dit. In deze zin fungeert Limburg als voorbeeldproject inzake de optimale samenwerking tussen de beleidsniveaus. Om ter zake bijkomende ondersteuning te geven is verder onderzoek over de modaliteiten van de afvalverwerking in Limburg noodzakelijk.

De eigenlijke eindverwerking van afval wordt ondergebracht in één entiteit, waarin samen met de privé, LRM een rendementsgebonden kapitaalinbreng doet. Met respect voor de privé-aandeelhouder die tevens de operationele leiding en exploitatie heeft, belet niets dat de aandeelhouderstructuur van deze uitvoerende entiteit wordt opengesteld voor intercommunales en/of provincie publieke partners in Limburg.

Integratie energiesector en water

De NV Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijng gebied, dochter van LRM, is decretaal belast met de beheersing van grond- en oppervlaktewater ingevolge de mijnactiviteiten. Ter vrijwaring van het overstromen van de mijnverzakkingsgebieden verpompt NV Mijnen jaarlijks 20 tot 30 miljoen m³ oppervlakte- en grondwater naar de waterlopen (beken, rivieren, kanalen). Het opgepompte water is van erg goede kwaliteit. De mogelijkheden worden onderzocht om dit water te valoriseren via watermaatschappijen.

Deze activiteit van LRM vormt de opstap om te komen tot synergieën om de wateractiviteiten in Limburg toe te bedelen aan een entiteit. Bij de realisatie van deze synergieën wordt rekening gehouden met:

- Duurzaam en spaarzaam water- en energieverbruik
- Klantengerichtheid en klantendienstverlening
- Wegwerking van overhead- en managementkosten
- Algemeen: bundeling en gelijktijdig aanbieden van nutsactiviteiten, om te komen tot grotere effectiviteit en efficiëntie.

Ter principiële beslissing wordt aan de Vlaamse regering voorgelegd om de Limburgse wateractiviteiten aan één entiteit toe te bedelen, met het oog op het realiseren van

genoemde synergieën. Voor het realiseren van deze doelstellingen wordt aan LRM opdracht gegeven de bundeling van de wateractiviteiten, op bedrijfseconomisch, vennootschapsrechtelijk en financieel vlak te onderzoeken, inclusief de uitwerking van een stappenplan ter realisatie.

Deze onderzoeksopdracht is naar analogie van mobiliteit, STAP en afvalverwerking een niet rendementsgebonden opdracht van LRM. De participatie, ook ten tijdelijke titel, in een op te richten entiteit valt onder de operationele rendementsgebonden opdracht van LRM, zoals wordt bepaald in art. 4 van de beheersovereenkomst.

2. Situering en toekomstige structurering LRM

LRM wil een stuwende kracht blijven in de economische uitbouw van Limburg. Dit doet ze momenteel door enerzijds risicodragend kapitaal te verstrekken aan lokale en buitenlandse ondernemingen die in Limburg investeren. Hiervoor komen zowel gevestigde grote ondernemingen als startende KMO's in aanmerking. Ook kan ze management buy-outs mee begeleiden. Anderzijds is LRM partner en vaak initiatiefnemer bij het ontwikkelen van duurzame projecten rond onroerend goed, infrastructuur, industrieterreinen, toerisme en nutsvoorzieningen op de oude mijnterreinen en elders in Limburg. In haar nazorgrol beheert LRM de gevolgen van de mijnsluiting. Deze combinatie van expertise op het vlak van bedrijfsfinanciering, onroerend goed en projectontwikkeling is uniek. Deze kennis en ervaring zijn beschikbaar voor ondernemingen en overheidspartners.

Op 31 december 2001 bedroeg het geconsolideerd eigen vermogen van de LRM-groep € 364,5 miljoen (14,7 miljard BEF) waarvan € 277,4 miljoen (11,2 miljard BEF) beschikbaar.

Doordat LRM ten opzichte van 31 december 2001 nog voor € 132,6 miljoen (5,349 miljard BEF) openstaande verplichtingen heeft, waaronder € 36,157 miljoen (1,458 miljard BEF) om te kunnen voldoen aan de verplichtingen van het consortiumkrediet, beschikt LRM momenteel over € 144,8 miljoen (5,841 miljard BEF) vrije en onbelaste middelen.

Met deze vrije en onbelaste middelen moeten de toekomstige rendementsgebonden en voornoemde initiatieven worden gefinancierd met name (1) risicokapitaalverschaffing, (2) publieke en private samenwerking (ontwikkeling van bedrijventerreinen, energie, afval, water), (3) hefboomprojecten (zie supra Limburgplan), (4) de voorkoming van de uitputting van middelen bij haar dochter NV Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijngedebiet, wat tot zware schade-eisen zou leiden.

De beleidsvisie van de Vlaamse regering ten aanzien van de toekomstige rol van LRM houdt rekening met deze financiële situatie en kan als volgt samengevat worden:

- Voor het activeren van het verstrekken van risicokapitaal aan starters en groeiers in Vlaanderen is de introductie van een SBIC-systeem (Small Business Investment Companies) naar analogie met het systeem in de Verenigde Staten noodzakelijk. Aan de Participatie Maatschappij Vlaanderen is de opdracht gegeven het concept volledig uit te werken en tegen 31 oktober 2002 een ontwerp van decreet voor te leggen. Hiermee wordt een financiële hefboom gecreëerd ten aanzien van de ondernemingsparticipatie van LRM (verdubbeling aan financieringsmiddelen). Een SBIC die investeert in een starter of groeier kan immers bijkomende investeringsmiddelen verwerven uit een "pool" van middelen opgehaald bij particulieren, die daarvoor van de Vlaamse overheid een fiscale stimulus ontvangen. De Vlaamse regering geeft hiermee verder invulling aan de fiscale autonomie verworven in het Lambermontakkoord.

- Voor het verder zetten van haar rendementsgebonden activiteiten, zijnde het verschaffen van risicokapitaal onder de vorm van achtergestelde leningen of participaties door middel van aandelen, de activiteiten van NV Mijschade en Bemaling, publieke en private samenwerking (NV Mijnen) ter ontwikkeling van bedrijventerreinen, brownfields, energie, afval en water, wordt een kapitaal van € 228,8 miljoen behouden als rollend investeringsfonds, dat met de introductie van het SBIC-systeem met particuliere middelen vermeerderd wordt.

Ter realisatie van de bovengenoemde strategische hefboomprojecten is het de vaste wil van de Vlaamse regering om deze projecten mede te laten financieren met niet noodzakelijk rendementsgebonden middelen van de Limburgse Reconversie Maatschappij. Hiervoor zal binnen LRM op termijn een eerste bedrag van € 107,1 miljoen moeten worden vrijgemaakt. Via toekomstige rendementen zal vervolgens het resterende bedrag nodig voor de financiering van de strategische hefboomprojecten, € 39,38 miljoen moeten worden gegenereerd.

De wijze waarop middelen afkomstig van LRM dienen aangewend te worden, heeft reeds het voorwerp uitgemaakt van een grondige studie, met name:

- Financiering via een kapitaalsvermindering waarbij de vrijgekomen middelen ter beschikking worden gesteld van een gespecialiseerde dochter die deze middelen beheert in opdracht van het Vlaamse Gewest;
- LRM als subsidieverstrekker;
- LRM of een gespecialiseerde dochtervennootschap treedt op als participant - kapitaalverstrekker en wordt mede-eigenaar van de verschillende projecten;
- Een financiering via dividenduitkeringen.

Bij de voorliggende investeringsdossiers gaat het telkens over impulsinvesteringen (eenmalige investeringen) waarbij ter financiering van de projecten de LRM middelen zullen worden gecombineerd met andere reguliere subsidies. Anderzijds dient er voor gezorgd te worden dat de uit te voeren investeringen geen negatieve impact hebben op het begrotings- en vermogenssaldo van de Vlaamse overheid (ESR-95 neutraal investeren). Teneinde dit ESR-95 neutraal investeren te waarborgen zal voornamelijk beroep moeten worden gedaan op een financiering via dividenduitkeringen en al dan niet rendementsgebonden participaties.

Betreffende de financiering met LRM-middelen door de Vlaamse regering

Het hierboven gestelde is afhankelijk van een beslissing door het Vlaamse Gewest als enig aandeelhouder van LRM om de nodige middelen bij LRM vrij te maken. Hierbij dient als uitgangspunt te gelden dat het toewijzen van de LRM-middelen niet mag leiden tot een negatieve beïnvloeding van het begrotingssaldo en de overheidsschuld of m.a.w. de beleidsruimte op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Volgens de definities van het Europees Systeem van nationale en regionale Rekeningen (ESR95) behoort LRM niet tot de institutionele sector "Overheid" (S13) omdat haar hoofdfunctie bestaat uit de productie van goederen, niet-financiële diensten, financiële diensten en financiële intermediatie. Uit de aard van haar activiteit blijkt duidelijk dat LRM een marktproducent is.

Indien LRM of haar gespecialiseerde dochter, nu hoofdzakelijk activiteiten gaat ontplooiën, die bestaan uit het leveren van niet-marktgoederen en niet-marktdiensten, of het financieren en of beheren ervan, en tegelijkertijd minder dan 50 percent van de productiekosten door de verkoop wordt gedekt, dan wordt LRM of haar gespecialiseerde dochter de facto beschouwd als een overheidsinstelling en worden haar rekeningen geconsolideerd met de overheidsrekening.

De niet-rendementsgebonden activiteiten van LRM kunnen theoretisch op vier verschillende wijzen worden gefinancierd, via

- een kapitaalsvermindering;
- door LRM verstrekte subsidies;
- verwerving van activa;
- dividend uitkeringen;

1. Financiering via kapitaalsvermindering

Een kapitaalsvermindering van LRM met een doorstorting ervan naar de Vlaamse gemeenschap beïnvloedt het vermogen van de Vlaamse overheid niet omdat de ontvangen gelden de waardevermindering van de aandelen compenseren. Als dusdanig heeft deze operatie dan ook geen repercussie op het begrotingstekort en de overheidsschuld.

De uitkering van de door de Vlaamse gemeenschap ontvangen gelden onder de vorm van subsidies beïnvloeden daarentegen wel het vermogenssaldo omdat deze à fonds perdu aan derden worden ter beschikking gesteld en niet worden omgezet in activa. De manier waarop dit gebeurt via de Vlaamse gemeenschap, LRM of een gespecialiseerde dochter doet niets ter zake.

Het oorspronkelijk voorgesteld financieringsmechanisme ging uit van een kapitaalsvermindering bij LRM. De gelden zouden dan worden overgemaakt aan de Vlaamse gemeenschap die ze vervolgens onder lastgeving ter beschikking zou stellen van een gespecialiseerde dochter van LRM. De ontvangen middelen zal het vorderingensaldo van de Vlaamse gemeenschap niet in de positieve zin beïnvloeden omdat ze geregistreerd worden in de financiële rekeningen en niet in de kapitaalrekening. Daarentegen zullen de subsidies die onder lasthebbing van het LRM-filiaal worden verstrekt wel in negatieve zin het vorderingssaldo van de Vlaamse gemeenschap bepalen. Dit komt er op neer dat de Vlaamse gemeenschap evenveel zal moeten besparen als het filiaal zal uitgeven wil zij de aangehouden norm handhaven.

2. Financiering via rechtstreekse subsidiëring door LRM

Op grond van de bijzondere opdrachten zou kunnen worden overwogen om LRM de opdracht te geven om een deel van haar middelen aan te wenden voor het subsidiëren van de hefboomprojecten.

Dit druist in tegen de beheersovereenkomst met het Vlaamse gewest die LRM verplicht een marktconform rendement na te streven en die expliciet stelt dat "de partijen uitdrukkelijk herbevestigen dat LRM binnen haar decretale opdracht niet subsidiërend kan optreden. LRM kan enkel tussenkomen in de financiering van projecten die een rendement op de ingezette middelen genereren."

De beheersovereenkomst met LRM kan worden gewijzigd in de zin dat de rendementsverplichting niet zou gelden voor de betoelaging van de hefboomprojecten. Het schrappen van de rendementsclausule kan echter leiden tot het versterken van de kwalificatie van LRM als een aanbestedende overheid. Bovendien is, gezien de grootte van de benodigde bedragen, dergelijke handelswijze in strijd met sommige bepalingen van het wetboek van vennootschappen die op LRM, als naamloze vennootschap, toepasselijk zijn. Zo bepaalt het artikel 1 van het wetboek van vennootschappen dat een naamloze vennootschap als oogmerk moet hebben aan de vennoten een rechtstreeks of onrechtstreeks vermogensvoordeel te bezorgen.

3. Financiering via verwerving van activa

LRM kan haar eigen middelen aanwenden voor de financiering van de niet rendementsgebonden activiteiten door te investeren in de betrokken hefboomprojecten zodat zij activa verwerft in ruil voor de ter beschikking gestelde gelden.

LRM kan rechtstreeks participeren in de hefboomprojecten of onrechtstreeks door middel van een immobiëliëvennootschap. Zo kan zij de benodigde infrastructuur financieren en ter beschikking stellen mits vergoeding. Deze laatste constructie biedt het voordeel dat mogelijke exploitatieverliezen niet ten laste komen van LRM.

De voorgestelde operatie is ESR95 neutraal omdat LRM haar hoofdactiviteit niet wijzigt en nog steeds marktgoederen en marktdiensten levert.

4. Financiering via dividenden

LRM kan de niet-rendementsgebonden opdrachten ook financieren via dividenduitkeringen aan haar aandeelhouder, het Vlaamse gewest. De dividenden worden dan gestort in de kapitaalrekening waarna ze onder de vorm van subsidies kunnen worden verstrekt.

Dividenden zijn echter betalingen aan de aandeelhouder op basis van periodiek terugkerende inkomsten van de vennootschap. Bij dividenden kan het dus niet gaan om betalingen die worden gefinancierd uit verkoop van activa. Zolang het kapitaal van LRM niet wordt aangetast kunnen dividenden deels worden omgevormd tot subsidies.

De aanwending van de beschikbare reserves tast het kapitaal van de onderneming niet aan en bijgevolg ook niet de waarde van de participatie in handen van het Vlaamse gewest. Vandaag kan worden gesteld dat de beschikbare reserves, zijnde € 107,1 miljoen, kunnen worden gebruikt zonder dat de beleidsruimte op de begroting wordt aangetast. Van belang is echter dat de uitkering van de dividenden gespreid wordt in de tijd in functie van de reële behoeften en dat de geaccumuleerde reserves gebruikt worden voor het verwerven van activa.

Daarom dient LRM zich te engageren, op eigen initiatief, technieken aan te reiken om de niet rendementsgebonden financiering van € 146,97 miljoen ESR-95 neutraal te verzekeren. Op grond van het voorgaande en vermits niet alle middelen op hetzelfde moment moeten worden besteed kan LRM slechts middelen vrij maken via de volgende technieken;

- jaarlijkse dividenden die worden uitgekeerd in functie van de behoeften;
- al dan niet rendementsgebonden participaties of verwerving van activa;
- combinatie van beide voorgaande.

Het is uiteraard noodzakelijk dat de vrijgekomen middelen wel degelijk kunnen besteed worden ter realisatie van de beoogde hefboomprojecten. Het is hierbij van belang dat deze gelden aan deze projecten worden toegewezen. Dit gebeurt impliciet op twee manieren. Enerzijds garandeert deze beslissing van de Vlaamse regering dat LRM € 146,97 miljoen van haar huidige en toekomstige beschikbare middelen voorbehoudt voor de voornoemde hefboomprojecten en anderzijds zal de Vlaamse regering door middel van afzonderlijke beslissingen LRM opdragen elk van deze hefboomprojecten uit te voeren als bijzondere opdracht.

De bijzondere opdrachten vermeld in artikel 10, §4 van het decreet van 13 juli 1994 stelt geen beperking aan de opdrachten die de Vlaamse regering aan de Vlaamse investeringsmaatschappijen kan toevertrouwen. Hoogstens zou een probleem kunnen rijzen indien de toevertrouwde opdrachten niet in het statutaire doel van de betrokken investeringsmaatschappij kaderen. Dit is niet het geval omdat deze projecten kaderen in het

ruime maatschappelijk doel van LRM opgelegd door het artikel 10, §2 van het decreet van 13 juli 1994: "LRM zal zich toeleggen op projecten ter ondersteuning van de reconversie in de provincie Limburg." Hetzelfde decreet laat LRM toe gespecialiseerde dochters op te richten voor het uitvoeren van een deel van haar opdrachten.

3. De aanvaarding van het project en financieringsprincipes

Opdat een project in aanmerking kan komen voor financiering, dient hiervoor bij de Vlaamse regering een aanvraag te worden ingediend samen met een eerste conceptstudie dat het effect aantoonst op de tewerkstelling in Limburg evenals de financiële en economische haalbaarheid ervan.

In een eerste stadium zal de Vlaamse regering zich uitspreken over de prima facie haalbaarheid en het voldoen aan het vooropgestelde doel. In deze fase kan de LRM of een filiaal de opdracht krijgen haar medewerking te verlenen aan de verdere ontwikkeling van het voorgestelde project.

In een tweede stadium wordt het concept vervolgens verder ontwikkeld en verfijnd en diepgaand getoetst op de financiële, politieke, economische en juridische haalbaarheid. In deze fase zal LRM of een filiaal reeds bijdragen in de conceptkosten en zal zij ook enige zeggenschap hebben in de ontwikkeling.

In dit stadium zal LRM of een filiaal principieel beslissen of zij het voorliggende project wil ondersteunen, hetzij onvoorwaardelijk, hetzij mits het aanbrengen van een aantal wijzigingen. Deze beslissing zal ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Vlaamse regering die LRM dan kan gelasten tot het uitvoeren van de niet-rendementsgebonden opdracht.

De principiële beslissing van LRM moet beantwoorden aan de volgende voorwaarden:

Financieringsprincipes LRM-middelen:

- (1) Niet-rendementsgebonden LRM-middelen worden pas aangewend na uitputting van de reguliere subsidies.
- (2) Publieke middelen moeten bij voorkeur worden aangewend voor publieke doelstellingen en bij voorkeur worden verstrekt aan publieke initiatiefnemers. Indien publieke middelen voor private initiatieven worden aangewend, is een voorafgaande marktraadpleging noodzakelijk teneinde het gelijkheidsbeginsel te respecteren. Zoniet verstoort LRM de vrije markt en verstoort zij de concurrentie via het uitkeren van staatssteun wat verboden wordt door artikel 87, eerste lid van het EG-verdrag.
- (3) LRM-middelen kunnen maar aangewend worden wanneer andere publieke en/of private partners minstens het gelijke bedrag in het project inbrengen.
- (4) Bij elke transactie moet de begunstigde zich akkoord verklaren met de modaliteiten, en de controlemechanismen ter financiering van het project. Zo moet elke gevraagde inbreng getoetst worden aan de bedrijfseconomische haalbaarheid en moet het bestek en de gunningsprocedure ter goedkeuring aan LRM of een dochtervennootschap van LRM worden voorgelegd.

Teneinde maximaal alle reguliere subsidiekanalen uit te putten is een overleg met de diverse subsidieverlenende instanties noodzakelijk. Per project zijn immers een combinatie van andere reguliere subsidiekanalen aan te boren. Vermits de diverse subsidieverlenende instanties slechts formeel goedkeuring geven aan een project, nadat er een sluitende financiering wordt voorgelegd, moet er vermeden worden dat de subsidieverlenende

instanties wachten op elkaanders goedkeuring, waardoor de initiatiefnemers nooit een sluitende financiering kunnen voorleggen.

4. Financiering voor de niet-rendementsgebonden opdrachten LRM

Transnationale Universiteit Limburg (tUL)

De totale financiële behoefte voor het project tUL bedraagt € 55,9 miljoen, waarvan € 34,1 miljoen onmiddellijk in een periode van 5 jaar te besteden, voorzien voor:

1. een impulsfinanciering voor onderzoek over een periode van 10 jaar met na 5 jaar een grondige evaluatie en een investeringstoelage voor infrastructuur op de Campus Hasselt-Diepenbeek (in het kader van ruimtelijk plan Hasselt-Diepenbeek). De impulsfinanciering voor onderzoek is evenwel afhankelijk van een evenwichtige bijdrage vanuit Nederland en van het beantwoorden aan een aantal kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren.
2. een vooronderzoek naar de haalbaarheid van de oprichting van een kennisinstituut voor zelfstandig ondernemen en KMO's in Limburg ten bedrage van € 62 000.

STAP-projecten

Voor de toeristische projecten zijn er voor bovengenoemde projecten maximaal € 90,57 miljoen (overzichtsnota in bijlage) nodig. Hiervan kunnen reeds maximaal € 52,1 miljoen worden aangewend voor de (gedeeltelijke) realisatie van 4 projecten met name

- (1) Plinius en het Gallo-Romeins Museum te Tongeren,
- (2) Oude Stad te Genk,
- (3) Herkenrode te Hasselt
- (4) het Nationaal Park Hoge Kempen / ex-Center Parcs-terrein te Dilsen-Stokkem.

Projecten	Aan te wenden te faseren in tijd	Reserveren tot nader onderzoek
Plinius – PGRM	21,00 meuro ²	-
Oude Stad	10,70 meuro	-
Herkenrode	17,40 meuro	-
Beringen		11,74 meuro
Nationaal Park Hoge Kempen en ex-Center Parcs-terrein	3,00 meuro	25,00 meuro
Leisure	Reeds uitgevoerd	Nvt
Dierenpark		1,73 meuro
	52,10 meuro	38,47 meuro

Uit bovenstaande raming van de financiële behoefte komt de volgende verdeling van de enveloppe bestemd voor de niet-rendementsgebonden activiteiten. De verdere verdeling ervan zal gebeuren na beslissing door de Vlaamse regering.

	Onmiddellijk te besteden	Te reserveren tot nader onderzoek / evaluatie
Onderzoek voor afval, energie en water	0,50 meuro	
Transnationale Universiteit Limburg	34,10 meuro	21,80 meuro
Toerisme – STAP Limburg	52,10 meuro	38,47 meuro

TOTAAL: 146,97 meuro

² meuro = miljoen euro

5. Weerslag van de voorgestelde beslissing op de lokale besturen

tUL

geen

STAP - projecten

Voor de projecten Herkenrode te Hasselt en het herbestemmingsproject te Beringen zullen het Vlaamse gewest, de betrokken gemeenten en de provincie de noodzakelijke co-financieringsmiddelen voorzien volgens het besluit van de Vlaamse regering houdende vaststelling van het premiestelsel voor restauratiewerkzaamheden aan beschermde gebouwen (zie tabel).

Miljoen Euro	Vlaamse gewest	Provincie	Steden
Restauratiepremie	50%	15%	15%
Herkenrode	3,75	1,125	1,125
Beringen	6	1,8	1,8
Totaal	9,75	2,925	2,925

Voor het project Plinius en het provinciaal Gallo-Romeins museum te Tongeren moeten de betrokken stad en de provincie eveneens voor de nodige cofinanciering zorgen. De stad Tongeren zal een inbreng doen van de gemeentelijke gronden in het Pliniusproject en de provincie zal 1/3 van het totale investeringsbedrag voor het uitbreidingsproject van het museum financieren.

Voor het project Nationaal Park Hoge Kempen worden de betrokken 6 gemeenten en de provincie gevraagd voornamelijk grondeigendommen in te brengen.

Voor alle projecten wordt aan de betrokken gemeenten en provincie gevraagd mankracht en know-how in te brengen in de werkgroepen en stuurgroepen ter coördinatie van de projecten.

In de voorbereidingen van de hefboomprojecten werden alle lokale besturen nauw betrokken. De bovengenoemde inbreng en de finaliteit van de hefboomprojecten werd aldus afdoende gecommuniceerd naar de lokale besturen.

5. Advies van de inspectie van financiën

Het advies van de inspectie van financiën werd bekomen op 16 juli 2002. In dit advies bevestigt de inspectie dat er moet worden over gewaakt dat LRM of haar gespecialiseerde dochter marktconforme activiteiten tegen marktconforme voorwaarden blijven uitoefenen. LRM of haar dochter kunnen zich derhalve niet toeleggen op het leveren, financieren en beheren van niet-marktgoederen en niet marktdiensten.

Verder stelt de inspectie voor om het aanvaardingstraject en de financieringsprincipes voor de niet-rendementsgebonden opdrachten te formaliseren. Dit gebeurt in het eerste punt van het voorstel van beslissing waarin de Vlaamse regering haar goedkeuring hecht aan de aanvaardingscriteria en financieringsprincipes.

Tot slot bevestigt de inspectie van financiën de stelling dat projecten alleen kunnen worden gefinancierd via dividenduitkeringen en het verwerven van activa. Van belang hierbij is dat er per project moet worden afgetoetst of de financiering ervan budgettair neutraal verloopt.

De nota beantwoord bijgevolg aan de opmerkingen van de inspectie van financiën.

7. Begrotingsakkoord

Het begrotingsakkoord werd aangevraagd en bekomen op 17 juli 2002.

Voorstel van beslissing

De Vlaamse regering beslist:

1. haar goedkeuring te geven aan de in bovengenoemde nota geformuleerde principes, die van toepassing zijn op de projecten Transnationale Universiteit Limburg, Nationaal Park Hoge Kempen, Plinius / Provinciaal Gallo-Romeins museum, Oude Stad en Herkenrode: hierdoor wordt ook prima facie de goedkeuring gehecht aan de omschreven doelstellingen voor de luiken afvalverwerking en de integratie energiesector en water (punt 1 van voornoemde nota), hetgeen impliceert dat de medewerking aan de LRM wordt gevraagd voor het onderzoeken van de haalbaarheid; voor dit onderzoek wordt maximaal 0,5 miljoen euro gereserveerd uit de niet-rendementsgebonden LRM-middelen;
2. voor het verder zetten van alle bestaande rendementsgebonden activiteiten van de LRM, zijnde risicokapitaal-verschaffing, de activiteiten van de NV Mijschade en Bemaling, publieke en private samenwerking ter ontwikkeling van bedrijventerreinen, brownfields, energie, afval en water, dient de LRM een bedrag van 228,8 miljoen euro te behouden dat met de introductie van het SBIC (Smaal Business Investment Companies)-systeem met particuliere middelen kan worden vermeerderd;
3. De Vlaamse minister, bevoegd voor het economisch overheidsinstrumentarium, te gelasten:
 - 3.1 de bijzondere opdracht te geven aan de LRM of aan een gespecialiseerde dochtervennootschap van de LRM, over te gaan tot de conceptie, de studie, de oprichting, het beheer, de begeleiding, de coördinatie, de promotie, de financiering, de ondersteuning en de controle van publieke, private en gemengd publiek-private projecten, zowel in eigen naam als in naam van derden, evenals het sluiten en uitvoeren van beheersovereenkomsten met overheidsinstanties met betrekking tot de uitvoering van deze projecten mits akkoord van de Vlaamse regering per project; deze al dan niet rendementsgebonden projecten kunnen zowel van algemeen belang als van privé-belang zijn; de LRM kan hierbij alle handelingen stellen die nodig zijn voor de realisatie van genoemde projecten,
 - 3.2 ter realisatie van de al dan niet rendementsgebonden opdrachten, de LRM op te dragen deze projecten, gespreid in de tijd, ESR-95 (Europees Systeem van nationale en regionale Rekeningen) neutraal te financieren ten bedrage van maximaal 146,97 miljoen euro. Dit dient te gebeuren door:
 - het uitkeren van dividenden in functie van de behoeften;
 - het nemen van al dan niet rendementsgebonden participaties of het verwerven van activa;
 - een combinatie van het voorgaande.Hierbij dient de LRM rekening te houden met het aanleggen van de nodige reserves ter dekking van haar verplichtingen;

4. Haar goedkeuring te hechten aan de onderstaande verdeling van de LRM-middelen:
 - voor de rendementsgebonden enveloppe: maximaal 228.8 miljoen euro
 - voor de niet - rendementsgebonden enveloppe: maximaal 146.97 miljoen euro
 - Onderzoek voor afval, energie en water:
 - onmiddellijk te besteden 0,5 miljoen euro
 - Transnationale Universiteit Limburg:
 - onmiddellijk te besteden 34,1 miljoen euro
 - te reserveren tot nader onderzoek/evaluatie: 21,8 miljoen euro
 - Toerisme - STAP-Limburg:
 - Onmiddellijk te besteden: 52,1 miljoen euro
 - te reserveren tot nader onderzoek/evaluatie: 38,47 miljoen euro

Totaal 146,97 miljoen euro
5. De Vlaamse minister, bevoegd voor het economisch overheidsinstrumentarium, te gelasten:
 - 5.1 de LRM of haar gespecialiseerde dochtervennootschap, de opdracht te geven een structureel overleg te organiseren met alle relevante subsidieverlenende instanties om de financiering voor het publieke gedeelte in onderling overleg sluitend te maken,
 - 5.2 de LRM te gelasten met het opstellen van een voorstel voor de statuten van de gespecialiseerde dochter voor het realiseren van de al dan niet rendementsgebonden projecten. Hierbij mag het leveren, het financieren of het beheren van niet-marktgoederen en niet-marktdiensten niet tot haar maatschappelijk doel behoren en dient een marktconform handelen te worden nagestreefd conform de definities van ESR-95. Het ontwerp van de statuten dient uiterlijk tegen 31 oktober 2002 aan de Vlaamse regering ter goedkeuring worden medegedeeld. Op basis hiervan kan de Vlaamse regering, conform artikel 12,§ 1 van het decreet van 13 juli 1994, vervolgens beslissen tot het oprichten van een gespecialiseerde dochter;
6. de Vlaamse minister, bevoegd voor het economisch overheidsinstrumentarium, te belasten met het uitvoeren van deze beslissing.

Patrick DEWAEL
Minister-President van de Vlaamse
Regering

Dirk VAN MECHELEN
Vlaams minister van Financiën en
Begroting, Innovatie, Media en
Ruimtelijke Ordening

BIJLAGE 3

Financieel kader voor de uitbreiding
(beslissing Berlijn)

2004-2006

(in mio Euro, prijzen 1999)

Vastleggingskredieten	2004	2005	2006
Uitgaven gekoppeld aan het marktbeleid	516	749	734
Directe Betalingen	-(*)	1173	1418
Plattelandsontwikkeling	1532	1674	1781
Totaal Landbouw	2048	3596	3933
Scenario Berlijn	2450	2930	3400

(*) De Directe steun kan pas vanaf 15 oktober betaald worden.

Financieel kader voor de uitbreiding
(beslissing Berlijn)

2004-2006

(in mio Euro, prijzen 1999)

Scenario : Toetreding met 10 nieuwe lidstaten in 2004	2004	2005	2006
<u>Vastleggingskrediet</u>			
Landbouw	2048	3596	3933
Structurele acties	7067	8150	10350
Intern Beleid	1176	1096	1071
Administratie	503	558	612
Totaal Vastleggingskrediet	10794	13400	15966
Totaal Vastleggingskrediet (scenario Berlijn 1999)	11610	14200	16780
Betalingskrediet (uitbreiding)	5686	10493	11840
Betalingskrediet (scenario Berlijn 1999)	8890	11440	14220

SAMENVATTENDE TABELLEN (Beslissing Brussel)

1A EU-25 begroting (met indexatie van 1 %)

Mio €

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1A EU-15 (Plafond van Berlijn tot 2006) (1)	42.408	42.310	42.834	43.262	43.695	44.132	44.573	45.019	45.469	45.924
1A kandidaat lidstaten-10 (COM voorstel) - waarvan directe steun(2)	570 0	2.164 1.321	2.472 1.629							
TOTAAL EU-25	42.979	44.474	45.306	45.759	46.217	46.679	47.146	47.617	48.093	48.574

(1) na 2006 worden de bedragen geïndexeerd met 1% (= toename met ca. 3,1 mrd € in 2013)

(2) dit komt neer op de fasing in van de directe inkomenssteun voor de toetredingslanden

Deze tabel geeft het overzicht weer van de beslissingen door de Top in Berlijn (luik 2004 –2006). Hierin staan de uitgaven geplafonneerd voor 1A + de toetredingskosten = 45,3 mrd €. Dit is het enige uitgangspunt voor de verdere berekeningen vanaf 2007: de bedragen die zijn weergegeven de onderste rij zijn de geïndexeerde (+1%) vanaf het bedrag in 2006.

De onderste rij is niet gelijk aan de som van het geïndexeerd plafond Berlijn voor de EU-15 + de fasing in: vanaf 2009 volstaat het afgesproken plafond voor EU-25 niet meer.

Hierover meer detail in de volgende tabel:

Verloop van de marge

Mio €

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Bestaande marge (1)	956	1.045	1.064	1.064	1.064	1.064	1.064	1.064	1.064	1.064
Fasing in (2)				-383	-671	-1.245	-1.820	-2.400	-2.970	-3.545
Additionele marge door indexatie (3)				453	911	1.373	1.840	2.311	2.787	3.268
Verschil marge (4)				70	240	128	20	-89	-183	-277
Beschikbare marge (5)	956	1.045	1.064	1.134	1.304	1.192	1.084	975	881	787

(1) Dit is de jaarlijkse marge tussen het plafond en de voorziene uitgaven: dit jaarlijks overschot wordt bevroren voor de komende periode 2007 – 2013, uitgaande van een constant beleid (ps: het werkelijk overschot ligt voor 2002 nog hoger: er is dus rekening gehouden met een veiligheidsmarge)

(2) Dit is de negatieve marge die ontstaat door een toenemende fasing in ten opzichte van het in 2006 voorziene bedrag voor de toetreding. Vb: in 2007 in 2.012 voorzien voor fasing in; het verschil met de voor 2006 voorziene 1.629 levert een negatief saldo op van –383.

(3) Dit is het bedrag dat jaarlijks wordt toegevoegd à rato van 1% bij het plafond van 2006. Voor 2007 komt dit overeen met 45.759 – 45.306 = + 453

(4) Dit is het verschil van de stijging van de marge door indexatie (3) verminderd met de additionele kost voor de fasing in (2). Voor 2007 komt dit overeen met 453 –383 = 70

(5) Dit is het resultaat van (1) – (4).

Deze tabel toont aan dat de stijging van de kost voor de fasing in (= toename directe inkomenssteun) kan worden ondervangen door enerzijds de financiële reserve die de begroting voor 1A heeft t.o.v. het plafond (= bestaande marge in rij 1) en anderzijds de additionele marge ten gevolge van de indexatie.

Indicatieve kencijfers

	EU 15			nieuwe 10		
beteelde oppervlakte in miljoen ha	76,3			28,3		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
markt & prijsbeleid	42.408	42.310	42.834	570	843	843
directe inkomenssteun					1.321	1.629
PDPO	4350	4360	4370	726*	1184*	1.742*
Structuurbeleid	27.080	27.080	26.660	7.067	8.150	10.350

*niet aangepast - in feite iets hoger

BIJLAGE 4

Bedrijfsvriendelijke gemeente

Situering

Door de Kamer voor Handel en Nijverheid West-Vlaanderen werd een voorstel ingediend voor een project genaamd “de bedrijfsvriendelijke gemeente”.

De bedoeling van het project is de knelpunten bloot te leggen die zowel de bedrijfsleiders ervaren bij hun bedrijfsvoering als de knelpunten die gemeenten ervaren bij het voeren van een lokaal economisch beleid. Vervolgens zal getracht worden de dialoog tussen de betrokken partijen te bevorderen en acties te ontwikkelen om die knelpunten weg te werken.

Concreet zal dat gebeuren door middel van grootschalige enquêtes. Met één enquête zullen alle Vlaamse gemeenten bevraagd worden. Met een andere enquête zal een representatieve steekproef van ondernemingen, verdeeld over de verschillende Vlaamse gemeenten, bevraagd worden. De resultaten van beide enquêtes zullen aan elkaar gelinkt worden.

Minister GABRIELS kondigde dit project aan in zijn Actieplan Ondernemen. Het project zal eerstdaags worden voorgelegd aan de ministerraad ter goedkeuring.

Historiek

Eind 2001 werd gestart met het zogenaamde pilootproject. Vijftig procent van de kosten van het pilootproject met een maximum van 61.973 euro werden gesubsidieerd vanuit de begroting Economie. De bedoeling van dit pilootproject was om gedurende één jaar de nodige voorbereidingen te treffen zodat uiterlijk begin 2003 in heel Vlaanderen gelijktijdig zou kunnen gestart worden met een grootschalige enquête bij gemeenten en bedrijven.

De afgelopen maanden werden de vroegere vragenlijsten sterk bijgestuurd en gefinaliseerd. Er werden afspraken gemaakt omtrent de te gebruiken databanken, de steekproefbepaling, de minimale respons, enz. Het hele proces werd opgevolgd door een stuurgroep waarin naast de administratie Economie ook de administratie Binnenlandse Aangelegenheden en de administratie Planning en Statistiek en de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten (VVSG) deel uit maakten.

Om dit project op uniforme en synchrone wijze in heel Vlaanderen uit te voeren, werken de verschillende Vlaamse Kamers van voor Handel en Nijverheid samen. De coördinatie berust bij de Kamer voor Handel en Nijverheid West-Vlaanderen.

Timing

Tijdens het eerste projectjaar, zijnde 2003, zullen alle gemeentebesturen en een steekproef van bedrijven geënuquêteerd worden. Dit zal gebeuren aan de hand van de formulieren die de voorbij maanden in het kader van het pilootproject werden opgesteld.

De resultaten van de enquête zullen worden bekendgemaakt en zullen als basis dienen voor concrete afspraken tussen de ondernemingen en de gemeenten.

In de twee volgende jaren zal een coördinator gerichte acties uitwerken ter verbetering van het ondernemingsklimaat in de verschillende gemeenten.

In het vierde projectjaar zal een nieuwe grootschalige bevraging georganiseerd worden waardoor de evolutie van het bedrijfsvriendelijk klimaat in kaart kan worden gebracht en eventuele nog bestaande knelpunten aan het licht komen.

De resultaten zullen in de hieronder vermelde vormen beschikbaar worden gesteld aan de Vlaamse overheid.

Budget

Onder voorbehoud van goedkeuring van het dossier door de Vlaamse regering, worden voor de uitvoering van dit project 50% van de kosten gesubsidieerd met een maximum van 893.800 euro.

Dit bedrag is bepaald op basis van de door de Kamer voor Handel en Nijverheid West-Vlaanderen begrootte kosten. Alle kosten zullen naderhand moeten bewezen worden.

Het subsidiebedrag is reeds voorzien op de begroting 2002, in het bijzonder op artikel 32.03 van het Fonds voor Flankerend Economisch Beleid.